

ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA
BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE DO
2020. GODINE

0. SAŽETAK

Županijska razvojna strategija Brodsko-posavske županije (ŽRS BPŽ), temeljni je strateški planski dokument jedinice područne (regionalne) samouprave, koji definira ciljeve i prioritete razvoja sa svrhom jačanja potencijala cijelog područja Brodsko-posavske županije (BPŽ). Ovaj strateški dokument u skladu je sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine i Prostornim planom Brodsko-posavske županije 2001. godine, te svim njegovim izmjenama. Ova Strategija izrađena je u skladu s načelima održivog razvoja i Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10), te sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14). ŽRS Brodsko-posavske županije do 2020. nastaje nastavno na ŽRS BPŽ za razdoblje 2011. – 2013. koja je produljena do 2015. godine sukladno naputku Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije KLASA: 302-02/13-01/670, URBROJ: 538-05-1/0120-14-7 od 18. rujna 2014. Odlukom Županijske skupštine, KLASA: 021-01/17-01/41, URBROJ: 2178/1-01-17-1 produljeno je trajanje Županijske razvojne strategije na razdoblje do donošenja nove.

Sukladno Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe, izrada ove strategije uključivala je sljedeće faze:

- Izradu analize stanja
- Detaljnu razradu SWOT analize
- Definiranje razvojnih potencijala i potreba
- Definiranje vizije, ciljeva, prioriteta i mjera
- Odabir razvojnih i strateških projekata
- Organiziranje praćenja provedbe

Prilikom izrade ove Strategije poštivala su se načela partnerstva i suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora kao i načelo participativnosti. Time u skladu prilikom izrade ŽRS BPŽ kontinuirano su surađivali Brodsko-posavska županija i jedinice lokalne samouprave, gospodarski subjekti, javne institucije, organizacije civilnog društva i znanstvene organizacije.

Izrada ŽRS započela je u srpnju 2015. godine, kada je uspostavljeno Partnersko vijeće BPŽ, Odlukom o osnivanju i imenovanju članova i zamjenika članova. Imenovanje je provedeno u skladu sa člankom 27. Zakona o regionalnom razvoju (NN 147/14), članku 5. Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/2015) i članku 56. Statuta BPŽ (Službeni vjesnik BPŽ 15/13). Prema navedenoj Odluci imenovano je 35 članova i 35 zamjenika članova partnerskog vijeća za razdoblje trajanja Županijske razvojne strategije BPŽ.

Partnersko vijeće interaktivno je sudjelovalo u svim fazama izrade ŽRS, te je dalo svoj doprinos tijekom ciklusa strateškog planiranja u obliku komentiranja, aktivnog sudjelovanja u raspravi i kreiranja strateških smjernica. Također, aktivno je sudjelovalo u izradi analize stanja, a posebno je doprinijelo i izradi SWOT analize.

Osim rada Partnerskog vijeća, provodile su se i partnerske konzultacije individualno i ciljano s pojedinim članovima Partnerskog vijeća. Konzultacije su se provodile osobno, telefonski i putem maila.

Održane sjednice sazvaio je Župan Brodsko-posavske županije. Prilikom saziva sjednica svi članovi Partnerskog vijeća bili su pravovremeno obaviješteni o terminu provedbe sjednice, vremenskom rasporedu i određenim temama.

Održano je ukupno 5 redovitih sjednica Partnerskog vijeća, od kojih je prva održana 16. lipnja 2016. godine, a zadnja 14. lipnja 2018. godine. Članovi Partnerskog vijeća bili su podijeljeni u tri radne skupine prema tematskim ciljevima, te su sami odabrali u koju skupinu žele pripadati. Svaki od članova mogao je sudjelovati i u radu više radnih skupina, s obzirom da se pristup izradi ŽRS vodio i interdisciplinarnom metodom. Sjednice su organizirane na način da prvotno daju uvid u trenutno stanje ŽRS, zatim se provodi tema sastanka i na kraju se dogovore sljedeći koraci i način komunikacije. Sve dopune i izmjene dijelova ŽRS rezultat su višestrukog komentiranja, predlaganja i dopuna radnih skupina, ali i individualnih konzultacija sa članovima vijeća. Administrativne i stručne poslove za potrebe rada Partnerskog vijeća obavljao je Centar za razvoj Brodsko-posavske županije u suradnji s Upravnim odjelom za razvoj i europske integracije Brodsko-posavske županije.

Članove Partnerskog vijeća čine predstavnici Upravnih odjela BPŽ, Zavoda za prostorno uređenje BPŽ, Centra za razvoj BPŽ, HSP dr. Ante Starčević, Grada Slavonskog Broda, Razvojne agencije Grada Slavonskog Broda, Grada Nove Gradiške, predstavnici 8 Općina BPŽ, Opće bolnice, HGK Županijske komore Slavonski Brod, HOK Obrtničke komore BPŽ, Bebrinske udruge mladih, Savjeta mladih BPŽ, LAG-a Posavine, LAG-a Zapadne Slavonije, Poslovnog portala, Regionalnog centra za biotehnoška istraživanja i razvoj BPŽ, Centra za gospodarenje otpadom, Industrijskog parka Nova Gradiška d.o.o., Udruge žena hrvatsko srce, Srednje škole M.A. Reljković, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje – Područne službe SB, Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima i Udruge osoba s intelektualnim teškoćama Regoč Slavonski Brod.

Relevantna poglavlja Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije čine:

Analiza stanja – Analiza stanja predstavlja temelj izrade ŽRS, kao strateškog dokumenta koji pruža rezultate temeljnog ispitivanja društvene i gospodarske situacije, te demografskog stanja i stanja u okolišu BPŽ. Analiza stanja rezultat je dugoročnog temeljnog ispitivanja stanja navedenih područja pomoću, kvantitativnih podataka prikupljenih na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Kvalitativni podaci, koji su također dijelom analize stanja, prikupljeni su putem kreiranih upitnika, intervju a i razgovora s ključnim dionicima. Prikupljeni su u obliku komentara upućenih od strane predstavnika županijskih ureda, općina i ostalih ključnih aktera putem e-mailova, telefona i direktno putem razgovora. Analiza stanja, temeljem prikupljenih podataka pruža detaljan uvid u analitički prikaz makroekonomskog stanja BPŽ i stanje BPŽ u području prirodnih i demografskih resursa, obrazovanja, socijalnih usluga i zdravstva, tržišta rada, stanja okoliša, poljoprivrede, turizma i kulture, poslovne infrastrukture i okruženja, komunalne i društvene infrastrukture, infrastrukture za mobilnost i internetsku povezanost i upravljanja razvojem. Uz analizu i predodžbu podataka o stanju, podaci su se tumačili usporedno s podacima drugih županija u RH, kao i prosjekom RH kako bi se pružio uvid u poziciju BPŽ i definirali razvojni problemi i potrebe.

Razvojni problemi i potrebe su definirani putem specifičnih potreba BPŽ, te su detaljno opisani i tablično prikazani u Sažetku analize stanja koja čini prvo poglavlje cjelokupne Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije. Cjelokupna analiza stanja nalazi se u prilogu dokumenata (Dodatak 2. ŽRS).

Analiza stanja temelj je i za izradu SWOT analize, definiranja ciljeva, prioriteta i mjera. Temeljem podataka analize stanja definirani su pokazatelji učinka i pokazatelji ishoda.

Rezultati provođenja prijašnjih strategija – Ovo poglavlje opisuje ostvarenje provedbe ciljeva, prioriteta i mjera sadržanih u prethodnoj Županijskog razvojnog strategiji BPŽ 2011. – 2013. godine.

Pružajući detaljan uvid o planiranim i utrošenim sredstvima u području gospodarstva, komunalne infrastrukture, društvene djelatnosti, zaštite okoliša, prostora i prirode, ljudskih potencijala, institucije i ostalih područja. Uz financijske rezultate analizirani su i materijalni pokazatelji kao i pokazatelji izlaznih rezultata.

Prepoznavanje razvojnih problema i potencijala – U ovom poglavlju, koristeći se metodom SWOT analize, prikazani su prepoznati razvojni potencijali i razvojne potrebe BPŽ. Podaci sadržani u SWOT analizi rezultat su podataka analize stanja te rada s Partnerskim vijećem i ostalim dionicima u svrhu detaljnog uvida u opće i specifične potrebe i potencijale Brodsko-posavske županije. SWOT analizom su utvrđene snage, slabosti, prilike i prijetnje za svaku od ključnih društveno-gospodarskih područja i BPŽ u cijelosti.

U sinergiji s podacima Analize stanja, SWOT analiza predstavlja osnovu za izradu Strateškog okvira.

Strateški okvir – U ovom poglavlju opisana je vizija razvoja BPŽ kreirana temeljem prethodno prikupljenih podataka i radionica s Partnerskim vijećem o njihovoj zamisli razvoja BPŽ. Definirani su i ciljevi za razvoj BPŽ, opisana je relevantnost pojedinog cilja, kao i očekivani načini postizanja ciljeva, dosljednost ciljeva i relevantni pokazatelji učinka. Ciljevi su kreirani na način da su mjerljivi te su tablično prikazani i povezani s pokazateljima učinka kojima će se pratiti dugoročni rezultati i promjene prilikom ostvarenja cilja.

Nadalje, poglavlje sadrži i prioritete razvoja BPŽ kao sastavne dijelove ciljeva. Prioriteti su prikazani jasnom formulacijom naziva pojedinog prioriteta, zatim cilj kojim se definira, što se razvojnim prioritetom nastoji postići, opravdanje prioriteta, njegov opis i relevantne pokazatelje ishoda. Prioriteti objedinjuju određeni broj mjera koje komplementarno doprinose ostvarenju prioriteta. Mjere u ovom poglavlju popraćene su indikativnim aktivnostima koje prikazuju moguće aktivnosti za ostvarenje mjera, te pokazateljima ishoda kojima će se mjeriti ostvarenje tih mjera.

Politika županije prema teritorijalnom i urbanom razvoju – Poglavlje se sastoji od tri dijela: prostorna politika Brodsko-posavske županije, politika županije prema gradovima i politika županije prema područjima s razvojnim posebnostima. Oni zajedno pružaju kratki osvrt, na koji su način usklađeni prostorni planovi i strateški okvir u cilju cjelokupnog razvoja BPŽ.

Provedba – Ovo poglavlje sadrži tri dijela: financijski okvir, institucionalni okvir i popis strateških projekata.

Financijski okvir daje uvid u razradu planiranih sredstava za planirano razdoblje provedbe ove Strategije, odnosno do 2020. godine. Ukupni iznosi podijeljeni su po pojedinim mjerama, te izračunati prema planiranim projektima, programima i aktivnostima u vremenskom periodu trajanja ŽRS.

Provedbeni mehanizmi, odnosno institucionalni okvir pruža informacije o upravnim tijelima jedinice lokalne samouprave koje će biti angažirane u provedbi ŽRS, uključujući i popis ostalih angažiranih institucija. Također, pruža informacije o nadležnosti za koordinaciju i praćenje provedbe ŽRS, te za praćenje i ostvarenje indikatora i provedbe strateških projekata.

Županijski strateški razvojni projekti – u ovom dijelu tabelarno je prikazano 10 ključnih odnosno strateških projekata za razvoj BPŽ u sljedećem razdoblju. Projekti su tematski povezani s razvojnim prioritetima i mjerama kojima doprinose. Također su prikazani nositelji projekta, ukupna vrijednost i lokacija projekata, te izvori financiranja.

Praćenje i vrednovanje strategije – Poglavlje pruža kratak i jasan pregled bitnih odrednica kojima će se sustavno pratiti i vrednovati provedba ŽRS u programskom razdoblju. Uspješnost provedbe

pratit će se kroz ostvarenje ciljeva, prioriteta i mjera prema razini ostvarenja postavljenih pokazatelja učinaka i pokazatelja ishoda. Također, pratit će se sudjelovanje i doprinos partnera i nositelja u provedbi, upravljanje provedbom i vidljivost ŽRS u javnosti na području cijele BPŽ. Izvještavanje o provedbi ŽRS provodit će se minimalno jednom godišnje putem izvještaja koji će se dostavljati MRRFEU-u najkasnije do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu.

Partnersko vijeće – U ovom poglavlju pruža se uvid u procesu uspostave Partnerskog vijeća, broju članova vijeća i njihove obveze tijekom procesa izrade ŽRS. Opisane su sjednice koje su se održavale tijekom procesa izrade ŽRS, te na koji način i u kojem vremenskom periodu je Partnersko vijeće donosilo odluke. Tijekom definiranja i provedbe ove Strategije, Partnersko vijeće se u svojem radu rukovalo načelima usuglašavanja, transparentnosti, ravnomjerne predstavljenosti i jednake zastupljenosti.

Horizontalna načela – Horizontalna načela predstavljaju osnovne principe za razvoj i provedbu ove Strategije. Prilikom izrade ŽRS, naglasak je stavljen na načelo diskriminacije i načelo održivog razvoja, te je u ovom poglavlju dan pregled usklađenosti strateškog okvira, odnosno svih planiranih aktivnosti s navedenim načelima.

Izvješće o prethodnom vrednovanju izradila je tvrtka Ecorys Hrvatska d.o.o.

Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš izradila je ovlaštena tvrtka EKO INVEST d.o.o.

Uz navedene dijelove strateškog dokumenta, ŽRS kao cjelinu čine i Akcijski plan i Komunikacijska strategija. Akcijski plan se donosi na razdoblje od tri godine i prikazuje povezanosti proračuna i strateškog okvira s planiranim projektima, programima i aktivnostima. Komunikacijska strategija, pruža detaljnu razradu učinkovitog informiranja javnosti o provedbi ŽRS tijekom cijelog programskog razdoblja.

Tijekom izrade ove Strategije ukupno je prikupljeno 467 projekata od čega je, prema razini spremnosti izabrano, 440 projekata. Projekti su različitih tematskih ciljeva integriranih u akcijski plan provedbe ŽRS BPŽ. Strateški okvir sačinjava 3 glavna cilja, 13 prioriteta i 59 mjera.

Vizija razvoja BPŽ je:

Brodsko-posavska županije je županija koja je gospodarski (samo)održiva, predstavlja centar obrazovanja, zaštićene kulturne i prirodne baštine, socijalne uključenosti, te predstavlja primjer sinergije ruralnog i urbanog razvoja.

Strateški ciljevi su:

- **Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života**
- **Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa**
- **Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, uz održivi razvoj i zaštita bio raznolikosti**

SADRŽAJ

---

0. SAŽETAK	2
I. ANALIZA STANJA - SAŽETAK.....	8
1. Društvo	8
1.1. Demografska obilježja	8
2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi.....	9
3. Zdravstvena i društvena infrastruktura.....	12
3.1. Zdravstvena infrastruktura.....	12
3.2. Društvena infrastruktura	12
4. Obrazovanje	13
4.1. Vrtići i predškolski odgoj.....	14
4.2. Osnovno obrazovanje.....	14
4.3 Srednje obrazovanje.....	15
4.4. Visoko obrazovanje	15
4.5. Obrazovanje odraslih.....	16
5. Gospodarstvo	17
6. Tržište rada	18
7. Poslovno okruženje.....	20
8. Turizam i kultura.....	22
8.1. Turizam.....	22
8.2. Kultura	24
9. Poljoprivreda	25
10. Stanje okoliša, izloženost klimatskim opasnostima i ekološkim rizicima	26
11. Primarna infrastruktura.....	30
12. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost.....	33
13. Okvir upravljanja razvojem.....	36
13.1. Institucionalni okvir	36
13.2. Financijski okvir	38
II. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA.....	39
III. SWOT ANALIZA RAZVOJA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE - PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA.....	46
IV. STRATEŠKI OKVIR.....	49
4.1. VIZIJA	49
4.2. CILJEVI	49
V. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU	99
5.1. Prostorna politika Brodsko-posavske županije	99
5.2. Politika županije prema gradovima	100

5.3. Politika županije prema područjima s razvojnim posebnostima	101
VI. PROVEDBA	104
6.1 Financijski okvir za provedbu strategije	104
6.2. Provedbeni mehanizmi	111
6.3. Popis strateških projekata Brodsko-posavske županije	113
VII. PRAĆENJE I VREDNOVANJE	119
VIII. PARTNERSKO VIJEĆE	120
IX. HORIZONTALNA NAČELA	122
9.1. Načelo nediskriminacije	122
9.2. Načelo održivog razvoja	123
X. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU – SAŽETAK	124
XI. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ – SAŽETAK	126

I. ANALIZA STANJA - SAŽETAK

1. Društvo

1.1. Demografska obilježja

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Brodsko-posavskoj županiji (dalje u tekstu: BPŽ) živi 158.575 stanovnika.

Gustoća naseljenosti BPŽ iznosi 78,1 stanovnika/km² te je veća od prosjeka Republike Hrvatske, koji iznosi 75,7 stanovnika/km². BPŽ je nejednako naseljena, od izrazito gusto naseljenih do vrlo rijetko naseljenih područja u odnosu na ukupan prosjek BPŽ. Najgušće su naseljena urbana područja u kojima postoji kvalitetnija ponuda usluga u sektoru obrazovanja, zdravstva, gospodarske aktivnosti te dodatnih usluga koje doprinose kvaliteti života stanovništva.

Od ukupnog stanovništva BPŽ, 46,26% stanovnika (73.370) smatra se urbanim stanovništvom (prema stupnju urbanizacije), a 53,74% (85.205) smatra se ruralnim stanovništvom. Dva grada BPŽ imaju veliku ulogu u ravnomjernom razvoju i povezivanju urbanih i ruralnih područja.

Prosječna starost stanovništva 2011. godine u BPŽ je 40,6 godina što predstavlja nešto povoljnije demografsko stanje od prosjeka Republike Hrvatske (41,7). Iako možemo zaključiti kako demografske promjene na području BPŽ upućuju na pad nataliteta i sve starije stanovništvo, BPŽ se nalazi među 5 županija s najmanjim indeksom starenja, promatrajući u odnosu na Kontinentalnu Hrvatsku¹.

U razdoblju od 2012. do 2016. godine, kretanje stanovništva Brodsko-posavske županije karakterizira pad broja živorođene djece, dok se broj umrlih stabilizirao. Vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) 2016. godine iznosio je 64,1 što ukazuje na negativno prirodno kretanje stanovništva, dok je u 2012. godini bio povoljniji 76,8. Apsolutno i relativno smanjenje radno aktivnog stanovništva bit će uzrokovano smanjenjem udjela mladog i povećanjem udjela starog stanovništva.

Prisutan je negativan trend kretanja broja stanovnika u 2011. godini od -11% u odnosu na podatke iz 2001., čije uzroke možemo povezati s negativnim prirodnim prirastom (-343 za 2011. godinu), ali i negativnim migracijskim saldom.

Prisustvo trenda negativnog prirodnog kretanja stanovništva dovodi do nepovoljnih učinaka na potrošnju, produktivnost i niži ekonomski rast nego prijašnjih godina. Povezani problemi su veći teret radno-aktivnom stanovništvu u okviru međugeneracijskih transfera (potpore, porezi) zbog nedostatka radne snage, moguće pojave inflacije, povećanih izdataka mirovinskog i zdravstvenog sustava i povećanje cijene skrbi za starije.

Saldo migracije² stanovništva BPŽ s inozemstvom je negativan u promatranom razdoblju, a takav pokazatelj sve se više povećava na godišnjoj razini. BPŽ ima izrazito negativan saldo ukupne migracije u 2016. godini (-2.751 osoba) te je iza nje samo Vukovarsko-srijemska županija (-3.526) i Osječko-baranjska županija (-3.952) koja se nalazi na posljednjem mjestu po negativnom saldu ukupne migracije.

Prema navedenim podacima možemo zaključiti kako će negativan prirodni rast u BPŽ uzrokovati dugotrajne posljedice, koje u konačnici rezultiraju negativnim ekonomskim razvojem. Potrebno je

---

¹ Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku iz 2012. godine (NKPJS 2012.) odnosi se na teritorijalnu podjelu Hrvatske (NUTS II) prema kojoj se RH dijeli na Kontinentalnu (14 županija) i Primorsku (7 županije) Hrvatsku.

² odnos doseljenog i odseljenog stanovništva

kreirati i provoditi posebne mjere i politike s ciljem zaustavljanja daljnjeg negativnog prirodnog rasta, kao i povećanog iseljavanja stanovnika iz BPŽ. Nejednaka naseljenost unutar BPŽ upućuje na izraženu centralizaciju, te je potrebno usmjeriti socio-ekonomski razvoj kroz djelatnosti i područja razvoja koja pogoduju ruralnim i marginaliziranim područjima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- negativan trend kretanja broja stanovnika	- kreiranje efikasne politike stvaranja novih radnih mjesta
- smanjenje radno aktivnog stanovništva	- razvoj/podrška pronatalitetnoj politici
- pad nataliteta	- stvaranje uvjeta kvalitete života privlačnog mladim ljudima i obiteljima
- negativan migracijski saldo	- usmjeravanje razvoja prema ruralnom području gdje živi većina stanovništva BPŽ
- centraliziranost razvoja BPŽ na gradove	

2. Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku glavni izvori sredstava za život u BPŽ su prihodi od mirovina (24,4%) i prihodi od stalnog rada (24,1%). Visoki postotak stanovništva je bez prihoda (40,1%). Prihode od stalnog rada u prosjeku više ostvaruju muškarci (29,8%) od žena (18,7%). Ukupan broj umirovljenih osoba je 37.614, a primatelja mirovine je 38.692.

BPŽ je prema zadnjim dostupnim podacima iz 2015. godine na predzadnjem mjestu u odnosu županija Kontinentalne RH po stopi BDP-a po stanovniku (Poglavlje 5. Analize stanja). Uzimajući u obzir da se BPŽ ubraja u I. skupinu jedinica regionalne uprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica RH, zaključno je kako BPŽ spada u deprivirana područja s visokim rizikom od siromaštva, te da je potrebno intenzivnije podupirati mjere povećanja BDP-a odnosno mjera za suzbijanje siromaštva.

Prema općim trendovima u RH, obitelji s dvoje ili više djece izloženija su riziku od siromaštva. Posebno ranjivu skupinu čine osobe starije od 65 godina, a osobe te dobne skupine koje ne primaju mirovinu spadaju u visoko rizičnu skupinu. Dodatno, bitno je spomenuti kako su žene u skoro svim kategorijama u prosjeku pod većim rizikom od siromaštva jer čine veći postotak nezaposlenih, imaju niže plaće i žive dulje.

Uz navedene ranjive skupine, u rizične skupine spadaju i samohrani roditelji, nezaposlene osobe, osobe bez riješenog mirovinskog statusa, te pripadnici romske manjine koje obilježava i nizak životni standard. Prema Nacrtu socijalnog plana 2015. – 2020. godine većina Roma živi u ilegalno sagrađenim kućama, a uz visoku nezaposlenost veliki dio njih je dugogodišnji korisnik nekog oblika socijalne potpore, što u konačnici dovodi do socijalne isključenosti i dugotrajnog siromaštva.

Zajamčena minimalna naknada (ZMN) je pravo na novčani iznos, kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba kućanstva ili samaca koji ne raspolažu s dovoljno sredstava kojima bi podmirili osnovne životne potrebe. U Brodsko-posavskoj županiji prisutan je trend smanjenja korisnika

zajamčene minimalne naknade sa 4,5% 2012. godini na 3,3% u 2016. godini u ukupnom broju stanovnika BPŽ. Na razini cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske broj korisnika zajamčene minimalne naknade u blagom je porastu u razdoblju 2012. – 2016. godine, a u 2016. godini broj korisnika se smanjio na 2,3% u ukupnom broju stanovnika.

Pokazatelji siromaštva također se mogu mjeriti i prema broju primatelja dječjih doplata. U odnosu na ukupan broj stanovnika u 2016. godini, Brodsko-posavska županija je dvanaesta županija u Hrvatskoj prema broju korisnika dječjeg doplatka i broju djece obuhvaćene dječjim doplatkom. Na području BPŽ usluge socijalne skrbi pružaju centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi i obiteljski domovi. U Brodsko-posavskoj županiji djeluju 2 centra za socijalnu skrb (CZSS) koja su smještena u dva grada u BPŽ: Slavonskom Brodu i Novoj Gradiški, s ukupno 68 zaposlenih. Uz Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, u pružanju usluga privremenog smještaja djece bez adekvatne roditeljske skrbi, u nadležnosti su i udomiteljske obitelji. Na području Brodsko-posavske županije prema zadnjim podacima iz 2016. godine evidentirano je ukupno 200 udomiteljskih obitelji koje su pružile usluge smještaja raznim korisnicima.

Pružanje stručne pomoći obitelji u riziku provode centri za socijalnu skrb kroz informiranje, prepoznavanje problema, procjenu potreba, savjetovanje i pomaganje, obiteljsku medijaciju i ostale usluge propisane Zakonom o socijalnoj skrbi i Obiteljskim zakonom. U Slavonskom Brodu, od listopada 2012. godine, djeluje bračno i obiteljsko savjetovište za žrtve obiteljskog nasilja. Prema zadnjim dostupnim podacima u savjetovaštu su pružene usluge psihološkog savjetovanja za oko 400 osoba koje čine skupine djece i mladih, obitelji u riziku, branitelji, bračni i izvanbračni parovi i pojedinci. Savjetovište u suradnji s vanjskim stručnim osobama i gostima također organizira javne tribine, promocije rada, predavanja i radionice na kojima godišnje sudjeluje oko 1.500 osoba.

Skrb za žrtve obiteljskog nasilja u BPŽ, provode uglavnom neprofitne organizacije i udruge. Na području BPŽ usluge savjetovanja žrtvama obiteljskog nasilja, siguran smještaj u domu, pravnu, psihološku i socijalno-pedagošku pomoć pruža Udruga Brod – grupa za ženska ljudska prava.

Briga o starijim i nemoćnim osobama na području BPŽ, domena je rada 3 doma socijalne skrbi, jedan u vlasništvu BPŽ, a drugi je privatni dom kojeg je osnovala vjerska ustanova, dok je treći osnovala privatna osoba. Prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih o pružateljima usluga skrbi o starijim i nemoćnim osobama, na području BPŽ postoji 16 obiteljskih domova kojima je nositelj djelatnosti fizička osoba, te 8 trgovačkih društava koja pružaju usluge smještaja starijih i nemoćnih osoba. Uz navedeno, 200 udomiteljskih obitelji pruža smještaj raznim korisnicima. Prema smjernicama Nacrta socijalnog plana 2015. – 2020. godine, na području BPŽ nedostaju savjetovišta za mentalno zdravlje, klubovi za kvalitetno provođenje vremena starijih osoba, kapaciteti u domovima za stare i nemoćne, proširenje i povećanje programa Pomoći i njege u kući jer postojeći ne zadovoljavaju potrebe starijih osoba, te nedostaju programi i usluge za palijativne bolesnike. Potrebno je izgraditi nove ustanove manjeg kapaciteta i organizirati multidisciplinarne mobilne timove.

BPŽ trenutno nema dom i/ili utočište za beskućnike. Za vrijeme zimskih mjeseci Grad Slavonski Brod u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa osigurava uvjete za privremeni smještaj beskućnika na području Grada. Privremeni smještaj osigurava se u sklopu Doma mjesnog odbora „J. J. Strossmayer“ u Slavonskom Brodu. Prema dostupnim podacima iz 2015. godine tijekom zimskih hladnoća pomoć je potražilo 14 osoba kojima su pružene usluge smještaja od kojih je 13 bilo muškaraca i 1 žena. Od 14 osoba pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarivalo je 12 korisnika privremenog smještaja. Većina korisnika (10) imalo je nekoliko razreda ili završenu osnovnu školu, dok su ostali (4) imali završeni zanat ili srednju školu. U 2016. godini nije bilo potrebe za zbrinjavanjem beskućnika s obzirom na to da su bile povoljne zimske vremenske temperature. U 2017. godini smještaj je zatražilo 5 beskućnika. Nepostojanje službenog prihvatilišta također otežava i praćenje broja stanovnika bez doma.

U Brodsko-posavskoj županiji 2016. godine evidentirano je 17.128 osoba s invaliditetom ili 10,8% ukupnog stanovništva BPŽ. Najčešće vrste oštećenja koje uzrokuju invaliditet su oštećenje lokomotornog sustava (33,4% osoba), oštećenje drugih organa; skupine bolesti srca i krvnih žila (25,1% osoba) te duševni poremećaji (22,8% osoba).

Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (80%) žive u obitelji, dok ih oko 17% živi samo. Udomitelja ili skrbnika ima 0,5% dok 2.915 osoba s invaliditetom boravi u nekoj od ustanova. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 14% osoba s invaliditetom.

Udio osoba koje su trajno nepokretne u RH, u odnosu na ukupan broj osoba s teškoćama iznosi 2,2% ili 17.081 osoba. U BPŽ taj odnos je 2,0% ili 614 osoba što je u postotnom odnosu nešto manje od prosjeka RH. Ukupan broj osoba s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti je 30.042 što je u odnosu na ukupan broj stanovništva BPŽ čak 18,94%.

Prema navedenim podacima može se zaključiti kako postoji izazov u daljnjem gospodarskom razvoju BPŽ s obzirom na to da najveći udio prihoda stanovništva ne proizlazi iz prihoda od rada već prihoda od mirovina, i da je visoki postotak stanovništva bez ikakvog prihoda. Veliki broj obitelji prima dječje doplatke što je također pokazatelj siromaštva. Negativni socijalni pokazatelji uključuju i visoki postotak osoba s invaliditetom koje žive u nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja, nepostojanje prihvatilišta za beskućnike i nedovoljan broj programa za pomoć i njegu u kući za starije osobe, te programa i usluga palijativne skrbi.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- visoki postotak prihoda od mirovina s obzirom na prihode od rada	- povećanje programa Pomoći i njege u kući jer postojeći ne zadovoljavaju potrebe starijih osoba
- visoki rizik od siromaštva	- bolja razvijenost kapaciteta za pružanje socijalnih usluga
- nedostaju programi i usluge za palijativne bolesnike	- izgradnja ustanova manjih kapaciteta
- nepostojanje službenog prihvatilišta za beskućnike	- organizacija multidisciplinarnih mobilnih timova za pomoć potrebitima
- socijalne usluge koriste osobe kojima to nije nužna potreba	- socijalne usluge omogućiti isključivo potrebitima
- veliki udio učenika nema uvjete plaćanja školske prehrane	- rješavanje javnog prijevoza za učenike i djecu
	- kreiranje programa koji potiču integraciju djece kroz vrtiće i škole
	- kreiranje ciljanih socijalnih usluga za najugroženije i poboljšanje kvalitete suradnje s OCD-ima u pružanju socijalnih usluga
	- visoka potreba uvođenja pomoćnika u nastavi

3. Zdravstvena i društvena infrastruktura

3.1. Zdravstvena infrastruktura

Promatrajući broj bolnica na 100.000 stanovnika, u Brodsko-posavskoj županiji u 2016. godini dolazi 1,5 bolnica. Promatrajući zadnje dostupne podatke na razini Republike Hrvatske iz 2012. godine u Hrvatskoj na 100.000 stanovnika dolazi 1,4 bolnice. Zdravstvena skrb na području Brodsko-posavske županije dobro je organizirana kroz opće domove zdravlja, Županijski zavod za hitnu medicinu i Zavod za javno zdravstvo. Izazov se javlja u pogledu nejednake dostupnosti primarne zdravstvene zaštite svim stanovnicima BPŽ, te se u budućnosti treba voditi računa o ulaganju u infrastrukturu i opremu ambulantni.

Zdravstveni radnici u zdravstvenim ustanovama u Brodsko-posavskoj županiji čine 74,3% u odnosu na ukupan broj radnika tih ustanova. Na razini Republike Hrvatske taj udio iznosi 77% čime je BPŽ gotovo izjednačena s nacionalnim prosjekom.

Gledajući strukturu zaposlenih, od 2012. do 2014. godine zabilježen je porast broja doktora medicine, doktora dentalne medicine, farmaceuta, administrativnog i tehničkog osoblja. S obzirom na 2014. godinu u 2015. godini dolazi do smanjenja broja zaposlenih u zdravstvenim ustanovama. Negativan trend nastavio se i u 2016. godini, te se broj djelatnika smanjio ispod broja iz 2012. godine. U odnosu na 2015. godinu broj zdravstvenih djelatnika smanjio se za čak 25%, a u odnosu na 2012. manji je za 17,1%.

Najčešći uzroci smrtnosti stanovništva BPŽ su bolesti cirkulacijskog sustava te zloćudne novotvorine, jednako kao i na razini RH. Dva navedena uzroka smrtnosti, kao vodeća u BPŽ, u prosjeku obuhvaćaju 67,9% svih uzroka smrtnosti. Prema podacima iz 2016. godine, na trećem mjestu se nalaze mentalni poremećaji kao uzroci smrti. U porastu je liječenje ovisnika o opijatima što je u skladu s nacionalnim i europskim trendovima. Također, prisutan je i problem ovisnosti o alkoholizmu, osobito među maloljetnicima.

3.2. Društvena infrastruktura

Vezano za društvenu infrastrukturu, u sferi kulture i umjetnosti najveći broj kulturnih ustanova nalazi se u Slavonskom Brodu kao središtu BPŽ. U BPŽ nalazi se amatersko kazalište i kazalište za djecu. Na 100.000 stanovnika na razini Republike Hrvatske dolaze 2 kinematografa, pri čemu je prosjek Kontinentalne Hrvatske 1 kinematograf na 100.000 stanovnika. U BPŽ broj kinematografa na 100.000 stanovnika iznosi 0,6, u posljednje dvije promatrane godine, prema čemu se može zaključiti kako je broj kinematografa u BPŽ ispod prosjeka s obzirom na broj stanovnika. Broj radiopostaja u Brodsko-posavskoj županiji iznosi 6 za 2016. godinu. Gradske knjižnice Slavonski Brod i Nova Gradiška jedine su gradske knjižnice u BPŽ. Osim gradskih knjižnica, knjižnom građom raspolažu 4 narodne knjižnice (Narodna knjižnica Brodski Stupnik, Narodna knjižnica „Grigor Vitez“, Gornji Bogićevci, Narodna knjižnica Oriovac), te jedna čitaonica (Hrvatska čitaonica Vrpolje). Ostale knjižnice u BPŽ prema podacima Ministarstva kulture u 2016. godini su školske knjižnice (39), visokoškolska (1) i specijalne knjižnice (3). Na 100.000 stanovnika BPŽ dolaze 4 narodne knjižnice, što je gotovo jednako razini RH čiji je prosjek 4,3.

Muzejska i galerijska djelatnost BPŽ obuhvaća Muzej Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu, Galeriju umjetnina Grada Slavonskog Broda te Gradski muzej u Novoj Gradiški. Umjetnički značaj imaju Spomen galerija Ivan Meštrović u Vrpolju, Kuća obitelji Brlić, Tvrđava Brod te Franjevački samostan u Slavonskom Brodu.

Na području BPŽ djeluju 354 sportske udruge, društva, saveza i zajednice i 37 sportskih strukovnih udruga različitih grana sportova, koji su organizirani u 17 županijskih i gradskih saveza. Osnovana su 22 sportska društva, te 3 sportske zajednice. Prema registru udruga na području BPŽ u 2017. godini

djeluje 1.607 aktivnih udruga od kojih su 3 strane udruge. BPŽ je uočila važnost civilnog sektora, te u okviru svojih proračunskih mogućnosti izdvaja određena sredstva za sufinanciranje rada udruga, odnosno programskih aktivnosti, te smatra da će ubuduće nastojati izdvajati veći iznos od dosadašnjeg.

BPŽ nalazi se na 9. od 14. mjesta po broju najmanje završenih stanova za stanovanje u Kontinentalnoj Hrvatskoj, a po prosječnom broju stanovnika po završenom stanu nalazi se u gornjoj polovici, u odnosu na županije Kontinentalne Hrvatske. Prisutan je konstantan pad izdanih odobrenja za građenje stanova u BPŽ, statističkoj regiji Kontinentalna Hrvatska kao i na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- mali broj knjižnica i ostalih kulturnih ustanova	- intenzivirati rad na zdravstvenim prioritetima
- nejednaka dostupnost zdravstvene zaštite na području županije	- sustavan rad na prepoznavanju kulturnih / kreativnih industrija kao pokretača razvoja
- problemi ovisnosti kod mladih osoba	- institucionalna i društvena podrška civilnom sektoru
- slaba uključenost osoba s invaliditetom u društvena događanja	- edukacija/specijalizacija zdravstvenih djelatnika
- zdravstvena infrastruktura nije energetski učinkovita i nije prilagođena OSI	- ulaganje u rekonstrukciju, adaptaciju i gradnju zdravstvenih ustanova
- zastarjela oprema zdravstvenih ustanova	- razvijanje mreže zdravstvenih usluga
- nedovoljan broj sportskih domova	- uvođenje programa kojim se omogućava zdrava i besplatna školska prehrana
- nedostatak financijskih sredstava u zdravstvu	- razvijati programe rada Udruga
- nedostatak kadrova u zdravstvu	- stipendiranje za zdravstvena zanimanja
- nedostatak financijskih sredstava za rad udruga	

4. Obrazovanje

Obrazovna struktura BPŽ pokazuje da malo manje od polovine stanovništva ima završeno trogodišnje ili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje (50,69%), od kojih 4,16% stanovništva ima završeno gimnazijsko obrazovanje. Osnovnu školu je završilo 28,98% udjela stanovništva, čak 8,02% ima završeno nekoliko razreda osnovne škole dok 2,76% nema završenu školu. Fakultetski obrazovane

osobe čine 9,47% stanovništva (uključujući magistre i doktore znanosti)³. Podaci ukazuju kako je u BPŽ broj visokoobrazovane radne snage malen (prosjeak RH je 16,39%), te bi se udio visokoobrazovanog stanovništva trebao povećati obrazovnim reformama i mjerama stimuliranja visokog obrazovanja.

4.1. Vrtići i predškolski odgoj

U predškolskoj godini 2015./2016., mreža dječjih vrtića na području BPŽ obuhvaćala je 4 predškolske ustanove (26 područnih odjela-vrtića) i 2 pravne osobe koje ostvaruju programe predškolskog odgoja (osnovne škole). Osim javnih vrtića, u BPŽ djeluju 2 privatna i 1 vrtić vjerske zajednice. U programe predškolskog odgoja i obrazovanja uključeno je 20,7% populacije predškolske djece u BPŽ-u⁴, dok je na razini RH taj postotak je puno veći (čak 45,43%).

Broj djece po odgajatelju u BPŽ u predškolskoj godini 2015./2016. iznosi 16,7 (za kontinentalnu Hrvatsku iznosi 11,9, a za Republiku Hrvatsku iznosi 11,7). Broj odgojitelja u grupi propisan je Državnim pedagoškim standardom, te iznosi dva odgajatelja u grupi od maksimalno 25 djece. U predškolskim ustanovama BPŽ trebalo bi dakle povećati broj odgajatelja kako bi se udovoljilo propisanim pedagoškim standardima.

U svim jedinicama lokalne samouprave na području BPŽ organiziran je predškolski odgoj i obrazovanje.

U pojedinim jedinicama (Općine Sikirevci, Slavonski Šamac, Velika Kopanica) ne postoji mogućnost korištenja javne ustanove predškolskog obrazovanja s područja BPŽ, te djeca s područja tih jedinica koriste usluge privatnog vrtića predškolskog odgoja u susjednoj jedinici lokalne samouprave.

Od 1993.godine kao neprofitna organizacija u Slavonskom Brodu djeluje dječji vrtić "Cekin" koji radi po programu Marije Montessori. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (dalje u tekstu: DZS) u 2016./2017. godine programe vrtića polazilo je od 106 djece.

4.2. Osnovno obrazovanje

BPŽ ima 34 osnovne škole od čega za 23 škole osnivačka prava ima BPŽ, a za 11 škola Grad Slavonski Brod, te 82 područne škole osnovane od strane jedinica lokalne samouprave. Na području BPŽ-a postoje 2 umjetničke osnovne škole koje je u 2014./2015. godini pohađalo 337 učenika. U školskoj godini 2016./2017. u osnovnoškolskom sustavu u prosjeku se po matičnoj školi nalazi 363 učenika. U promatranome razdoblju od 2001. godine bilježi se smanjenje broja djece u osnovnoškolskom obrazovnom sustavu, što se između ostalog može pripisati i iseljavanju stanovništva iz BPŽ.

U okviru osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja za učenike s posebnim obrazovnim potrebama⁵ primjereni oblici školovanja provode se u redovnim osnovnim školama uz potpunu integraciju i po redovnom programu uz individualizaciju; po prilagođenom programu, uz djelomičnu integraciju ili u posebnim odjelima s posebnim programima. U slučaju da ništa od navedenog nije ostvarivo, odgoj i obrazovanje učenika s posebnim obrazovnim potrebama provodi se u posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama.

³ Popis stanovništva iz 2011. godine, Stanovništvo staro 15 i više godina prema završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu. Prema navedenom izvoru u BPŽ je 131 512 osoba starijih od 15 godina prema kojima su se računali prikazani podaci.

⁴ Predškolska dob djece je od 6 mjeseci do 6 godina starosti.

⁵ U pravilu se učenici s lakšim teškoćama u razvoju uključuju u redovne razredne odjele te svladavaju redovne nastavne programe uz individualizirane postupke koji ovise o potrebama učenika ili prilagođene programe sukladno sposobnostima.

Osnovno školovanje učenika s poteškoćama u razvoju, provodi se u Osnovnoj školi Milan Amruš u Slavonskom Brodu, te je navedena škola jedina ustanova na području BPŽ za djecu s posebnim potrebama.

Upravni odjel za obrazovanje, šport i kulturu BPŽ u školskoj godini 2014./2015., 2015./2016., i 2016./2017. provodio je EU projekt "S osmijehom u školu" u sklopu kojeg su provodili aktivnost osiguravanja pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama na području BPŽ.

4.3 Srednje obrazovanje

U BPŽ djeluje 12 srednjih škola koje provode gimnazijske programe, četverogodišnje strukovne programe, trogodišnje strukovne programe, te umjetničke programe. U razdoblju 2012. – 2016. godine broj upisanih učenika kontinuirano pada, a bilježi se porast interesa učenika za upis u srednje strukovne škole. U 2016. godini na jednu srednju školu u BPŽ u prosjeku otpada 423 učenika dok u 2012. godini taj omjer iznosi 483 učenika po školi. Srednjoškolske ustanove smještene su u Gradu Slavonskom Brodu i Gradu Novoj Gradiški. 60% učenika srednjih škola su putnici. Prijevoz učenika financira se iz Proračuna Brodsko-posavske županije, temeljem Odluke o kriterijima i načinu financiranja troškova javnog prijevoza redovitih učenika srednjih škola koju donosi Vlada Republike Hrvatske za svaku pedagošku godinu. Izgradnja učeničkog doma podigla bi razinu kvalitete obrazovanja u BPŽ i smanjila broj učenika putnika.

Na razini Republike Hrvatske, pa tako i BPŽ, postoji neusklađenost obrazovanja i tržišta rada. Na tržištu rada postoji potreba za pojedinim zanimanjima, dok s druge strane ne postoji interes učenika za upis u tražena zanimanja i ti se obrazovni programi ne provode. Vlada RH iz tog je razloga donijela Uredbu o praćenju, analizi i predviđanju potreba na tržištu rada koja je na snazi od 2010. godine. Putem dobivenih statističkih podataka, kojima se prati situacija na tržištu rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje svake godine izdaje Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja, publikaciju kojom se daju podaci o tržišnoj potrebi za određena zanimanja.

Među glavne razvojne potrebe na osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini obrazovanja mogu se naznačiti potrebna ulaganja u zaposlene u obrazovanju, informatizacija prostora i opremanje suvremenim nastavnim sredstvima i pomagalicama, te ulaganje u energetska učinkovitost objekata.

4.4. Visoko obrazovanje

Visoko obrazovne institucije nalaze se u dva grada BPŽ, Slavonskom Brodu i Novoj Gradiški. U Slavonskom Brodu djeluju Strojarski fakultet Slavonski Brod, Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku (Učiteljski fakultet Sveučilišta u Osijeku), te Veleučilište u Slavonskom Brodu. Uz navedeno, Slavonskobrodsko opća bolnica dr. Josip Benčević u suradnji s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Osijeku pokrenula je 2016. godine Sveučilišni diplomski studij sestrinstva koji se izvodi u Slavonskom Brodu. U Novoj Gradiški od 2015. godine⁶ djeluje Izvanredni dislocirani sveučilišni preddiplomski studij sestrinstva u Novoj Gradiški. U akademskoj godini 2016./2017. na navedenim fakultetima upisan je ukupno 2.581 student.

Broj upisanih studenata s prebivalištem u BPŽ u akademskoj godini 2015./2016. iznosio je 5.036. Na 1.000 stanovnika broj studenata u promatranoj godini iznosi 32, te je uočljiv blagi pad prosječnog broja studenata Brodsko-posavske županije na 1.000 stanovnika od 33 u akademskoj godini 2012./2013. na 32 u akademskoj godini 2016./2017. U promatranoj godini, prosjek na nacionalnoj razini kao i na području Kontinentalne Hrvatske iznosi 34 studenta. Tijekom 2016. godine diplomirala je 1.021 osoba s područja Brodsko-posavske županije prema podacima Državnog zavoda za

⁶Podaci za navedeno visoko učilište ne postoje dovoljno dugo kako bi se uključili u analizu ukupnih podataka te su kao takvi isključeni iz Analize stanja.

statistiku, te je u promatranom vremenskom razdoblju (2012. – 2016. godine) prisutan pad diplomiranih studenata (2012. godine diplomiralo je 1.198 studenata).

Broj magistara koji imaju prebivalište u Brodsko-posavskoj županiji smanjen je u promatranom razdoblju, 2016. godine iznosi 10, dok je 2012. godine bilo 16 magistra znanosti. Broj doktora znanosti mijenjao se tijekom promatranog razdoblja, te 2012. godine iznosi 10, 2013. godine iznosi 21, 2014. godine iznosi 10, 2015. godine iznosi 11, a 2016. godine iznosi 14.

Uslijed povećanja broja studenata upisanih u programe visokih učilišta na području BPŽ (u 2016./2017. školskoj godini 2.581 student, što je povećanje za 63% u odnosu na 2010./2011. kad ih je bilo 1.626), javlja se potreba za povećanjem kapaciteta smještaja za studente. U postojećem Studentskom domu u Slavanskom Brodu 2016. godine usluge smještaja koristilo je 114 studenata, što je maksimalan kapacitet ležajeva za studente, dok zahtjeva za smještajem u tom domu ima puno više.

4.5. Obrazovanje odraslih

Zakonom o obrazovanju odraslih (NN 17/2007) definirano je cjeloživotno obrazovanje ili obrazovanje odraslih. Prema postojećim podacima, broj polaznika programa cjeloživotnog učenja povećao se u razdoblju od 2012. do 2016. godine što je u skladu s europskim trendovima potrebe za cjeloživotnim obrazovanjem. Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere obrazovanja radi nadogradnje postojećih znanja ili vještina, u cilju poticanja cjeloživotnog učenja, stvaranje potrebne kvalificirane radne snage, te smanjenja nerazmjera ponude i potražnje na svim razinama tržišta rada. Najveći porast broja osoba zaposlenih nakon obrazovanja nezaposlenih osoba, putem mjera Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ostvaren je 2014. godine kada je u navedeni program uključeno 129 nezaposlenih osoba od kojih se zaposlilo 35, dok je taj broj drastično smanjen 2015. godine kada je program obrazovanja polazilo 45 osoba od kojih je zaposleno 7. U 2016. godini navedene je programe polazilo 147 osoba, do kojih je 34 zaposleno u roku od 6 mjeseci u zanimanju za koje su se obrazovali.

Podaci ukazuju kako se u BPŽ broj visokoobrazovane radne snage smanjuje, te bi se udio visokoobrazovanog stanovništva trebao povećati obrazovnim reformama i mjerama stimuliranja visokog obrazovanja. Prostorna ograničenost ustanova, obzirom na broj djece i premalen broj ustanova glavni su problemi predškolskog obrazovanja. Na području BPŽ potrebna je prilagodba mjerilima iz Državnog pedagoškog standarda koja zahtjeva znatna ulaganja kako bi se postigla željena razina kvalitete, te jednaka dostupnost obrazovanju svim učenicima, a ujedno osigurao razvoj sustava ujednačene financijske učinkovitosti. Do neusklađenosti ponude i potražnje na tržištu rada dovodi dominacija obrtničkih zvanja i programa koji pripremaju za uslužna zanimanja, pred industrijskim zanimanjima. Nužno je ulagati u razvoj strukovnih kompetencija putem uključivanja i izradu novih kurikuluma koji će pridonijeti promjeni i modernizaciji postojećih programa. Sadašnji sustav mreže strukovnih škola ne prati brze promjene tehnološkog razvoja, te ne postoji usklađenost s potrebama na tržištu rada i gospodarstva.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- nedovoljan broj odgajatelja u vrtićima	- daljnje provođenje programa uvođenja pomoćnika za djecu s posebnim potrebama u obrazovno-odgojnim ustanovama u predškolskom odgoju

- nizak broj visokoobrazovane radne snage	- integracija djece s posebnim potrebama u redovne škole
- prostorna ograničenost i premali broj ustanova predškolskog obrazovanja s obzirom na broj djece	- prilagodba mjerilima iz Državnog pedagoškog standarda za razvoj sustava ujednačene kvalitete, financijske učinkovitosti i dostupnosti
- nedovoljni smještajni kapaciteti za studente	- provoditi obrazovnu politiku s ciljem ujednačavanja nejednakosti radnih mjesta i velike nezaposlenosti
- nedovoljni smještajni kapaciteti za učenike	- uključivanje romske skupine djece u obrazovne programe i kreiranje specijalnih programa prilagođenih njihovoj kulturi
- nedovoljan broj mjera za stimuliranje nastavka obrazovanja u području visokog obrazovanja	- subvencije za prijevoz učenika i subvencije za đачke domove
- nedostatak informatičke obrazovanosti i programa	- dodatno stručno usavršavanje nastavnika i profesora
- nepostojanje sveučilišta	- uvođenje programa kojim se omogućava zdrava i besplatna školska prehrana
- ispisivanje velikog broja učenika iz škola uslijed emigracije stanovništva	- nedovoljan broj stipendija za studiranje
	- ulaganje u školsku infrastrukturu i opremu kojom će se omogućiti adekvatnija nastava (pametne ploče, laptop i tablet računala za praćenje nastave)
	- bolja informiranost učenika završnih razreda i njihovih roditelja o srednjim školama i mogućnostima za visoko obrazovanje na području BPŽ

5. Gospodarstvo

Opća gospodarska kretanja

BPŽ je prema pokazateljima bruto domaćeg proizvoda (BDP) po stanovniku 2015. godine gotovo upola ispod nacionalnog prosjeka. BDP BPŽ 2015. godine iznosio je 5.962 eura, što je 44% manje od prosjeka Republike Hrvatske. Najveći BDP po stanovniku u BPŽ je ostvaren 2008. godine kada je iznosio 6.460 EUR, a do 2015. godine taj pokazatelj više nije ostvaren. U 2009. godini BDP po

stanovniku BPŽ nastavio je padati i iznosio je 5.963 EUR, a tek je 2015. godine ostvarena gotovo ista vrijednost kao i 2009. godine.

Statistički i perceptivni pokazatelji konkurentnosti županija i regija objavljuju se u Regionalnom indeksu konkurentnosti Republike Hrvatske. Prema posljednjim objavljenim podacima iz 2013. godine, BPŽ u sveukupnom poretku županija (21) zauzima 16. mjesto, te je navedena pozicija nepromijenjena od posljednjeg mjerenja 2010. godine.

BPŽ se nalazi na predzadnjem mjestu po konkurentnosti županija, te se nakon nje nalazi samo Virovitičko-podravska županija. U promatranom razdoblju od 2010. do 2013. godine, prema rangiranju poslovnog sektora BPŽ zauzima 14 mjesto. Porast za jedno mjesto vidljiv je u indikatoru poslovno okruženje sukladno kojem je BPŽ porasla za jedno mjesto te se 2013. godine nalazi na 14 mjestu. Razlike u razini konkurentnosti imaju svoj neposredni izraz u razlikama u razini BDP-a i (ne)zaposlenosti, što se očituje u BPŽ s niskim BDP-om i visokom razinom nezaposlenosti. Ostvareni financijski rezultati i njihovi pokazatelji po županijama i dalje pokazuju neuravnotežen razvoj RH po regijama, odnosno veće zaostajanje pojedinih županija.

Ukupno u 2009. godini je bilo 6.109 milijuna HRK, a u 2012. godini 5.869 milijuna HRK bruto dodane vrijednosti, što se može prikazati i kao smanjenje od 4%. Povećanje bruto dodane vrijednosti postigle su najviše prerađivačka djelatnost, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; zatim javna uprava i obrana, obrazovanje i ostale djelatnosti u razredu te ostale uslužne djelatnosti. Sve ostale djelatnosti bilježe pad bruto dodane vrijednosti. Uz to, zabrinjava i još uvijek relativno niska razina stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti koje uvelike mogu utjecati na podršku ostalim djelatnostima i potencirati njihov rast.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- visoka nezaposlenost	- povećanje domaće potražnje i potrošnje
- niska razina gospodarske konkurentnosti	- kreiranje i promoviranje povoljnog investicijskog okruženja
- manjak financijskih kapaciteta za ulaganje i investiranje	- obrazovanje kapaciteta potrebnih za pisanje i provedbu sufinanciranih projekata

6. Tržište rada

Radna snaga označava broj stanovnika starijih od 15 godina koji su ili zaposleni ili su nezaposleni, ali aktivno traže posao. U pravnim osobama na dan 31.12.2016. godine sukladno podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, bilo je zaposleno 29.190 osoba. U obrtima i djelatnostima slobodnih profesija na dan 31.12.2016. godine bilo je zaposleno 6.612 osoba. Od ukupnog broja zaposlenih osoba u BPŽ 15.388 osoba su žene (42,9%). Istovremeno je broj nezaposlenih iste godine iznosio 10.102 osoba. Uzevši u obzir sve navedene skupine, ukupna radna snaga Brodsko-posavske županije 2016. godine iznosila je 45.904 osoba. Prema podacima posljednjeg Popisa stanovnika 2011. godine, u ukupnoj aktivnoj radnoj dobi (15 do 64 godina) zabilježeno je 103.668 stanovnika BPŽ. Sukladno navedenom u Brodsko-posavskoj županiji 2016. godine ukupna radna snaga iznosila je 44,3% ukupno radno sposobnog stanovništva.

Najveći broj zaposlenih u pravnim osobama na dan 31.03.2016. godini u odnosu na stupanj obrazovanja, zaposleno je srednjom stručnom spremom te iznosi 12.646 osoba (51,05%), dok je

najmanje zaposlenih sa završenim doktoratom, 92 osobe (0,37%) i magistara, 82 osobe (0,33%), no primjetan je porast zaposlenih s doktoratom u odnosu na 2012. godinu kada je bilo zaposleno 64 doktora znanosti. Prisutan je pad nekvalificiranih osoba sa 1.544 osobe u 2012. na 1.197 osobe (4,83%) 2016. godine.

Kretanje radne snage u promatranom razdoblju 2012. – 2016. godine pokazuje uzastopan pad radne snage. Smanjenje radnje snage BPŽ posljedica je starenja radno aktivnog stanovništva, ali i sve izraženije migracije, primarno mladih, koje posljedično narušavaju odnos starog i mladog stanovništva. Vanjska migracija porasla je s 395 odseljenih 2012. godine na 2.208 u 2016. godini.

Prosječne neto plaće prema podacima FINA-e zaposlenih BPŽ u 2016. godini su 4.564 HRK, što je za 576 HRK manje u odnosu na prosjek plaće zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Navedeno prikazuje smanjenje razlike u odnosu na 2012. godinu kada su prosječne neto plaće zaposlenih u BPŽ iznosile 11,5% manje od plaća u Republici Hrvatskoj, dok u 2016. godini iznose 11,2 % manje.

Broj nezaposlenih osoba u Brodsko-posavskoj županiji u razdoblju 2012. – 2013. godine bilježio je rast koji je prekinut 2014. godine. Sukladno podacima Područnog ureda HZZ-a Slavonski Brod, 2016. godine evidentirano je prosječno 10.591 nezaposlenih osoba što predstavlja pad broja nezaposlenih u odnosu na prethodnu godinu za 16,6% To predstavlja pozitivan pomak u smanjenju nezaposlenosti u BPŽ, no taj prosjek je još uvijek veći od prosjeka Republike Hrvatske koji iznosi 15,4%.

Obzirom na spol, u BPŽ većinski udio ukupno nezaposlenih 2016. godine čine žene sa završenom srednjom školom do 3 godine, te školama za KV i VKV zanimanja. Zanimljivo je da većinsku nezaposlenost u višim razinama obrazovanja također čine žene sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom te fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom.

Razloge povećanja nezaposlenosti mladih možemo pronaći u nevoljnosti poslodavaca u zapošljavanju mladih osoba bez iskustva, ali i u globalnoj krizi koja je osobito pogodila mlađu populaciju. Osim visoke stope nezaposlenosti među mlađim dobnim skupinama, u razdoblju 2011. – 2014. godine povećala se nezaposlenost u starijim dobnim skupinama, ali u 2015. i 2016. kao i u ostalim dobnim skupinama bilježi pad.

Marginalizirane skupine u BPŽ također su predmetom rješavanja njihovom pristupu i dostupnosti tržištu rada. Drugu najbrojniju nacionalnu manjinu u BPŽ čine Romi. Evidentirana je velika socijalna isključenost romskog stanovništva koje se suočava s mnogim teškoćama vezanim uz društvenu diskriminaciju prilikom pristupanju obrazovanja i tržištu rada što u konačnici dovodi do visoke nezaposlenosti ove manjinske skupine.

Nadalje, u BPŽ 2015. godine evidentirano je 17.128 osoba s invaliditetom što čini 10,8% ukupnog stanovništva BPŽ prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. U 2016. godini evidentirano je 374 nezaposlene osobe s invaliditetom pri čemu 55,4% nezaposlenih osoba s invaliditetom čine muškarci.

Između 2012. i 2013. godine broj dugotrajno nezaposlenih osoba u Brodsko-posavskoj županiji je rastao dok se u 2014. godini počeo smanjivati, a naveden trend se nastavio i u 2015. godini kada iznosi 6.537 osoba, te u 2016 iznosi 5.131 osoba. Najveći broj dugotrajno nezaposlenih osoba ima završeno srednjoškolsko obrazovanje (52,8%), dok je najmanji broj dugotrajno nezaposlenih osoba sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem, doktoratom (1,7%). Prema navedenim podacima može se zaključiti kako je visok postotak nezaposlenosti izazov u daljnjem gospodarskom i društvenom razvoju BPŽ. Izražena je i razlika u prosječnim plaćama s obzirom na ostatak RH, što nije samo problem za stanovništvo već i za stvaranje povoljnih uvjeta za život kako bi se privukla i radna snaga iz drugih područja. Visoka je nezaposlenost mladih i žena čemu treba usmjeriti posebnu pažnju. Potrebna je i daljnja sustavna integracija romske manjine, koja je još uvijek na marginama društva. Osobama s invaliditetom potrebno je osigurati jednake mogućnosti putem promicanja zapošljavanje, omogućiti im sudjelovanje u profesionalnom procjenjivanju, naobrazbi i usmjeravanju za zapošljavanje, te poticati poslodavce na njihovo zapošljavanje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- uzastopan pad radne snage	- smanjenje razlike u plaćama s obzirom na RH prosjek
- konstantno visoka razina dugotrajne nezaposlenosti, posebice mladih i žena	- smanjenje nezaposlenosti
- konstantan manjak radne snage određenih zanimanja	- uvođenje mjera za stalno zapošljavanje mladih bez radnog iskustva
- odljev mozgova	- uvođenje mjera za poticanje zapošljavanja žena
- slaba prometna povezanost s ruralnim područjima onemogućava laku dostupnost radnim mjestima	- promicanje jednakih mogućnosti zapošljavanja za manjine i osobe s nejednakim mogućnostima
	- subvencioniranje zapošljavanja deficitarnih zanimanja
	- povezanost tržišta rada i obrazovnog sustava
	- podrška razvoju društvenom poduzetništvu i socijalnim inovacijama kao oblika samozapošljavanja i stvaranja dodane društvene vrijednosti
	- kreiranje poticajnog okruženja kako bi se smanjili negativni migracijski trendovi u regiji

7. Poslovno okruženje

BPŽ ima 1,9% od ukupnog broja poduzetnika, te zapošljava 1,9% od ukupnog broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Prema ukupnim prihodima Brodsko posavska županija se u 2016. godini nalazila na 16. mjestu u Republici Hrvatskoj, dok je prema neto dobiti i broju zaposlenih zauzimala 15. mjesto.

Temeljem Odluke o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prema stupnju razvijenosti koja je stupila na snagu 1. siječnja 2018. godine, BPŽ se nalazi u I. skupini u koju spadaju jedinice koje se, prema vrijednosti indeksa, nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica.

Ukupni prihodi poduzetnika BPŽ u 2016. godini veći su za 4,3% u odnosu na ukupne prihode ostvarene u prethodnoj 2015. godini. Po postotku rasta ukupnih prihoda BPŽ je nešto niži od rasta ukupnih prihoda na razini koji iznose 5,1% u odnosu na 2015. godinu, ali ipak ukazuju na povećanje gospodarskih aktivnosti na području BPŽ.

Prema podacima FINA-e preuzetih iz Registra godišnjih financijskih izvještaja poduzetnici u Brodsko-posavskoj županiji u 2016. godini zapošljavali su 16.253 radnika, dok je prosječna mjesečna neto plaća iznosila 4.564 HRK, što je 4,0% više od razine prosječne plaće kod poduzetnika u 2015. godini, te još uvijek zaostaje za prosjekom RH koji iznosi 5.140 i to za 11,2%. U odnosu na 2015. godinu, broj zaposlenih povećan je za 7,0%, ukupni prihodi za 4,3% ukupni rashodi za 2,7%, dobit razdoblja za 9,7%, gubitak razdoblja smanjen je za 21,8%.

Najveće prihode u 2016. godini ostvarili su mali poduzetnici, njih 221. Najveće prihode i rashode ostvarili su poduzetnici u privatnom vlasništvu, koji čine udio od 96,4% svih poduzetnika. Veliki poduzetnici BPŽ u 2016. godini zapošljavali su 2.451 radnika što je 15,1%, odnosno 6,4 % manje u odnosu na 2015. godinu, ali su ostvarili 25,8 % manje prihoda u istom razdoblju i manje rashoda za 29,1%, manju dobit razdoblja za 8,4 % i gubitak razdoblja manji za čak 85,3 %. Prema podacima grada Slavonskog Broda poduzetništvo čini gotovo 2/3 poduzetništva BPŽ. Ukupno su poslovali s dobiti od 137 milijuna HRK, iako mikro poduzetnici u ukupnoj konsolidiranoj bilanci iskazuju gubitak. Negativno su poslovali poduzetnici u sedam općina Bebrina, Cernik, Podcrkavlje, Slavonski Šamac, Vrpolje i Dragalić. Najveći neto gubitak iskazali su poduzetnici u Vrpolju, u iznosu od 17,8 milijuna kuna.

Prema podacima o osnivanju tvrtki po županijama, vidljivo je da je u razdoblju od 2012. do 2016. godine u Brodsko-posavskoj županiji otvoreno ukupno 1.459 tvrtki dok je zatvoreno 1.566. U ukupnom broju novootvorenih tvrtki u Kontinentalnoj Hrvatskoj taj iznos čini 2,89%, i 1,90% na razini Republike Hrvatske. Što se tiče zatvaranja tvrtki u istom periodu, BPŽ ima udio od 3,52% u zatvorenim tvrtkama na razini Kontinentalne Hrvatske, dok je na razini cjelokupne Republike Hrvatske taj postotak 2,26%.

2015. godine u BPŽ bilo je 2.038 aktivnih obrta s ukupno 5.815 zaposlenih osoba. U periodu od 2011. do 2015. godine zatvoreno je 534 obrta i izgubljeno 795 radnih mjesta, te se nastavlja trend smanjenja zaposlenosti. Konkretnije, prema podacima DZS, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, u periodu od 2008. do 2013. godine zabilježena je prosječna godišnja stopa smanjenja broja zaposlenih u obrtima i djelatnostima slobodnih profesija za 4,9%.

Porast gospodarskih aktivnosti u BPŽ u 2015. godini potvrđuje i podatak o porastu investicija poduzetnika u dugotrajnu imovinu. Po stopi rasta investicija BPŽ je na 14. mjestu u RH.

Što se tiče ulaganja u istraživanje i razvoj, prema zbrojnim podacima za 1.660 poduzetnika BPŽ u 2015. godini iznosi 11.155.759 HRK. Prema broju zaposlenih u djelatnosti istraživanja i razvoja udio u BPŽ u odnosu na Republiku Hrvatsku kreće se između 0,1 – 1% za promatrano razdoblje, temeljem čega se zaključuje da BPŽ trenutno posjeduje nizak inovacijski potencijal. Za 2016. godinu podaci o istraživanju i razvoju kao posebnoj kategoriji nisu praćeni.

Gospodarstvo BPŽ je u periodu unazad gotovo 10 godina bilo iznimno izvozno orijentirano, te je bilježilo visoke stope rasta izvoza. Izvoz u Brodsko-posavskoj županiji kontinuirano raste u promatranom periodu 2011. – 2016. godine. Najveći vanjskotrgovinski partner BPŽ, što se tiče izvoza u 2016. godini jest Italija, zatim slijede Ujedinjeno Kraljevstvo, Njemačka, Francuska i Bosna i Hercegovina. Što se tiče strukture izvoza i uvoza, te po prihodima od prodaje u inozemstvu po djelatnosti poduzetnika BPŽ, prednjači prerađivačka industrija.

U svrhu poticanja ulaganja i pružanja potpore gospodarstvenicima u pokretanju i širenju poslovanja, osnovane su i poduzetničke zone koje su dio gradskog odnosno općinskog teritorija, a čija je osnovna namjena postojećim i potencijalnim korisnicima (poduzetnicima) omogućiti pokretanje i obavljanje poduzetničkih aktivnosti u standardiziranim uvjetima visoke infrastrukturne opremljenosti, te sustavom poticajnih mjera i olakšica. U BPŽ trenutno je u funkciji 10 poduzetničkih zona, s još 42 koje su u fazi dovršetka.

Prema poslovno-financijskim podacima možemo zaključiti da je povećana rentabilnost prometa, rentabilnost vlastitog kapitala i ukupne imovine, ekonomičnost poslovanja, a povećana je i produktivnost rada po svim pokazateljima. Unatoč rastu svih pozitivnih pokazatelja u prošloj godini, prosječna neto plaća je niža i zaostaje za prosjekom RH, što utječe na motiviranost radne snage kao i predstavljanje BPŽ kao privlačne za mlade ljude. Potrebno je uvesti financijske poticaje za inovativna

rješenja i općenito za istraživačko-razvojni sektor i pružiti pomoć u prijavljivanju projekata na natječaj. Nadalje, potrebno je iskoristiti pozitivne trendove izvoza razvojem novih i kvalitetnih proizvoda konkurentnih na međunarodnom, ali i domaćem tržištu osmišljavanjem adekvatnih mjera. Minimiziranjem troškova proizvodnje i ulaganjem u modernizaciju moguće je potaknuti razvoj konkurentnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- indeks razvijenosti 1. skupina-druga polovina ispodprosječno rangiranih jedinica regionalne samouprave	- povećanje prosječne mjesečne neto plaće
- pad broja aktivnih obrta	- osmisliti mjere koje potiču razvoj novih i kvalitetnih proizvoda
- nizak inovacijski potencijal	- minimizirati troškove proizvodnje i ulaganja u modernizaciju
- nedovoljan broj inovacijskih i inventivnih aktivnosti	- poticati razvoj malog i srednjeg poduzetništva
- nedostatna i nedovoljno kvalitetna poslovna infrastruktura	- poticanje korištenja, promoviranja i investiranja u poduzetničke zone
- neiskorišteni potencijali poduzetničkih zona, i prilagođenost zona za male i srednje poduzetnike	- poticanje samozapošljavanja i cjeloživotnog učenja obrtnika
- nepopunjenost gospodarskih zona	- jačanje kapaciteta institucija usmjerenih na potpore poduzetnicima (razvojne agencije, poslovne zone i sl.)
- nedovoljna zainteresiranost ulagača u investiranje	- kreiranje mjera za poticanje poduzetništva
	- kreiranje mjera za poticanje investicija
	- poticanje stvaranja poslovnih inkubatora

8. Turizam i kultura

8.1. Turizam

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore u BPŽ, u prosjeku 6,13% poduzetnika se bavi djelatnostima pružanja smještaja i usluge hranom. U 2016. godini broj poduzetnika s obzirom na prethodnu godinu u toj djelatnosti porastao je za 18,4%. Samo 0,89% poduzetnika se bavi umjetnošću, zabavom i rekreacijom.

Investicije u području djelatnosti pružanja smještaja i usluge hranom (1,41%) čine vrlo mali postotak investiranja. Dosadašnji pozitivan razvitak turizma na području BPŽ postignut je zahvaljujući

prirodnom bogatstvu, bogatom kulturno-povijesnom sadržaju, vrlo dobrom geo-prometnom položaju i bogatoj hotelijersko-ugostiteljskoj ponudi.

S obzirom na 2012. godinu, u 2016. godini ostvareno je 31,9% više dolazaka turista. Unatoč rastu broja dolazaka turisti se sve kraće zadržavaju u destinaciji. Prema strukturi strani turisti ostvaruju u prosjeku više dolazaka, dok domaći turisti u odnosu na strane turiste ostvaruju više noćenja. Turisti koji ostvaruju najviše dolazaka i noćenja u prosjeku su podrijetlom iz Njemačke, zatim Italije, Slovenije, Austrije, Bosne i Hercegovine te Francuske.

Na području BPŽ nalazi se 73 smještajna objekata i registriranih 142 objekata koji se bave ugostiteljskom djelatnošću.

Od turističkih atrakcija na prostoru BPŽ posebno se izdvajaju mnogobrojne manifestacije, lokalne planinarske, pješačke i biciklističke staze, zatim resursi vezani uz kulturu života i rada poput raznih folklornih skupina i kulturno umjetničkih društva te Zaštićena prirodna baština i prirodne vrijednosti predložene za zaštitu.

Uz navedene turističke atrakcije Pravilnikom o popisu turističkih cjelina (lokaliteta) po županijama, Ministarstva turizma (NN 68/07), definirana su turistička područja, prostori i objekti na kojima se nalaze ili koji sadržavaju prirodne, kulturne, povijesne, tradicijske i druge vrijednosti. U BPŽ nalaze se sljedeće turističke cjeline:

- Gajna (Oprisavci) – značajni krajobraz
- Brodski Stupnik – vinski podrumi i vinske ceste
- Cernik – dvorac Marković/Kulmer
- Cernik – franjevački samostan
- Rušćica - Centar za zbrinjavanje zaštićenih životinja –obitelji Milec
- Tvrđava u Slavonskom Brodu
- Muzej Brodskog Posavlja
- Gradski muzej Nova Gradiška
- Muzej tambura u tvrđavi Brod
- Dom Ivane Brlić-Mažuranić
- franjevački samostan u Slavonskom Brodu
- galerija Ružić
- Slavonski Kobaš – barokna crkva sv. Ivana Krstitelja
- Stara Gradiška – Gradiška tvrđava
- Vrpolje – Spomen galerija Ivana Meštrovića
- Kapela sv. Martina u Lovčiću
- Crkva Sv Terezije Avilske u Novoj Gradiški
- Vinske ceste Stupnička brda
- Turističko industrijski park „Đuro Đaković“

Turistički proizvodi temelje se na eno-gastro ponudi, lovnom turizmu, svim selektivnim oblicima turizma s naglaskom na ciklo-turizam, lovni, ribolovni, vjerski. Brodsko-posavska županija je poznata i bogata velikim brojem tradicijskih i kulturnih manifestacija tijekom cijele godine. Potencijal razvoja turističkog proizvoda temelji se prije svega na prirodnim i kulturnim vrijednostima destinacije. Važno je obogatiti turističku ponudu kulturnim, po mogućnosti višednevnih manifestacija u svrhu dužeg boravka turista na području Brodsko-posavske županije. Analizom stanja istaknuli su se sljedeći oblici turizma koji imaju potencijal za razvoj: tranzitni, lovni i ribolovni, kulturni, cikloturizam, svi ostali oblici aktivnog turizma.

Sve atraktivnosti BPŽ potrebno je dodatno valorizirati za što je potrebna adekvatna organizacija, planiranje i provođenje planova, ali i prihvatljiv marketinški koncept koji će naglašavati najznačajnije i najjače strane tog područja. Kako bi razvoj turizma u BPŽ bio efikasniji potrebno je i sa razine države

osigurati odgovarajuće pravne i institucionalne okvire, te ostvariti suradnju između javnog i privatnog sektora, imajući u vidu i stavove lokalnog stanovništva. Razvojem turizma pruža se mogućnost dodatnog zapošljavanja stanovništva u ruralnim prostorima, ali i mogućnost dodatne zarade. Kroz plasman i proizvodnju vlastitih proizvoda utječe se i na oživljavanje poljoprivredne proizvodnje i promoviranje „zdrave hrane“, ali i ostanak mlađe populacije na području BPŽ.

Prilikom izrade strateških planova, koji se odnose na lokalne razine, treba osigurati ključne razvojne inpute i prethodno izraditi prostorne planove na razini turističkih destinacija. Na razini BPŽ postoji planska dokumentacija koja predviđa pozitivan trend kad je riječ o turističkom razvoju. Uvažujući sve zakonske okvire, razvoj turizma treba biti zasnovan na planskoj dokumentaciji, vodeći računa i o njegovoj održivosti kad je riječ o odnosu prema okolišu uključujući i legalizaciju ruralnog prostora. Koristi do kojih dovodi razvoj turizma su višestruke. One se prije svega ogledaju u sprječavanju odlaska radno-sposobnog stanovništva iz ruralnih krajeva; umanjuju se negativni demografski trendovi; ostvaruju dodatni prihodi u gospodarstvu; poboljšava društvena i komunalna infrastruktura; pridonosi se očuvanju tradicije i kulturno-povijesnog nasljeđa. Imajući u vidu da je turizam djelatnost koja korespondira s društvenim i gospodarskim subjektima te se oni međusobno nadopunjuju.

8.2. Kultura

U BPŽ zaštićena su 124 kulturna dobra. Od toga, 4 zaštićena dobra kategorizirana su kao dobra od nacionalnog značaja, tri su sakralna graditeljska baština, dok je tvrđava u Slavonskom Brodu kategorizirana kao profana graditeljska baština. Prema klasifikaciji zaštićenih kulturnih dobara u BPŽ najbrojnija je arheološka baština, sakralna graditeljska baština i profana graditeljska baština. Uz navedena kulturna dobra, kulturnu baštinu čine i pokretna kulturna dobra kao i nematerijalna baština kojom je BPŽ izuzetno bogata. Tijekom cijele godine područjem cijele BPŽ odvijaju se razne manifestacije i događanja potaknuta od strane lokalnih stanovnika, što turistički gledano ima posebnu vrijednost.

Zaštićeno kulturno dobro Tvrđava Brod predstavlja važan lokalitet, te je njezina obnova od posebnog interesa za jačanje uloge Grada Slavenskog Broda kao pokretača gospodarskog i kulturnog razvoja BPŽ.

Za daljnji razvoj turizma potrebno je potaknuti razvoj različitih oblika turizma koji imaju potencijal poput ekološkog, tranzicijskog i kulturnog. Iako su investicije u području turizma prema podacima relativno niske, dolasci i noćenja turista rastu. Na području BPŽ nalazi se veliki broj zaštićenih kulturnih dobara koji u sinergiji sa turizmom imaju potencijal poticanja razvoja područja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- nedostatak raznovrsne turističke ponude	- usmjeravanje razvoja turizma temeljem održivog razvoja
- neiskorišteni potencijali kulturne i prirodne baštine u turističke i promotivne svrhe	- povećanje noćenja turista u destinaciji
- nepostojanje strateških smjernica u razvoju turizma i očuvanju kulture	- osmišljavanje zanimljivih programa temeljem kulturnih resursa
- kratko zadržavanje turista u destinaciji	- razvoj ruralnih područja pomoću turizma i kulturne baštine
- slaba valorizacija kulturne baštine	- valorizacija turističkih atraktivnosti

- nedovoljni smještajni kapaciteti	- izrada marketinškog koncepta
- nerazvijeni dodatni sadržaj	- povezivanje turističkih operatera sa lokalnim agencijama i pružateljima turističkih usluga
- nedostatak strateških planova u području kulture i turizma	- izraditi prostorne planove na razini turističkih destinacija
	- dopunjavanje sadržajima izletničke i rekreacijske površine (Strmac, Petnja, Poloj-Vijuš i Ljeskove vode)

9. Poljoprivreda

BPŽ broji 115.421 ha poljoprivrednih površina od kojih je 103.515 ha (89,68%) obradivih površina. Od korištenih obradivih površina najveći je udjel oranica i vrtova, čak 81,12%, dok je na razini Republike Hrvatske taj udjel 73%, što pokazuje da u BPŽ postoji znatno intenzivnija mogućnost obrade poljoprivrednog zemljišta u odnosu na prosjek RH.

BPŽ spada u panonsku regiju, koju obilježava ratarska proizvodnja te povišeni položaji i nagibi koji su povoljni uvjeti i za uzgoj vinove loze i svih vrsta kontinentalnog voća. U strukturi zasijanih površina BPŽ najveći udio čine žitarice, krmno bilje, livade i pašnjaci, industrijsko bilje, višegodišnji nasadi te ugar. Na području BPŽ u 2016. godini registrirano je 7.389 poljoprivrednih gospodarstva koja najvećim dijelom čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva. To je s obzirom na 2015. godinu smanjenje za 328 gospodarstava, a u odnosu na 2012. godinu to je smanjenje za 5,98%.

Na području BPŽ evidentirano je 14.172 grla goveda na 147 gospodarstava i 151 posjednika. Broj krmača pod kontrolom proizvodnosti u 2016. godinu u Brodsko-posavskoj županiji je 131, te 18 nerasta, a svi navedeni su u vlasništvu OPG-ova. Broj posjednika ovaca u 2016. godini u Brodsko-posavskoj županiji je 505, a posjedovali su 10.085 ovaca. Broj posjednika koza u 2016. godini u Brodsko-posavskoj županiji je 138, a posjedovali su 748 koza.

U BPŽ tijekom 2016. godine isporučeno je 13.115.002 kg kravljeg mlijeka, od ukupno 242 isporučitelja. Već petu godinu zaredom prisutan je pad broja isporučitelja mlijeka s 500 u 2012. godini na 242 u 2016. godini, što je smanjenje od 51,60%. Bilježi se i smanjenje isporučenog mlijeka s 19.846.018 kg u 2012. godini na 13.115.002 kg u 2016. godini, te je proizvodnja mlijeka smanjena za trećinu. Što se tiče kvalitete mlijeka iz BPŽ, većina mlijeka zadovoljava EU norme kontrole (kontinuirano iznad 90%), te taj udio raste iz godine u godinu, zahvaljujući edukaciji poljoprivrednika, strožim kontrolama i modernizaciji proizvodnih pogona.

Što se tiče voćarstva prema podacima Savjetodavne službe, u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava postoji preko 2,2 milijuna stabala, kojim se bavi 2.935 poljoprivrednih gospodarstava. Uz voćarstvo zastupljeno je i vinogradarstvo, postoje 484 poljoprivredna gospodarstva koja se bave proizvodnjom grožđa.

Posljednjih godina u poljoprivredi se naglasak stavlja na poticanje ekološke i integrirane proizvodnje. U BPŽ registrirano je približno 300 fizičkih i pravnih ekoloških proizvođača koji su zasnovali proizvodnju, a površine pod ekološkim načinom uzgoja u BPŽ karakterizira trend kontinuiranog rasta.

Integrirana proizvodnja sastoji se od uravnotežene primjene agrotehničkih mjera u svrhu proizvodnje ekološki i ekonomski prihvatljivih proizvoda uz minimalnu uporabu agrokemikalija. Na ovakav način proizvode se ekonomski isplativi i ekološki prihvatljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi s ciljem zaštite okoliša, ali i interesa potrošača. BPŽ sačinjava udio od 5,4% u broju proizvođača te 3,27% u ukupnim površinama integrirane proizvodnje Republike Hrvatske.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- nepoticajni uvjeti za proizvodnju mlijeka koje je visoke kvalitete i ima mogućnost stvaranja prepoznatljivog kvalitetnog proizvoda BPŽ	- iskorištavanje većeg broja obradivih površina
- slabo razvijena udruženja poljoprivrednih subjekata, kao i loša suradnja i komunikacija	- poticanje uzgoja kultura sukladno uvjetima, resursima i potražnji na tržištu
- nepostojanje suradnje poljoprivrednih subjekata s visokoškolskim i istraživačkim institucijama	- ulaganje u promociju i vidljivost kvalitete proizvoda na domaćem i međunarodnom tržištu
- zastarjela tehnologija i tehnološka proizvodnja	- poticanje razvoju ekološke i integrirane proizvodnje
- nema dovoljno poticaja za usmjerenje mladih za rad u poljoprivrednom sektoru	- poticanje suradnje znanstvenih i istraživačkim institucijama i privatnog sektora
- slabo razvijeni razvojni i obrazovni centri koji su u funkciji obrazovanja poljoprivrednika i razvoju gospodarskih aktivnosti	- ulaganje u nova znanja, istraživanje i razvoj
- sporo osposobljavanje i razvijanje povjerenja poljoprivrednika u povlačenju sredstava iz fondova EU-a	

10. Stanje okoliša, izloženost klimatskim opasnostima i ekološkim rizicima

Praćenje kvalitete zraka u BPŽ odvija se putem mjernih postaja Slavonski Brod-1 i Slavonski Brod-2, koje su dio Državne mreže za mjerenje kakvoće zraka. Najveće onečišćenje na području BPŽ je u gradu Slavskom Brodu, gdje su preliminarne analize kvalitete zraka iz 2014. godine pokazale da je zrak kao II. kategorija s obzirom na ozon, sumporovodik i lebdeće čestice. Na razini cijele BPŽ prema izvornim podacima s internetske stranice Agencije za zaštitu okoliša zrak je II. kategorije za PM10, PM25 i H2S, odnosno onečišćen za period od 2010. do 2016. godine, a za ostale tvari je zrak bio I. kategorije. Analizom je utvrđeno da je koncentracija ozona u periodu od 2011. do 2013. godine bila II. kategorije onečišćenosti.

Jedan od najznačajnijih onečišćivača je rafinerija nafte Brod. Modernizacija Rafinerije Brod je u tijeku, ali proces teče sporo te ga je potrebno ubrzati kako bi se što prije smanjilo onečišćenje koje rafinerija predstavlja. Zavod za javno zdravstvo je u fazi pripreme istraživanja na terenu koje će dati potrebne podatke o trenutnom stanju onečišćenja zraka u BPŽ.

Komunalni ispusti čine glavni izvori onečišćenja voda u BPŽ putem kojih se u vodotoke ispuštaju nepročišćene otpadne vode naselja, industrijskih pogona, farmi, klaonice, individualnih septičkih jama, raspršeni izvori onečišćenja s poljoprivrednih površina, te divljih i neuređenih deponija. Urbana središta Slavonski Brod i Nova Gradiška ispuštaju 84,2% svih onečišćenih tvari u vode.

Na području BPŽ ispitivanje kakvoće rijeke Save vrši se na 5 mjernih postaja: Sava uzvodno od utoka Vrbasa – Davor, Sava nizvodno od utoka Vrbasa – Slavonski Kobaš, Sava uzvodno od Slavonskog Broda – Migalovci, Sava nizvodno od Slavonskog Broda – Ruščica, Sava uzvodno od utoka rijeke Bosne – uzvodno od Slavonskog Šamca. Prema ispitivanjima kakvoće vode rijeke Save pripada II. vrsti vode prema propisanim vrijednostima iz Uredbe o klasifikaciji voda ("Narodne novine", broj 77/98) prema biološkim pokazateljima. Odstupanja prema višoj kategoriji onečišćenja vode uočena su kod mikrobioloških pokazatelja, hranjivih tvari, koncentracije mineralnih ulja i povremeno kod režima kisika.

Potrebe za građevinskim zemljištem vode do nestanka površina pod tlom. U područjima pojačane populacije veća je koncentracija otpada, a time i otpadnih tvari koje dospijevaju u tlo. U Gradu Slavonskom Brodu pojačana je koncentracija žive i magnezija, dok u ostatku BPŽ sadržaj olova i cinka prelazi granične vrijednosti. Divlja odlagališta otpada također su jedan od načina na koji različite štetne stvari (primjerice kemikalije) mogu nekontrolirano ući u tlo, a time potencijalno i u vodonosnike što predstavlja ozbiljnu prijetnju za stanovništvo koje se koristi bunarima.

Sukladno podacima iz Izvješća o provedbi plana gospodarenjem otpada BPŽ 2008. – 2015. godine, prikupljanje komunalnog otpada kontinuirano se provodi u svim gradovima i općinama. Obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem otpadom na cijelom području BPŽ je 100 %. Neuređeni i divlji deponiji otpada predstavljaju opasnost za zagađenje površinskih i podzemnih voda jer se s njih otpadne tvari ispiru u vodotoke ili procjeđuju u podzemlje. Broj divljih odlagališta otpada varira, a općine i gradovi prema mogućnostima i potrebi saniraju divlja odlagališta na svom području.

Prema podacima Hrvatske agencije za zaštitu okoliša i prirode, u 2016. godini količina prijavljenog komunalnog otpada u Brodsko-posavskoj županiji iznosila je 39.043 tone. Količina prijavljenog opasnog otpada iznosila je 2016. godini 2.273 tone, a većina se otpada (2.191 tone) odnosi na odbačenu elektroničku i električnu opremu.

Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada (BPŽ) za 2016. godinu je 39.043 t, od toga je predano odlagalištu 28.614 t odnosno 86,65%, dok je ostatak upućen na uporabu, recikliranje i kompostiranje/anaerobnu digestiju.

Prosječna količina otpada po stanovniku za područje Brodsko-posavske županije iznosi 256 kg/stan/godišnje, dok je državni prosjek 392 kg/stan/godišnje.

BPŽ je pokrenula aktivnosti za provedbu planiranih mjera za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, s naglaskom na uspostavu Regionalnog centra za gospodarenje otpadom. Planom je predviđena realizacija objekta Regionalnog centra za gospodarenje otpadom na lokaciji Šagulje u Novoj Gradiški koja bi sadržavala 6 pretovarnih stanica. Izgradnja reciklažnih dvorišta, lokacija s dodatnom opremom (kompostane, građevinski otpad, rashladni kontejneri za životinjski otpad i dr. po potrebi), te zelenog otoka, obveza su jedinica lokalne samouprave.

Pod utjecajem geografskog položaja i smještaja te prirodnih značajki, BPŽ značajno je izložena riziku od potresa, poplava, klizišta i urušavanja zemlje. Najveći rizik predstavljaju poplave koje se javljaju za

vrijeme dugotrajnih ili prekomjernih padalina. Kratkotrajne oluje najrizičnije su za pojavu poplava jer u kratkom razdoblju dolazi do prekomjernih padalina koje tlo ne može upiti.

Za vrijeme obilnih padalina znatno se povećava površinsko otjecanje, te dolazi do izlivanja tekućica i plavljenja okolnog prostora. Kao posljedica toga na nagnutim terenima dolazi do aktivacije klizišta i odrona kao sekundarnih hazarda. Uzroke poplavama valja tražiti u višedesetljetnom ogoljivanju brdskog prostora koji je danas urbanistička zona s brojnim cestama. Promjena u obliku korištenja zemljišta i nestanak zemljišnog pokrova povećala je površinsko otjecanje dok je smanjena infiltracija vode u podzemlje.

Potresi su drugi najveći prirodni rizik u BPŽ zbog položaja na kojem se nalazi, a na kojem dolazi do kontakta rasjednih zona te se područje BPŽ nalazi u blizini jednog od glavnih epicentralnih područja i seizmičkih zona u Republici Hrvatskoj.

BPŽ je bila pogođena velikim poplavama u proljeće 2014. i proljeće 2015. godine. Projekcije klimatskih promjena ukazuju na povećane koncentracije količina padalina, te ukazuju na potencijalne opasnosti u budućnosti, osobito na području Jugoistočne Europe. Slijev rijeke Save čini najveći vodotok u BPŽ, ali i jedno od najugroženijih područja Republike Hrvatske. Usprkos poplavi koja je rezultirala proglašenjem elementarne nepogode, dugotrajno sušno razdoblje, visoke temperature i nedostatak oborina doveli su do proglašenja elementarne nepogode u ljeto 2015. na čitavom području BPŽ. Ukupna utvrđena šteta iznosila je 124.393.104,37 HRK.

BPŽ bogata je prirodnom raznolikošću koje se očituje kroz prirodna staništa sa raznovrsnom florom i faunom. Zaštićene prirodne vrijednosti su dijelovi prirode koji zahtijevaju posebnu zaštitu zbog svoje osjetljivosti ili temeljem znanstvenog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog ili drugog značaja.

Na području BPŽ djelomično se nalazi Park prirode Lonjsko polje koje također sada u zaštićena prirodna područja. Natura Slavonica je Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode BPŽ.

U BPŽ razlikujemo dva osnovna tipa vegetacije: nizinski i brdski. Iako je prvobitni izgled vegetacije znatno reducirana raznim čimbenicima, šumska i florna vegetacija čini vrijedan i značajan prirodni potencijal BPŽ. U ukupnoj količini šumskog zemljišta Republike Hrvatske BPŽ sudjeluje sa 2,9%. Šumom je prekriveno oko 30% područja, dok je prosjek Republike Hrvatske 37%. Najvrjednija šumska staništa su prašume Prašnik i Muški bunar te su obje zaštićena područja u kategoriji posebnih rezervata šumske vegetacije.

Prosječna otvorenost prometnicama za šume u vlasništvu Republike Hrvatske na području Brodsko-posavske županije iznosi 11 km/1.000 ha. Optimalna otvorenost za nizinske šume je oko 20 km/1.000 ha, a za brdske i gorske oko 25 km/1.000 ha, što znači da su u budućem razdoblju potrebna ulaganja u izgradnju šumske infrastrukture u državnim šumama. U šumama privatnih šumoposjednika situacija je još nepovoljnija. Prema Zakonu o šumama planiranje, gradnja i održavanje šumske infrastrukture obavlja se uz poštivanje tehničkih, gospodarskih i ekoloških uvjeta šumskoga tla, raslinja, divljači i uz njihovu maksimalnu zaštitu. Pri planiranju šumskih prometnica potrebno je prilagoditi se prirodnom okolišu te uvažavati turističke, rekreativne i protupožarne potrebe. Eksploataciju mineralnih sirovina treba obavljati sukladno zakonskim odredbama. Korištenje šuma ili šumskih zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske za proširivanje ili otvaranje novih eksploatacijskih polja za korištenje mineralnih sirovina treba urediti sukladno odredbama Zakona o šumama koje uređuju pitanje služnosti na šumi i šumskom zemljištu.

Na području BPŽ nalaze se brojne životinjske vrste. Osobito važna ornitološka područja su Bara Dvorina i Jelas ribnjaci koji čine međunarodno važno područje za ptice. Osim brojnih vrsta ptica,

područje BPŽ nastanjuje niz sisavaca, gmazova, vodozemaca, riba te beskralješnjaka. Prisutne su zaštićene životinjske vrste poput štekavca, crne rode, vidre, bregunice, crvenog mukača i karaša itd.

Brownfield područja označuju zapuštena zemljišta ili zemljišta koja su neiskorištena u potpunosti, napuštene industrijske ili trgovačke objekte, lokacije koje imaju stvarne ili primijećene probleme zagađenja/onečišćenja ili lokacije koje zahtijevaju intervenciju da bi ih se ponovo vratilo u upotrebu. Na području BPŽ nalaze se 2 bivše vojarne, nekoliko vojnih skladišta i poligona kao i zone napuštene rekreacije i izletišta (Strmac).

Za unaprjeđenje spremnosti BPŽ na izloženost elementarnim nepogodama potrebne su određene mjere poput ojačavanja sustava odvodnje oborinskih voda kako bi se spriječilo izlijevanje tijekom viših vodostaja. Također, kako bi se na vrijeme postigao stupanj spremnosti u slučaju potresa i zbrinjavanje stanovništava u slučaju opasnosti, važno je uspostaviti kvalitetan sustav snaga na području BPŽ koji bi uključivao sljedeće snage: postrojbe vatrogastva, nadležna ministarstva, policijska uprava, komunalna poduzeća, vlasnici javne infrastrukture, pravne osobe iz oblasti zdravstva, gorska služba spašavanja, društvo crvenog križa, županijske snage civilne zaštite te snage zaštite jedinica lokalne samouprave. Za buduće situacije klimatskih nepogoda važan je kvalitetan i organiziran sustav civilne zaštite, te je BPŽ donijela planske dokumente kojima se uređuje stanje sustava civilne zaštite. Kao značajan problem zaštite okoliša u BPŽ je problem divljeg odlagališta u šumskim područjima. Što se tiče napuštenih industrijskih i vojnih objekata, cilj ih je staviti u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- većina zaštićenog područja svrstava se u ugroženo područje	- rješavanje problema zagađenosti zraka
- značajna izloženost riziku od potresa, poplava, klizišta i urušavanja zemlje	- organizirati kvalitetno odlaganje otpada i gospodarenje otpadom te nadzor upravljanja otpadom
- nekontrolirano ispuštanje otpadnih tvari u vodu	- pošumljavanje i održavanje šuma kao preduvjet za očuvanje kvalitete tla
- onečišćeno tlo kao posljedica neodgovornog upravljanja otpadom, sječe šuma, prometom na cestama koje nemaju riješenu odvodnju s pročišćavanjem površinskih voda koje se ispiru s kolnika te pojačanim korištenjem kemijskih sredstava u poljoprivredi	- provoditi mjere obrane od poplava
- u većini općina ne postoji oformljeno, registrirano i uređeno odlagalište otpada	- uspostaviti kvalitetan sustav snaga i organiziranog sustava civilne zaštite kako bi se na vrijeme postigao stupanj spremnosti u slučaju potresa i zbrinjavanje stanovništava u slučaju opasnosti
- brojna napuštena vojna i industrijska središta i objekti	- smanjenje utjecaja i korištenja zaštićenih područja i poduzimanje dodatnih mjera zaštite
- smanjenje zelenih površina u gradovima	- staviti u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja bivša industrijska područja i vojne objekte

- zarastanje inundacijskog/poplavnog područja u kojima se nalaze zaštićena i Natura 2000 područja	- daljnja promocija i zaštita zaštićenih biljnih i životinjskih vrsta. Ulaganje u razvoj vrste djelatnosti koje i financijski podupiru zaštitu (ekološki turizam, promatranje ptica)
- smanjenje ribnjačkih površina	- završiti 2. fazu geološke studije stabilnosti terena sa smjernicama sanacije i zonama moguće gradnje
	- prostornim planovima planirati zaštitu postojećih zelenih površina i planirati nove
	- uklanjanje stranih vrsta u inundacijskom pojasu kao mjera zaštite područja
	- izrada studijske dokumentacije u svrhu sprječavanja daljnjih klizišta

11. Primarna infrastruktura

Na području BPŽ nalazi se 23 crpilišta vode i tri velika vodoopskrbna distributivna sustava. Opskrbljenost vodom u Brodsko-posavskoj županiji nije na zadovoljavajućoj razini jer nisu svi dijelovi BPŽ opskrbljeni vodom, te je do sada pokriveno oko 90% ukupnog udjela stanovnika. Na razini cjelokupnog teritorija Republike Hrvatske prosjek opskrbljenosti je 73%. Stanovnici BPŽ koji nisu priključeni na sustav javne vodoopskrbe vodom se opskrbljuju iz lokalnih vodovoda ili individualnih vodozahvata (cisterne i bunari) u kojima se kontrola kakvoća kvalitete vode provodi prema potrebi i procjeni korisnika. Na području BPŽ u najnepovoljnijim uvjetima može se osigurati oko 2.500 litara po stanovniku vode, dok su očekivane maksimalne dnevne potrebe oko 1.000 litara po stanovniku, na osnovi čega je vidljivo da je iskorišteni vodni potencijal i iznad vodoopskrbnih potreba u područjima zahvaćenim vodoopskrbnim sustavom.

Potrošnja vode u privredi posljednjih godina pada, a veliki industrijski potrošači koriste vlastita izvorišta tehnološke vode. Ne postoje noviji i precizni podaci o gubicima vode u vodoopskrbnom sustavu na području BPŽ. Zadnji dostupni podaci govore kako se najviše vode gubi u Gradu Slavonskom Brodu (41,79%, podatak iz 2014.).

Gospodarenje otpadnim vodama slabije je razvijeno. Sustav odvodnje vode obuhvaća 54% stanovnika i 8% naselja u BPŽ, a adekvatan sustav vodooodvodnje imaju samo gradovi. U Slavonskom Brodu izgrađen je sustav odvodnje i prateći uređaj za pročišćavanje. Osim u gradovima gospodarenje otpadnim vodama gotovo je nepostojeće. Na istočnom dijelu BPŽ sustav odvodnje otpadnih voda također nije na zadovoljavajućoj razini. U općinama Donji Andrijevići postoje manji sustavi odvodnje s većim ili manjim stupnjem izgrađenosti, no niti jedna općina nema uređaj za čišćenje otpadnih voda, te se ona bez prethodnog čišćenja ispušta u recipijent (izuzetak je naselje Dragalić koje ima UP). Stanovnici ostalih općina istočnog dijela BPŽ otpadne i sanitarne vode rješavaju septičkim, sabirnim ili crnim jamama što pogoduje velikoj mogućnosti zagađenja podzemnih voda te može negativno utjecati na zdravlje stanovništva. Na područjima općina Oriovac, Brodski Stupnik, Vrpolje, Garčin, Sikirevci, Sibinj i Slavonski Šamac u tijeku je izgradnja sustava otpadnih voda.

Trenutno se priprema dokumentacija u prijave izgradnje vodno-komunalne infrastrukture Brod 2 aglomeracije Slavonski Brod i sufinanciranja iz Kohezijskog fonda EU.

Potrošnja električne energije u promatranom razdoblju (2011. – 2015.) se smanjila sa 468 GW u 2011. godini na 455 GW u 2015. godini, a razloge možemo pronaći u ekonomskoj krizi, ali i osvještavanju stanovništva o učinkovitoj potrošnji. Na području BPŽ odvija se proizvodnja električne energije, prijenos i transformacija te dio distribucije električne energije.

U BPŽ ne postoje objekti za proizvodnju ili preradu plina i nafte kao što su plinska polja ili rafinerije, stoga cjevovodni transport nafte i plina pokriva potrebe opskrbe plinom i naftom. 75% od ukupnog stanovništva opskrbljeno je plinom, a plinoopskrbni sustav podijeljen je na dva distribucijska područja između tvrtki Brod-plin d.o.o. i Plin-projekt d.o.o.

Bilježi se uzastopan rast broja potrošača prirodnog plina u promatranom razdoblju od 2003. do 2015. godine. Proširenje i izgradnja distribucijske mreže za opskrbu prirodnim plinom dovelo je do povećanja broja korisnika mreže.

Osim plina, stanovnici BPŽ kao izvor toplinske energije koriste kruta goriva i lož ulje. Plinska termoelektrana-toplana Slavonski Brod, projekt je čija se realizacija očekuje u budućnosti, a kojim je planirano izgraditi kogeneracijsko postrojenje termoelektrane-toplane na prirodni plin Slavonski Brod (TE-TO Slavonski Brod). Postrojenje će služiti za proizvodnju električne energije, tehnološke pare, ogrjevnice i nisko-temperaturne topline, a kao pogonsko gorivo koristiti će prirodni plin. Sustav plina i nafte na području BPŽ obilježava neujednačena rasprostranjenost teritorijem županije; nedostatak popratne tehničko-tehnološke opreme, te zastarjelost tehničko-tehnoloških rješenja sustava prijenosa i upravljanja na dijelu dionica.

Sukladno procjeni, solarni toplinski sustav mogao bi zadovoljiti do 75% energetske potreba za zagrijavanjem potrošne tople vode u slučaju kućanstva od četiri člana. Solarni fotonaponski sustav u Gradu Slavonskom Brodu postavljen pod optimalnim kutom, godišnje bi mogao proizvoditi oko 1.090 kWh energije po svakom kW instalirane snage. Energetski institut Hrvoje Požar 2012. godine izradio je studiju „Potencijal obnovljivih izvora energije u Brodsko-posavskoj županiji“ u kojoj se uz opće značajke BPŽ, pruža prikaz postojećih potencijala obnovljivih izvora energije, te može služiti kao podloga za buduće planiranje korištenja obnovljivih izvora energije.

U 2013. godini proveden je projekt „Poticanje korištenja OIE“ sufinanciran od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i proračunskih sredstava Brodsko-posavske županije. Kroz projekt je ugrađeno ukupno 40 solarnih sustava i 17 sustava koji koriste biomasu. U 2014. godini ugrađeno je dodatno 27 solarnih sustava i 22 sustava koji koriste biomasu. Najveći broj solarnih sustava ugrađen je u Gradu Slavonskom Brodu. Energetski potencijal biomase kao energenta u BPŽ je vrlo velik, no trenutna iskoristivost je slaba. U BPŽ prepoznati su različiti potencijali biomase kao proizvodnja toplinske energije, električne energije, energije potrebne za motorna goriva te derivate od kojih su najčešći briketi, peleti, bioplin i biogoriva. Bioplin kao energent najpovoljnije opcije ima u proizvodnji iz otpadaka sirovina kao što su ostatci prehrambene industrije (npr. klaonički otpad). Tekuća biogoriva koriste se za pogon motornih vozila, a na području BPŽ najčešće sirovine za proizvodnju su kukuruz i šećerna repa. Biomasa iz otpada predstavlja značajan teoretski potencijal u BPŽ. Adekvatno i usmjereno iskorištavanje klaoničkog otpada i biorazgradivih komponenti komunalnog otpada, osim što bi pridonijelo proizvodnji energije, riješilo i problem zbrinjavanja otpada, te smanjenja otpada na odlagalištima.

Na području BPŽ procijenjen je visok stupanj geotermalnog potencijala, no unatoč tome u BPŽ nije registriran niti jedan termalni izvor. Kako bi se iskoristio potencijal koji je prepoznat na području BPŽ, potrebno je provesti istraživanja koja bi pridonijela mogućnosti korištenja geotermalne energije putem dizalica topline koje su pogodne za niskotemperaturne sustave grijanja i hlađenja, te zagrijavanja potrošne tople vode.

Na području BPŽ na godišnjoj razini nema izraženijih vjetrova koji bi se mogli značajnije iskoristiti za proizvodnju električne energije.

Energija vode na području BPŽ ima slab energetska potencijal.

U sklopu projekta „Poticanje korištenja OIE kod fizičkih osoba na području BPŽ“ 2014. godine BPŽ je sufinancirala energetska obnovu 20 obiteljskih kuća, a također sudjeluje u nacionalnim programima poticaja energetske učinkovitosti, iako u odnosu na ostale županije bilježi manji broj sufinanciranih projekata.

Na području BPŽ nije dovoljno razvijeno iskorištavanje obnovljivih izvora energije, te je navedenome potrebno posvetiti dodatnu pažnju u budućnosti. U svrhu boljeg upravljanja i realizacije projekata potrebno je osnovati regionalnu energetska agenciju za područje Slavonije. Agencija bi radila na promoviranju i poticanju regionalnog održivog razvoja u području energetike i zaštite okoliša kroz korištenje obnovljivih izvora energije i uvođenje mjera povećane energetske efikasnosti, uvođenje dobrih praksi gospodarenja energijom, poticanje održivog razvoja, pružanje informacija i savjeta te niz drugih usluga baziranih na specifičnim lokalnim potrebama za energijom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- vodno bogatstvo nije dovoljno istraženo, iskorišteno niti zaštićeno od lošeg gospodarenja i onečišćenja	- provesti mrežu vodoopskrbe cijelim područjem BPŽ e
- slabo izgrađen sustav gospodarenja otpadnim vodama	- izgraditi adekvatan sustav vodoodvodnje u svim područjima BPŽ osim samo u gradovima
- nerazvijen nadzor procesa zbrinjavanja otpada svih kategorija, količine proizvedenog i odloženog otpada, te kategorizacije posebno komunalnog otpada	- analizirati rješenja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u seoskim sredinama
- nedovoljna razina obrazovanja i edukacije svih dobrih skupina stanovništva u pogledu pametnog i održivog gospodarenja otpadom	- donijeti plan gospodarenja vodom kojim bi se riješio problem nerazvijenosti komunalne infrastrukture: vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda i gospodarenja otpadom
- ne postoje objekti u funkciji prerade ili proizvodnje nafte te preradbeni objekti	- zamjena toplovoda za distribuciju toplinske energije
- nedovoljno razvijena kanalizacijska mreža	- izgradnja plinskog kogeneracijskog postrojenja termoelektrane-toplane na prirodni plin Slavonski Brod
- nedovoljna ulaganja za realizaciju projekta energetske efikasnosti (EE) i za korištenje obnovljivih izvora energije (infrastruktura)	- kreiranje mjera za poticanje korištenja i proizvodnje alternativnih oblika energije
- neadekvatan i neekonomičan javni sustav grijanja	- provesti istraživanja koja bi pokazala mogućnosti korištenja geotermalne energije

- nedostaje strategija razvoja prometa	- osnovati regionalnu energetska agenciju promoviranje i poticanje regionalnog održivog razvoja u području energetike i zaštite okoliša
	- izgradnja nove i produljenje postojeće plinske mreže u ruralnim krajevima i novim naseljima
	- potrebno je provesti zahvate za uvođenjem pitke vode na području cijelog grada Nove Gradiške

12. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost

Razvijenost infrastrukture na pojedinom području u smislu prometnih i komunikacijskih mreža ključni su za jačanje razvojnog potencijala županije i privlačnosti za ulagače.

Na području BPŽ postoji 7 cestovnih i 2 željeznička graničnih prijelaza. Od cestovnih prijelaza tri su u kategoriji stalnog međunarodnog prijelaza I. kategorije, jedan u kategoriji graničnog prijelaza II. kategorije i tri u kategoriji privremenih kontrolnih točaka. Željeznički prijelazi su u kategoriji stalnih međunarodnih graničnih prijelaza I. kategorije.

Cestovna infrastruktura na području BPŽ može se smatrati razvijenom. Na području BPŽ kategorizirano je ukupno 909 km razvrstanih cesta od čega je 128 km autocesta, 135 km državnih cesta, 448 km županijskih cesta te 198 km lokalnih cesta.

BPŽ proteže se dionica koridora X koja povezuje: (SLO) Bregana-Zagreb-Slavonski Brod-Lipovac-Beograd (Srbija), kao dio prometnog pravca između Europe i Azije, odnosno Bliskog Istoka. U okviru pravca, smještena je trasa autoceste A3 (međunarodna oznaka E70) dužine preko 116 kilometara („Posavska autocesta“). U smjeru sjever-jug, na istoku BPŽ proteže se dionica koridora Vc (uz državnu cestu D7) autoceste A5 (međunarodna oznaka E73) kao dio prometnog pravca između Ukrajine, Mađarske do Jadranskog mora (tri izlaza). Kao poveznica podravskog i posavskog prometnog koridora, unutar BPŽ nalazi se u dužini od nešto manje od 12 kilometara („Slavonska autocesta“ ili „Slavonika“).

Prema podacima broja prometnih nesreća i prekršaja, evidentno je da su prometne nesreće u gotovo jednakom broju uzevši u obzir razdoblje od pet godina (2012. – 2016.), dok su prometni prekršaji u rastu s obzirom na prethodne tri godine. Počinitelja kaznenih djela u cestovnom prometu u 2015. godini je 49, što je isto kao i u 2016. godini. Kao glavni razlozi uzroka prometnih nesreća su: nepoštivanje prednosti prolaza, neprimjerena brzina uvjetima na cesti i nepropisno kretanje vozilom na kolniku.

U prometnim nesrećama veliki broj stradanja čine biciklisti, uglavnom zbog uvjeta slabe vidljivosti. Najviše se nesreća biciklista događa u naseljenim mjestima i to na ravnim cestovnim potezima. Prema evidenciji čak 56% biciklista je uzročnik prometnih nesreća u kojima sudjeluju. S obzirom na ostale vrste prometnih nesreća, naleti na bicikl su u prosjeku češći nego naleti na pješaka i naleti vozila na motocikl ili moped. Na području grada Slavonski brod postoje 2 biciklističke trake, 6 biciklističkih staza i jedna staza je u izgradnji. Na području grada Nova Gradiška postoji jedna biciklistička staza.

Na području BPŽ postoji 15 poljoprivrednih letjelišta i jedno sportsko letjelište „Jelas“ kod Slavanskog Broda.

Posavskim koridorom prolazi glavna magistralna dvokolosječna pruga položena u okviru posavskog X. koridora Tovarnik-Novska (M105). Na glavnu magistralnu prugu nadovezuje se pomoćna magistralna elektrificirana pruga Strizivojna/Vrpolje-Slavonski Šamac (M303) - državna granica BiH. Na području BPŽ položena je željeznička pruga Savski Marof (Državna granica)-Zagreb-Novska-Tovarnik (državna granica) koja je razvrstana u magistralne željezničke pruge s oznakom MG-2, a služi za mješoviti promet, promet putničkih i teretnih vlakova. Navedena pruga M303 dio je osnovne TEN-T mreže u Hrvatskoj, a Slavonski Šamac granični je prijelaz osnovne željezničke mreže s Bosnom i Hercegovinom. Pruge M301 i M302 dio su sveobuhvatne mreže no služe i kao veza na relaciji Bosna i Hercegovina – Hrvatska – Mađarska, sljedeći Paneuropski koridor Vc.

U području BPŽ nalazi se samo jedno državno pristanište odnosno luka i to luka u Slavonskom Brodu. To je glavna luka na rijeci Savi i ujedno jedina luka unutarnjih voda u Hrvatskoj na rijeci Savi koja je sastavni dio osnovne mreže TEN-T mreže. Na ovoj lokaciji rijeka Sava ima konkavan oblik što brodovima osigurava pristup obali. Luka je povezana s cestovnom i željezničkom infrastrukturom kao i s nekoliko gospodarskim subjektima u Slavonskom Brodu. Njezin značaj očituje se smještajem na koridoru X, te blizinom križanja prometnih koridora X i Vc, što stvara uvjete za razvoj intermodalnog čvorišta.

Informacijske i komunikacijske tehnologije postale su dostupne svakom kućanstvu i općenito stanovništvu. Na razini EU, granica je prijeđena 2007. godine kada je većina kućanstava (55%) imala pristup internetu. Taj udio je godinama rastao i u 2016. godini dosegao je 97%. Široko raširen i cjenovno pristupačan širokopojasni internet smatra se neizostavnim dijelom promicanja dostupnosti informacija u svrhu promicanja društva znanja.

Sve veći broj u Hrvatskoj koristi širokopojasni pristup internetu u kućanstvima. Iako je Hrvatska u uporabi interneta na razini EU tek na 23 mjestu, u širokopojasnom pristupu internetu putem mobilne mreže Hrvatska je sa 73% aktivnih korisnika iznad prosjeka EU-a (66,7%).

Iz ŽRS razvoja širokopojasnog pristupa internetu RH proizašli su posebni ciljevi koji uključuju osiguranje djelotvornog natjecanja, osiguranje dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu i poticanje potražnje za širokopojasnim uslugama za građane i gospodarske subjekte. U gustoći priključaka, Brodsko-posavska ima tek na 16,8% pokrivenosti. Prema broju priključaka iz 2016. godine BPŽ ima 26.459 priključaka, u odnosu na RH 1.024.228 to je 2,58%.

Područje BPŽ pokrivaju javne telekomunikacije u nepokretnoj mreži koje sadrže područne mjesne telefonske centrale, magistralne (svjetlovodne i koaksijalne) kabela vodove, spojne (međumjesne) kabela vodove, mrežu telekomunikacijskih vodova unutar pojedinih naselja i RR veze (vidi sliku 12.) Komutacijski čvorovi - mrežni sustavi koji obavljaju funkciju komutiranja odnosno određivanje smjerova prijenosa informacije, u BPŽ obuhvaćaju područne centrale u Slavonskom Brodu (EWSD), Novoj Gradiški (AXE) i 62 mjesne telefonske centrale (UPS/RDD ili RDLU). Prema podacima od ukupnog broja anketiranih kućanstava 74,5% stanovnika BPŽ koristi računalo. Kućanstva koji imaju pristup internetu je 73,7%, a bez pristupa internetu je 26,3%. Od ukupnog broja kućanstava koji imaju pristup internetu čak 92,7% njih koristi širokopojasni fiksni pristup.

Razvijena prometna struktura neophodna je za ekonomski rast i razvoj, kvalitetu života, društveni razvoj te promicanje trgovine i međunarodne i regionalne razmjene. BPŽ ima povoljan položaj za iskorištavanje postojeće mreže i njen daljnji razvoj i za nadogradnju prometne mreže, a njihovo strateško razvijanje pretpostavlja usuglašenost Županijskih potreba s potrebama RH, odnosno međunarodnim potrebama. Kao prednost BPŽ izdvaja se blizina BiH za daljnji razvoj međunarodne trgovinske razmjene, ali s obzirom na razvojne razlike između dviju zemalja, granica se predstavlja i kao razvojna slabost. U smislu daljnjeg razvoja, Grad Slavonski Brod izdvaja se kao važno prometno/gospodarsko/industrijsko čvorište međunarodne mreže. Prema funkciji putničkog i teretnog prometa, naglašena je usmjerenost pravaca prema Zagrebu. Promet općenito, uglavnom je preusmjeren na cestovni promet, što je dugoročno okolišno i ekonomski manje isplativo od prijevoznih

alternativa. Razvoj gospodarstva temeljem razvoja unutarnje plovidbe u velikoj mjeri ovisi o razvoju plovnosti rijeke Save u BiH i Srbiji te o izgradnji kanala Dunav-Sava kroz Slavoniju. Ključni faktori pritom su ulaganje u pouzdanost i sigurnost plovidbe na rijeci Savi kako bi se osigurala privlačnost luke za ulagače i investitore. Trenutni trendovi pokazuju da se smanjuje promet sirovom naftom, a istovremeno se povećava promet komadnim teretom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- usmjerenost svih glavnih pravaca prema Zagrebu, a ne i prema drugim centrima	- sustavno održavanje i unaprjeđenje lokalnih cesta, povezivanje općinskih centara i gradova sa svim naseljima koristeći mjere zaštite okoliša
- cestovna mreža ne odgovara u potpunosti sigurnosnim i tehničkim uvjetima	- poticanje povećanja javnog putničkog i teretnog prometa (rijekom, željeznicom)
- nedostatna financijska sredstva za uređenje i unaprjeđenje cesta i provedbu planiranih infrastrukturnih projekata	- povećanje javnog prijevoza u odnosu na privatne automobile prvenstveno radi smanjenja negativnog utjecaja na okoliš
- smanjenje korištenja željezničkog prometa i povećanje korištenja osobnih automobila	- povećati sigurnost u prometu kroz razvoj sustava za upravljanje sigurnošću cestovnom mrežom
- širokopojasna mreža nije u potpunosti razvijena	- razvijanje kulture sigurne vožnje biciklom kako bi se smanjio broj prometnih nezgoda biciklista
- nedostatak financijskih sredstava za pokrivanje cijelog područja BPŽ širokopojasnom mrežom	- institucionalna podrška rekonstrukciji i obnovi željezničke infrastrukture koja će uključivati i telekomunikacijska sredstva, elektrifikacija pruga i unaprjeđenje željezničko-lučkih sučelja
- neravnomjerna razvijenost infrastrukture	- uspostava i održavanje uvjeta za sigurnost i pouzdanost prometa unutarnje plovidbe
- spora realizacija luke Brod	- razvijanje i modernizaciju međunarodne luke sukladno potražnji prometnih usluga
- nedostaje strategija razvoja prometa	- povećanje i unaprjeđenje učinkovitosti održavanja luka, smanjenje utjecaja na okoliš i uvođenje interoperabilnosti sustava
	- uspostava poslovno-komercijalnog aerodroma Slavonskog Broda, lokacija se definira studijom
	- izgradnja obilaznica općinskih i gradskih središta na državnim cestama

13. Okvir upravljanja razvojem

13.1. Institucionalni okvir

Razvojem BPŽ bave se mnoge institucije i organizacije. Uz BPŽ sa svojim upravnim tijelima te gradovima i općinama na njenom teritoriju, to su i strukovne komore, razvojne agencije, Hrvatski zavod za zapošljavanje, turističke zajednice, srednje škole, akademski sektor, poduzetnički centri, poslovni inkubatori te mnoge organizacije civilnog društva.

BPŽ može preuzeti obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne samouprave, a jednako tako, BPŽ može prenijeti obavljanje poslova iz svog samoupravnog djelokruga na jedinicu lokalne samouprave.

Osnovne ustrojstvene jedinice su Skupština kao predstavničko tijelo s 42 člana i Župan kao izvršno tijelo. BPŽ ima ukupno 13 upravnih tijela.

Na teritoriju BPŽ postoji ukupno 28 jedinica lokalne samouprave, od čega su dva grada (Slavonski Brod i Nova Gradiška) i 26 općina. Općine i gradovi u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana i na taj način doprinose razvoju. Osnovne aktivnosti općina i gradova su:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- briga o djeci, socijalna skrb, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i osnovno obrazovanje, kultura, tjelesna kultura i šport,
- zaštita potrošača,
- zaštita i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarna i civilna zaštita,
- promet na svom području.

Veći gradovi i općine imaju također uz gradonačelnika ili načelnika, skupštinu, upravna tijela i stručne službe, dok male općine imaju uglavnom načelnika i nekoliko zaposlenika u stručnim službama.

Osim što je osnivač osnovnih i srednjih škola, te zdravstvenih ustanova, BPŽ je osnivač ili suosnivač nekoliko drugih razvojnih institucija:

Centar za razvoj Brodsko-posavske županije

Centar za tehnološki razvoj – CTR d.o.o. osnovan je kao trgovačko društvo 1992. godine. Od 2010. jedini član društva postaje Brodsko-posavska županija te od tada Centar za tehnološki razvoj – Razvojna agencija BPŽ d.o.o. djeluje kao razvojna agencija i na temelju tadašnjih propisa o regionalnom razvoju 2010. godine postaje regionalni koordinator Brodsko-posavske županije.

Brodsko-posavska županija 14. svibnja 2018. godine osnovala je regionalnu razvojnu agenciju kao javnu ustanovu Centar za razvoj Brodsko-posavske županije koja nastavlja djelovati kao pravni sljednik Centra za tehnološki razvoj – Razvojne agencije Brodsko posavske županije d.o.o.

Centar za razvoj Brodsko-posavske županije obavlja sljedeće poslove:

- izrada županijske razvojne strategije i drugih strateških i razvojnih dokumenata za područje Županije.
- pružanje stručne pomoći u pripremi i provedbi programa potpore javnopravnim tijelima i javnim ustanovama s područja Županije kojima su osnivači Republika Hrvatska ili Županija, u pripremi i

provedbi razvojnih projekata od interesa za razvoj Županije, a posebno projekata sufinanciranih sredstvima iz strukturnih i investicijskih fondova Europske unije

- pružanje stručne pomoći u pripremi i provedbi razvojnih projekata javnopravnih tijela i javnih ustanova s područja Županije kojima su osnivači Republika Hrvatska ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji su od interesa za razvoj Županije, kao i zajedničkih razvojnih projekata od interesa za razvoj više županija

Cilj politike regionalnog razvoja, a samim time i Centra za razvoj Brodsko-posavske županije je pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Radi postizanja navedenog cilja politikom regionalnog razvoja posebno se nastoji osigurati: povezanost lokalnih i regionalnih razvojnih potreba s prioritetima razvoja središnje razine te ciljevima kohezijske politike Europske unije; potpora slabije razvijenim područjima za povećanje i optimalno korištenje vlastitog razvojnog potencijala otklanjanjem uzroka razvojnih teškoća; odgovarajuće mjere za ravnomjeran i održiv razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u pograničnom području; poticanje teritorijalne suradnje te učinkovito korištenje sredstva strukturnih i investicijskih fondova Europske unije namijenjenih regionalnom i urbanom razvoju.

Zavod za prostorno uređenje

Djelatnost zavoda su: izrada, odnosno koordinacija izrade i praćenje provedbe prostornih planova područne (regionalne) razine, izrada izvješća o stanju u prostoru, vođenje informacijskog sustava prostornog uređenja i upravljanje njime u okviru ovlasti, priprema polazišta za izradu, odnosno stavljanje izvan snage prostornih planova užih područja, pružanje stručne savjetodavne pomoći u izradi prostornih planova lokalne razine, drugi poslovi u skladu s važećim Zakonu o prostornom uređenju NN 153/13 i 65/17 sukladno čl. 27. Zavod za prostorno uređenje županije može izrađivati i prostorni plan uređenja grada i općine, generalni urbanistički plan, urbanistički plan uređenja od značaja za Državu, odnosno županiju te obavljati stručne analitičke poslove iz područja prostornog uređenja, ako to zatraži Ministarstvo ili župan.

Turistička zajednice Brodsko-posavske županije

Turistička zajednica BPŽ osnovana je s ciljem promocije i unaprjeđenja turizma BPŽ kao i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba, koje pružaju ugostiteljske i druge turističke usluge ili obavljaju druge djelatnosti neposredno povezane s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije

Temeljem Zakona o cestama, Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije obavlja djelatnosti održavanja i građenja županijskih i lokalnih cesta na području županije, tj. organizira radove redovitog i izvanrednog održavanja i zaštite županijskih i lokalnih cesta, sukladno Pravilniku o održavanju i zaštiti javnih cesta, te organizira rekonstrukciju i gradnju županijskih i lokalnih cesta.

Program građenja i održavanja javnih cesta ostvaruje se godišnjim planom građenja i održavanja županijskih i lokalnih cesta koje donose županijske uprave za ceste uz suglasnost nadležnog ministarstva. Godišnji plan treba biti usuglašen s Programom građenja i održavanja javnih cesta koji donosi Vlada Republike Hrvatske za razdoblje od četiri godine, a u skladu sa Strategijom prometnog razvitka Republike Hrvatske.

Područjem Brodsko-posavske županije pružaju se u cijelosti ili djelomično 54 županijske i 55 lokalnih cesta, ukupne dužine 645.889 kilometara. Ove ceste su različitih kolničkih konstrukcija: suvremenih (asfaltni zastor) i kolnikom od kamenih materijala (tucanički i šljunčani), raznih širina, te različitih stanja kolničke konstrukcije (stupnja oštećenosti).

Na temelju Zakona o cestama i Uredbe o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (N.N. br. 34/12), ministar pomorstva, prometa i infrastrukture donio je Odluku o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (N.N. br. 96/16). Sukladno navedenoj Odluci, Županijska uprava za ceste Brodsko-posavske županije skrbi o cestovnoj mreži od 645.889 km (447.593 km županijskih i 198.296 km lokalnih cesta).

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode BPŽ – Natura Slavonica

Natura Slavonica osnovana je 2004. godine s ciljem očuvanja zaštićenih područja, svojti, minerala, sirovina i fosila. Pod nadležnošću Ustanove je sedam zaštićenih područja i 15 područja ekološke mreže. Djelatnost Ustanove dodatno obuhvaća i edukaciju i promidžbu prirodnih vrijednosti, održavanje zaštićenih područja, upravljanje korištenjem zaštićenih područja s ciljem očuvanja biološke raznolikosti, osiguravanje znanstvenih i stručnih istraživanja te praćenja stanja biološke raznolikosti u BPŽ.

Regionalni centar za biotehnološka istraživanja i razvoj Brodsko-posavske županije d.o.o.

Regionalni centar za biotehnološka istraživanja i razvoj BPŽ d.o.o. tvrtka je kojoj su osnivači BPŽ, Srednja škola Matije Antuna Reljkovića i Centar za razvoj BPŽ. Opći cilj Centra je potaknuti gospodarski rast u BPŽ, temeljen na istraživačkim i razvojnim aktivnostima i transferu novih tehnologija u poljoprivredi, te postati glavna jezgra inovativnog načina proizvodnje sadnica u BPŽ i pokretač partnerskih aktivnosti vezanih uz istraživanje, edukaciju i razvoj u poljoprivredi.

13.2. Financijski okvir

Proračun BPŽ za razdoblje 2018. – 2020. godine bit će u funkciji konsolidacije Županijskog proračuna, imajući u vidu preneseni manjak prihoda i primitaka nad rashodima i izdacima iz prethodnih godina odnosno u funkciji smanjenja proračunskog deficita. Tijekom 2016. godine došlo je do prekida postupka sanacije ustanova u zdravstvu, koje su time vraćene u okrilje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Proračunom jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2018. – 2020. trebaju biti obuhvaćene i ove ustanove sa svim svojim prihodima i rashodima.

Procjena investicijskog kapaciteta županije i fiskalna pozicija

Investicijski kapacitet županije ovisi i o restriktivnim financijskim pokazateljima poput zaduživanja lokalne zajednice. Na razini RH, izravan dug općina, gradova i županija iznosi 4,5 milijarde. HRK u 2014. godini. Dug BPŽ u 2014. godini je 27,4 milijuna HRK, a ukupan dug svih županija iznosi 683 milijuna HRK, te je udio izravnog duga BPŽ 4,0%.

Direktni dug županije je zbroj svih proračunskih manjkova (deficita) iz tekućeg i ranijeg razdoblja koji su financirani kratkoročnim i dugoročnim zaduživanjem kreditima, zajmovima i izdavanjem vrijednosnih papira. Uz direktan dug postoji i potencijalni dug, koji je prikazan u obliku jamstva koja županija izdaje svojim trgovačkim društvima i ustanovama. U BPŽ iznos jamstva u 2014. godini iznosi je 13,9 milijuna HRK što iznosi 3,06% u ukupnom udjelu jamstva svih županija (koji iznosi 453 milijuna HRK).

Prema podacima u razdoblju 2011. – 2013. Instituta za javne financije, prosječna neto fiskalna pozicija na razini Republike Hrvatske je pozitivna i iznosi 282 milijuna HRK, no samo 4 županije su

zabilježile pozitivnu neto fiskalnu poziciju. Neto fiskalna pozicija analizira se putem poslovnih prihoda i rashoda, bez transakcija na nefinancijskoj imovini te bez primitaka i izdataka za financiranje.

Najbolju prosječnu godišnju neto fiskalnu poziciju ima Grad Zagreb (13,7 milijarde HRK), te Istarska županija (795 milijuna HRK), Primorsko-goranska (731 milijun HRK) i Zagrebačka županija (134 milijuna HRK). Ostale županije bilježe negativne neto fiskalne pozicije od čega najslabiju ima Vukovarsko-srijemska (1,69 milijarde HRK) i Osječko-baranjska županija (1,67 milijardi HRK), te Brodsko-posavska županija (1,15 milijarde HRK).

Prema fiskalnom pozicioniranju županija najbolju neto fiskalnu poziciju drži Grad Zagreb koji u prosjeku uplati 17,2 tisuće kuna više u proračun države nego se iz njega potroši. Na drugom mjestu nalazi se Istarska županija sa 3,8 tisuća kuna više po stanovniku, dok BPŽ bilježi negativnu neto fiskalnu poziciju od -7,3 tisuće kuna po stanovniku.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- Nedovoljna informiranost građana	- Smanjivanje troškova rada administracije
	- Povećanje učinkovitosti javne uprave
	- Uvođenje e-uprave

II. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA

ŽRS predstavlja temeljni dokument gospodarsko-društvenog razvoja BPŽ. Izrada strategije za razdoblje 2011. – 2013. godine rezultat je procesa kojim su utvrđeni dugoročni ciljevi BPŽ usklađeni sa specifičnim ciljevima nastali kao rezultat razvojnih potencijala BPŽ. Proces izrade strategije uključivao je i interne i eksterne okolnosti, procjenu slabosti i snaga BPŽ i potrebe svojih stanovnika.

ŽRS BPŽ definirana je Zakonom o regionalnim razvoju Republike Hrvatske kojim se uređuju ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem. Regionalnim razvojem RH definiran je ŽRS regionalnog razvoja koja je usvojena u lipnju 2010. godine, te su dane smjernice i ključna načela razvoja za sve statističke regije.

Izradi ŽRS BPŽ 2011. – 2013. prethodio je Regionalni operativni plan BPŽ za razdoblje 2005. – 2012. Nacionalna Strategija regionalnog razvoja i navedeni Regionalni operativni plan stvorili su okvir za definiranje ciljeva i aktivnosti prema dugoročnom rastu i razvoju BPŽ u razdoblju 2011. – 2013.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije dalo je naputak prema kojem se razdoblje važenja Županijske razvojne strategije BPŽ 2011. – 2013. produljuje do 31. prosinca 2015., odnosno novom Odlukom temeljem članka 34. Statusa BPŽ (Službeni vjesnik BPŽ 15/13. – pročišćeni tekst) i Naputka Ministarstva regionalnog razvoja i fondova europske unije (Klasa: 011-01/14-2/10 od 14. prosinca 2016.) Županijska skupština donijela je Odluku o produljenju trajanja ŽRS 2011. – 2015. do donošenja nove ŽRS.

ŽRS BPŽ 2011. – 2013. nastala je temeljem partnerstva i suradnje između lokalnog, javnog, privatnog i civilnog sektora, te je upravljana i koordinirana od strane Partnerskog vijeća. Pritom su se poštivala načela partnerstva, konsenzusa, jednakosti i transparentnosti. Ukupno je prikupljen 491 projekt od čega su izabrana 224 projekta različitih tematskih cjelina koja su integrirana u akcijski plan provedbe

ŽRS. Strategijom su predviđena 4 strateška cilja, koji su dalje razrađeni u 16 prioriteta i 59 mjera. Strateški ciljevi su postavljeni kako slijedi:

1. **Jačanje gospodarstva na način koji vodi značajnom kontinuiranom povećanju zaposlenja**
2. **Zaštita prirode i okoliša kao temelj održivog razvoja i gospodarskih aktivnosti**
3. **Kontinuiran razvoj obrazovnog sustava u skladu s potrebama gospodarstva**
4. **Poboljšanje kvalitete života, razvoj društvene infrastrukture i unapređenje položaja socijalno osjetljivih skupina**

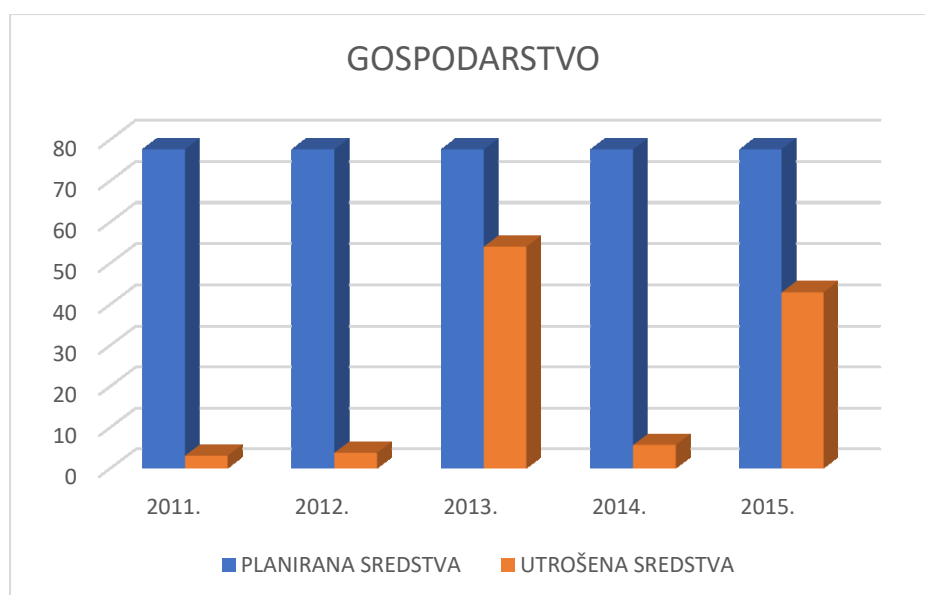
Sustavno praćenje i vrednovanje provedbe ŽRS omogućilo je transparentnu i učinkovitu provedbu. Takav oblik praćenja provedbe omogućuje akumulaciju novog znanja, razumijevanje funkcioniranja, te poboljšanja učinka određenih mjera i programa. Prema Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja ŽRS (NN 53/10) praćenje je uključilo osnovne skupine pokazatelja, stupanj utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera, ostvarene rezultate i učinke, ostvarenje prema financijskom okviru, vidljivost ŽRS u javnosti i učinkovito rukovođenje u organizacijama provedbe. BPŽ je godišnja izvješća o rezultatima provedbe ŽRS-a podnosila Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU). Praćenje se provodilo sustavno i kontinuirano tijekom cijelog razdoblja provedbe.

Sukladno metodologiji izvještavanja MRRFEU, za potrebe izvještavanja o provedbi, mjere ŽRS su grupirane prema sedam područja razvoja:

- Gospodarstvo
- Komunalna infrastruktura
- Društvene djelatnosti
- Zaštita okoliša, prostor i priroda
- Ljudski potencijali institucije
- Ostala područja

U nastavku slijedi analiza područja razvoja.

Grafikon 1. Planirana i utrošena sredstva u području gospodarstva u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

U odnosu na planirana sredstva u 2011. godini, koja su iznosila 77,6 milijuna, ukupna financijska ostvarenost mjera ove skupine iznosi 4%.

U 2012. godini utrošeno je ukupno 9,4 milijuna HRK, odnosno 12,10% ukupno planiranih sredstava.

U 2013. godini utrošeno je ukupno 54 milijuna HRK, odnosno 69,5% ukupno planiranih sredstava.

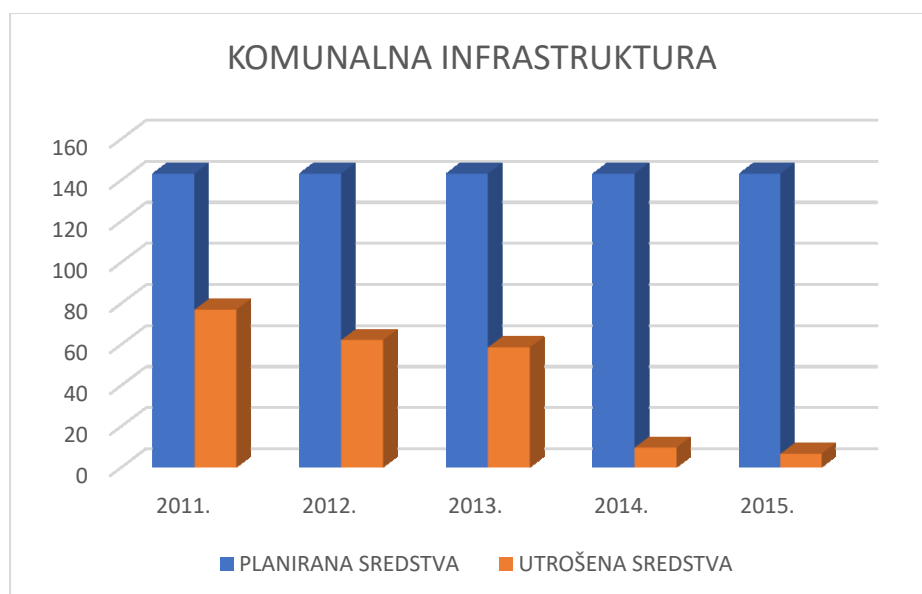
U 2014. godini utrošeno je ukupno 5,7 milijuna HRK, odnosno 7,34% planiranih sredstava na godišnjoj razini.

U 2015. godini utrošeno je ukupno 42,9 milijuna kuna HRK, odnosno 55,29% sredstava planiranih na godišnjoj razini.

Planirana sredstva za područje razvoja gospodarstva iznosila su 233 milijuna kuna, a u razdoblju od 2011. do 2015. ukupno je utrošeno 109,5 milijuna HRK što čini 47,0% ukupno planiranih sredstava za mjere u ovo razvojno područje.

U strukturi utrošenih sredstava dogodila su se odstupanja od planiranih iznosa koja ukazuju na potrebu drugačijeg pristupa u programiranju u idućem programskom razdoblju. Financijski izvještaj ukazuje kako je utrošeno manje sredstava u odnosu na planirane iznose za pojedine mjere.

Grafikon 2. Planirana i utrošena sredstva u području komunalne infrastrukture u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

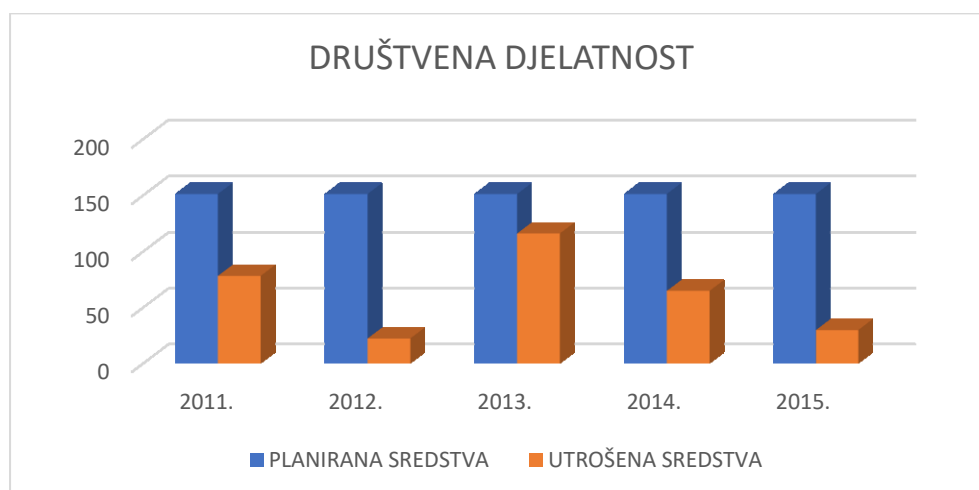

U izvještajnom je razdoblju velika pozornost BPŽ i jedinica lokalne samouprave bila usmjerena na razvoj komunalne infrastrukture, koja predstavlja jedan od preduvjeta uspješnog gospodarskog i društvenog razvoja BPŽ. Najviše sredstava uloženo je u pokrivanje BPŽ javnim vodoopskrbnim i

odvodnim sustavom (Mjera 2.1.1.) te je, s financijskog gledišta, ovdje i najbolja ostvarenost u usporedbi s planiranim sredstvima. Naime u ove je aktivnosti bilo planirano uložiti gotovo 143 milijuna HRK, a uloženo je čak 77 milijuna HRK, odnosno 53,8% od ukupno planiranih sredstava u 2011. godini. U razdoblju od siječnja do prosinca 2012. godine, u mjere razvoja komunalne infrastrukture utrošeno je oko 43% ukupno planiranih sredstava, odnosno 70,6 milijuna HRK, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2011. godinu. U 2013. utrošeno je 40,9% ukupno planiranih sredstava, odnosno 58,6 milijuna HRK, što u odnosu na 2012. godinu predstavlja smanjenje. U 2014. utrošeno je 6,8% ukupno planiranih sredstava, odnosno 9,7 milijuna HRK. U 2015. godini utrošeno je 4,7% ukupno planiranih sredstava, odnosno 6,7 milijuna HRK, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2014. godinu, kada je u mjere ove skupine utrošeno 9,7 milijuna HRK.

Za područje razvoja komunalne infrastrukture planirana sredstva za razdoblje od 2011. do 2015. godine iznosila su 716,2 milijuna HRK. Za provedbu mjera iz ovog područja u razdoblju od 2011. do 2015. godine utrošeno je ukupno 29,9% od ukupno planiranih sredstava za ovu mjeru, odnosno ukupno 214,2 milijuna HRK.

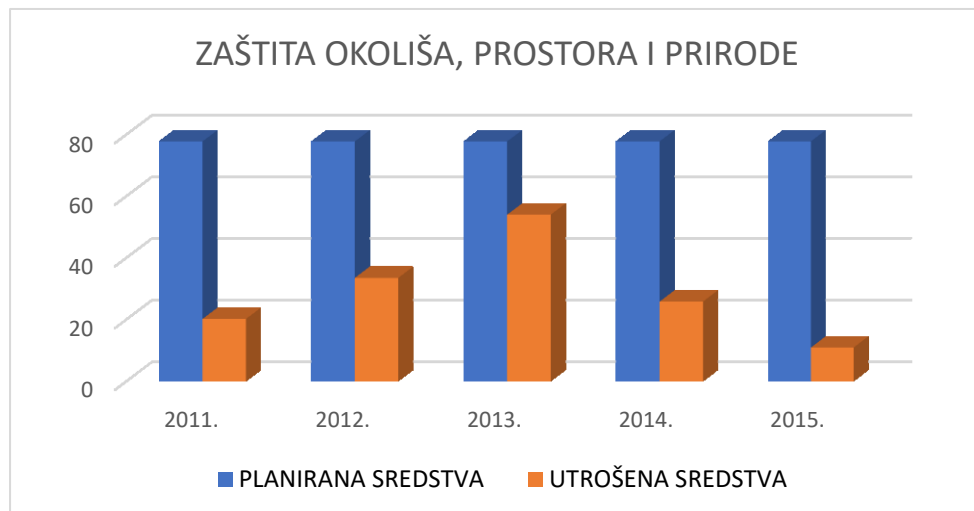
Grafikon 3. Planirana i utrošena sredstva u području društvenih djelatnosti u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

Ukupno promatrano, od planiranih 756,3 milijuna HRK za razdoblje 2011. – 2015. godina, u ovo je razvojno područje u 2011. godini utrošeno 78.336.833 HRK, odnosno 10,36% ukupno planiranih sredstava. U 2012. godini utrošeno je ukupno 22,4 milijuna HRK odnosno 3% ukupno planiranih sredstava. Naredne godine 2013. utrošeno je 116,2 milijuna HRK, 15,4% planiranih sredstava, a u 2014. godini utrošeno je 64,9 milijuna HRK, odnosno 8,6% planiranih sredstava. U 2015. godini utrošeno je ukupno 29,9 milijuna HRK odnosno 3,4% ukupno planiranih sredstava.

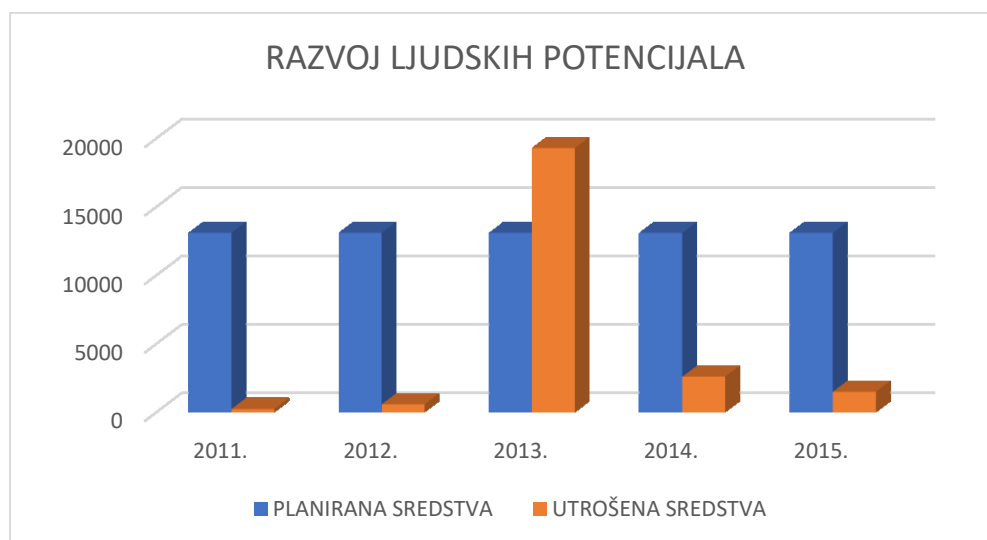
Promatra li se ostvarenost u razdoblju od 2011. do 2015. godine u usporedbi s ukupnim planiranim sredstvima, za mjere u području razvoja društvene djelatnosti utrošeno je ukupno 311,7 milijuna HRK od ukupno planiranih 756,3 milijuna HRK, odnosno 41,2% ukupno planiranih sredstava.

Grafikon 4. Planirana i utrošena sredstva u području zaštite okoliša, prostora i prirode u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

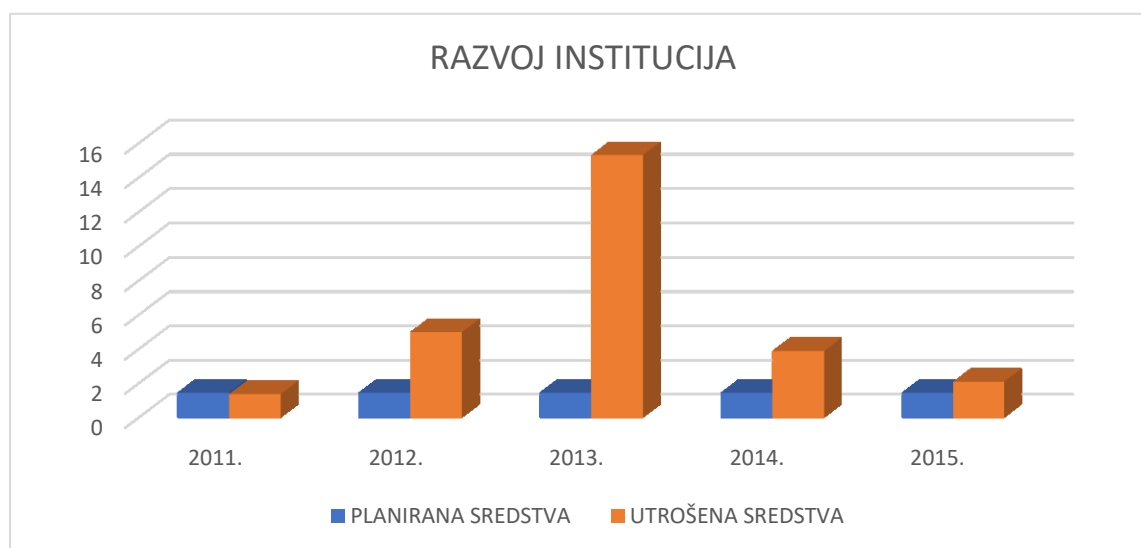
U razvojno područje zaštite okoliša, prostora i prirode za period od 2011. do 2015. godine planirano je 388,8 milijuna HRK. U 2011. godini utrošeno ukupno 20.234.568 HRK, odnosno utrošeno je 5,16% sredstava ukupno planiranih sredstava. U 2012. godini utrošeno ukupno 33,5 milijuna HRK, odnosno 8,61% ukupno planiranih sredstava dok je u 2013. godini utrošeno ukupno 54 milijuna HRK, odnosno 13,9% ukupno planiranih sredstava. U 2014. godini utrošeno ukupno 25,8 milijuna HRK, odnosno 6,6% planiranih ukupnih sredstava. U 2015. godini utrošeno ukupno 10,9 milijuna HRK, odnosno 2,8% planiranih ukupnih sredstava. U razdoblju od 2011. do 2015. godine u razvojno područje zaštite okoliša, prostora i prirode utrošeno je ukupno 144,4 milijuna HRK, odnosno 37,14% od ukupno planiranih sredstava.

Grafikon 5. Planirana i utrošena sredstva u području razvoja ljudskih potencijala u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

Za razvoj ljudskih potencijala u periodu od 2011. do 2015. godine planirano je ukupno 65,5 milijuna HRK. U 2011. godini utrošeno je 0,36% od ukupno planiranih sredstava. U 2012. godini utrošeno je 594.962 HRK, odnosno 0,89%. Iako je ostvarenost ove skupine mjera moguće okarakterizirati kao vrlo malu, važno je napomenuti kako je u 2012. godini uloženo čak 2,5 puta više sredstava nego 2011. godine, kada je u ovu skupinu mjera utrošeno 240.403 HRK. U 2013. godini utrošeno je 19,3 milijuna HRK, odnosno 29,5% od ukupno planiranih sredstava čime je ovo područje imalo najvišu ostvarenost obzirom na iznos predviđenih sredstava. U 2014. godini utrošeno je 2,6 milijuna HRK, a u 2015. godini utrošeno je 1,5 milijuna HRK. U razdoblju od 2011. do 2015. godine utrošeno je ukupno 24,3 milijuna HRK od ukupno planiranih 65,5 milijuna HRK, tj. 37,1% planiranih sredstava za ovo razvojno područje.

Grafikon 6. Planirana i utrošena sredstva u području razvoja institucija u razdoblju 2011. – 2015. godine (u mil. HRK)

U područje razvoja institucija uloženo je 1.381.570 HRK od 2.443.333 HRK planiranih u 2011. godini, što ukazuje da je ostvareno 56,54% od ukupno planiranih sredstava. U 2012. godini uloženo je čak 5 milijuna HRK, odnosno 205,06% ukupno planiranih sredstava. U 2013. godini uloženo je 15,3 milijuna HRK dok je u 2014. godini uloženo je 3,9 milijuna HRK. U 2015. godini uloženo je 2,1 milijun HRK. Važno je istaknuti da je u područje razvoja institucija uloženo više sredstava, nego je inicijalno planirano. Naime, planirana sredstva za ovo područje iznosila su 7,3 milijuna HRK, a kroz promatrano razdoblje od 2011. do 2015. godine utrošeno je ukupno 27,7 milijuna HRK.

Rezultati ŽRS prema pokazateljima rezultata

U području razvoja gospodarstva, u 2012.godini vidljiv je napredak u organizaciji različitih edukacija poduzetnika, većinom u organizaciji Centra za razvoj BPŽ, na temu novih tehnologija, te malog i srednjeg poduzetništva. Tako je u 2012. godini različite poduzetničke edukacije pohađalo gotovo 500 poduzetnika, dok je taj broj u 2011. godini iznosio 175 poduzetnika. U 2014. godini različite poduzetničke edukacije pohađalo 590 poduzetnika, što predstavlja povećanje u odnosu na 2013. godinu kada je zabilježena brojka od 330 poduzetnika. Ukupno u razdoblju od 2011. do 2014. godine educirano je 1.595 poduzetnika.

U razdoblju od 2011. do 2015. godine vidljiv je kontinuiran rast broja ostvarenih turističkih noćenja u BPŽ do 2015. godine, kada je ostvareno čak 24.295 turističkih dolazaka i ostvarenih 40.668 noćenja,

što predstavlja blago povećanje u odnosu na 2013. godinu kada je ostvareno 23.728 turističkih dolazaka i 43.545 noćenja. U 2015. godini broj dolazaka se nešto malo smanjio (23.911), ali se broj noćenja povećao (46.031) u odnosu na 2014. godinu. Ovo je zaista dobar pokazatelj, pogotovo jer se radi o vrlo kratkom vremenskom razdoblju u kojemu je postignut rast. Ovaj pokazatelj govori o pozitivnom trendu u sektoru turizma BPŽ, pogotovo u kontekstu kratkog vremenskog razdoblja u kojemu je postignut rast, no i o potrebi za daljnja ulaganja i napore vezane uz ovaj sektor.

Nadalje, također u području razvoja gospodarstva, u godini 2014. ostvarena je vrijednost od 20.574 m² obnovljenih i novo-izgrađenih objekata. U području razvoja gospodarstva, u 2015. godini 125.493 m² zemljišta je pravno i katastarski usklađeno sa stvarnim stanjem. Primjetno je povećanje broja posjeta Web stranici i broju edukacija poduzetnika na temu novih tehnologija, te malog i srednjeg poduzetništva.

Vrijednost izvoza BPŽ također bilježi rast posljednjih godina; 909 milijuna kuna u 2011. godini te 1.356 milijuna kuna u 2012. godini. Podaci o vrijednosti izvoza za 2013. godinu nisu dostupni, no dostupni podaci govore da je u 2014. godini ostvareno povećanje od 15,74% u vrijednosti izvoza BPŽ u odnosu na 2013. godinu. U odnosu na 2015. godinu izvoz BPŽ je porastao za 4,8% u odnosu na 2014. godinu.

Na području razvoja komunalne infrastrukture, nastavljena su ulaganja u izgradnju novih i obnovu postojećih prometnica. Tako je u razdoblju od 2011. do 2014. godine obnovljeno i izgrađeno 109,08 km prometnica. Nadalje, u 2014. godini obnovljeno je 3 km plovnih puteva, a zabilježeni su i pozitivni rezultati u proširenju plinske mreže gdje je ostvareno povećanje od 2,86% u odnosu na 2013. godinu. U 2014. godini broj priključaka na vodoopskrbu iznosio je 499 dok je broj novih priključaka na odvodnju iznosio 209. U 2015. godini broj priključaka na vodoopskrbu iznosio je 470 dok je broj novih priključaka na odvodnju iznosio 178.

U području razvoja društvenih djelatnosti nastavljeno je ulaganje u obnovu objekata institucija predškolskog i školskog odgoja, te je povećano ulaganje u programe podizanja kvalitete zdravstvenih usluga. Iako je financiranje u kulturi bilježilo smanjenje svake godine u razdoblju od 2011. do 2013. godine, u 2014. godini financiranje je povećano za 8,6%, naspram 2013. godine.

U području zaštite okoliša, prostora i prirode značajni su napor uloženi u sanaciju divljih odlagališta otpada. U isto vrijeme zabilježeni su i pozitivni rezultati u broju osoba koje su se educirale za pripremu i implementaciju projekata financiranih iz EU.

U području razvoja ljudskih potencijala ostvareni su odlični rezultati prema podacima o broju novih obrazovnih programa nastalih na temelju identificiranih potreba na tržištu rada, provedenih programa cjeloživotnog obrazovanja, kao i novih obrazovnih programa namijenjenih djeci s posebnim potrebama.

III. SWOT ANALIZA RAZVOJA BRODSKO-POSAVSKE ŽUPANIJE - PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

SWOT analiza (eng. **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats) predstavlja jedan od analitičkih alata koji se primjenjuju prilikom izrade strategija, koji daje pregled snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje proizlaze iz teritorijalnog, gospodarskog i društvenog konteksta Brodsko-posavske županije.

SNAGE	SLABOSTI
Društvene djelatnosti <ul style="list-style-type: none"> ✚ Brojne organizacije civilnog društva (OCD) ✚ Razvijena obrazovno-odgojna infrastruktura Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> ✚ Dostupnost poduzetničke infrastrukture ✚ Postojanje poduzetničko-potpornih institucija (3) i njihova dobra geografska raspoređenost ✚ Postojeći resursi pogodni za razvoj turizma ✚ Postojanje lovišta ✚ Razvijena kulturna baština i tradicija ✚ Prirodni resursi i biološka raznolikost (8 zaštićenih područja, veliki dio pokriven kroz NATURA 2000) ✚ Razmjerno niski <i>start-up</i> troškovi ✚ Dostupnost sirovina ✚ Povoljan geografski položaj, odlična prometna povezanost ✚ Tradicija u metaloprerađivačkoj i drvenoj industriji ✚ Postojanje 3 LAG-a s donesenim lokalnim razvojnim strategijama do 2020. i odobrenim financiranje ✚ Postojanje 3 razvojne agencije Komunalna infrastruktura i okoliš <ul style="list-style-type: none"> ✚ Relativno razvijena komunalna infrastruktura (sustav vodoopskrbe, odvodnje, plinska mreža, lokalne ceste, javna rasvjeta itd.) 	Društvene djelatnosti <ul style="list-style-type: none"> ✚ Nedovoljni financijski kapaciteti BPŽ za aktivniju socijalnu politiku (npr. deinstitucionalizacija, socijalne inovacije i sl.) ✚ Neaktivnost udruga civilnog društva i njihova financijska nestabilnost ✚ Nepovezanost i nezainteresiranost za zajednički rad OCD-a ✚ Manjak praksi volonterizma i nezainteresiranost stanovništva za volontiranjem ✚ Starenje stanovništva i negativna demografska slika u BPŽ Gospodarstvo <ul style="list-style-type: none"> ✚ Manjak poduzetničke klime ✚ Izostanak sektorskih strateških razvojnih dokumenata u ključnim područjima gospodarstva (poduzetništvo, poljoprivreda, turizam) uključujući i strategije privlačenja investicija ✚ Loša obrazovna struktura lokalnog stanovništva - nesklad između obrazovnog sustava i potreba tržišta rada ✚ Nepostojanje strategije razvoja turizma BPŽ i marketinškog plana ✚ Slaba turistička ponuda i infrastruktura ✚ Neiskorištenost industrijskih zona ✚ Nedovoljna prepoznatljivost (brendiranje) turističkih proizvoda i usluga ✚ Manjak tradicionalnih poljoprivrednika i eko-proizvodnje ✚ Nepopunjene industrijske zone ✚ Nekonzistentnost proizvodnog sektora, zastarjele tehnologije ✚ Niska razina ulaganja u istraživanje i razvoj ✚ Nedovoljna poduzetnička znanja, informatička pismenost i strani jezici ✚ Manjak održivog udruživanja u klastere ✚ Usitnjenost i nepovezanost poljoprivrednog zemljišta ✚ Siva ekonomija Komunalna infrastruktura i okoliš <ul style="list-style-type: none"> ✚ Nedostatak spojnih i obilaznih cesta oko gradskih i većih općinskih središta - Slabo razvijen sustav odvodnje

<ul style="list-style-type: none"> ✚ Doneseni prostorni planovi za sve jedinice lokalne i regionalne samouprave ✚ Relativno razvijena županijska i međužupanijska cestovna infrastruktura ✚ Relativno zadovoljavajuća plinska mreža ✚ Relativno zadovoljavajući sustav vodoopskrbe <p>Za sve sektore:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Postojanje aktivne baze strateških projekata na razini BPŽ koje je moguće financirati iz ESI fondova ✚ Stečena znanja i iskustva dionika u provedbi ŽRS u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU sredstava 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Nefunkcionalnost sustava gospodarenja otpadom ✚ Nedovoljno razvijeni sustavi obrane od elementarnih nepogoda ✚ Nerazvijena ekološka svijest građana i neprepoznatost prirodnih resursa ✚ Neriješeni imovinsko pravni odnosi i zemljišne knjige ✚ Vodotoci i šume su lokacije divljih odlagališta otpada što može dovesti do ugrožavanja eko sistema ✚ Nedovoljni i neadekvatni kapaciteti za skrb starijih i nemoćnih, u prvom redu u ruralnim sredinama
PRILIKE	PRIJETNJE
<p>Za sve sektore:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Ulaskom u EU, povećana dostupnost ESI i nacionalnih fondova za financiranje projekata iz ključnih razvojnih sektora koje pokriva ŽRS, primjerice: ✚ Ulaganje u obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost ✚ Turistička valorizacija prirodnih i kulturnih resursa ✚ Potencijal razvoja ruralnog turizma ✚ Potencijal razvoja tradicionalnih poljoprivrednika i eko-proizvodnje ✚ Potencijal razvoja novih socijalnih usluga u zajednici ✚ Razvoj ljudskih potencijala sukladno potrebama tržišta rada i zapošljivosti ranjivih skupina ✚ Unapređenje postojećih i razvoj novih javnih usluga podržanih IKT-om ✚ Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, poduzetničke klime i inicijative, ✚ Stvaranje materijalnih preduvjeta za razvoj obrazovanja, znanstveno-istraživačkog rada povezanog s potrebama gospodarstva i centara kompetencija (područja IKT, metalni i drvni sektor te poljoprivrede) ✚ Daljnji razvoj komunalne infrastrukture s naglaskom na odvodnju ✚ Nova decentralizacija <p>Društvene djelatnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Razvoj novih programa obrazovanja u skladu s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom s ciljem povezivanja obrazovnog sustava s tržištem rada RH/EU na svim razinama obrazovanja ✚ Podizanje razine kvalitete socijalnih usluga i daljnji razvoj novih kroz korištenje dostupnih sredstava iz ESIF-a i nacionalnih programa <p>Gospodarstvo</p>	<p>Za sve sektore:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Stalne promjene zakona i poreznog sustava – nestabilnost ✚ Nestabilna politička situacija ✚ Kašnjenje strategija 'više razine' na nacionalnoj razini ✚ Starenje i iseljavanje stanovništva (pogotovo u ruralnim sredinama te depopulacija mladih) ✚ Zagađenje zraka iz rafinerije iz Bosanskog Broda ✚ Postojanje minskih polja (Psunj) ✚ Uvoz poljoprivrednih proizvoda ✚ Nepovjerenje građana u ulaganje ✚ Sklonost elementarnim nepogodama - klizišta, poplave i bujice ✚ Nepovoljne opcije predfinanciranja i sufinanciranja sredstava iz ESI fondova ✚ Gubitak identiteta ruralnih područja zbog blizine grada i iseljavanja stanovništva ✚ Nizak standard života stanovništva ruralnih područja ✚ Zastarjela željeznička infrastruktura i nezadovoljavajuća dinamika modernizacije ✚ Zastarjeli vozni park u javnom prometu koji ugrožava sigurnost stanovnika (autobusi, vlakovi) ✚ Mekana granica s BiH koja omogućuje nekontrolirani unos roba upitne kvalitete i remeti tržišnu utakmicu ✚ Opasnost od širenja zaraze i bolesti (BPŽ je dio sanitarne granice EU) ✚ Veliki trgovački lanci guše male trgovce, obrtnike i poljoprivrednike ✚ Kultura ovisnosti o socijalnoj pomoći u ruralnim područjima ✚ Nespremnost za poduzimanje pravovremenih reformi na državnoj razini

<ul style="list-style-type: none"> ✚ Mogućnost korištenja intermodalnog transporta (cestovni, željeznički, vodeni) ✚ Mogućnost korištenja plovnog puta rijekom Savom pod pretpostavkom da se osigura plovnost (s nacionalne razine) ✚ Privlačenje selektivnih stranih ulaganja ✚ Rast trendova u povezivanju poljoprivrede, turizma i nepoljoprivrednih djelatnosti ✚ Očuvanje tradicionalnih zanimanja ✚ Aktiviranje postojećih proizvodnih i poduzetničkih zona i „Brownfield” područja od faze prostornih planova do faze korištenja ✚ Potencijal razvoja zadružnog poslovanja i drugih oblika udruživanja <p>Komunalna infrastruktura i okoliš</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ Jačanje prometne infrastrukture i izgradnja sustava navodnjavanja kroz izgradnju kanala Dunav-Sava ✚ Uspostava centra za gospodarenje otpadom 	
---	--

IV. STRATEŠKI OKVIR

Strateški okvir BPŽ zasniva se na temeljnim vrijednostima i strateškim odrednicama proizašlih iz analize trenutnog stanja, kao i vizije budućeg razvoja. Ciljevi, kao i prioriteti i mjere rezultat su suradnje i partnerskog rada širokog kruga dionika iz svih relevantnih područja i interesa BPŽ.

Strateški ciljevi, prioriteti i mjere proizašli su iz temeljne analize stanja kao i iz smjernica i informacija upućenih od strane dionika tijekom održavanja radionica i konzultacija. Prikupljeni statistički podaci često nisu u mogućnosti predočiti stvarno stanje u nekom području, a kvantitativnim se metodama ne mogu obuhvatiti svi razvojni problemi i potrebe. Stoga su prilikom kreiranja ovog strateškog okvira, uzete u obzir i dodane sugestije relevantnih dionika koje se temelje na njihovom *unutarnjem i bliskom* poznavanju određenih područja.

4.1. VIZIJA

Vizija predstavlja sažetu i jasnu sliku željene budućnosti koja se temelji na pokazateljima stanja sadašnjosti, što uključuje rezultate osnovne analize, SWOT analize, informacije o razvojnim trendovima u užem i širem okružju te ideje o budućnosti županije. Vizija predstavlja predodžbu budućnosti, izraženu slobodnim i kreativnim jezikom.

Brodsko-posavska županija je županija koja je gospodarski (samo)održiva, predstavlja centar obrazovanja, zaštićene kulturne i prirodne baštine, socijalne uključenosti, te predstavlja primjer sinergije ruralnog i urbanog razvoja

4.2. CILJEVI

Ciljevi razvoja BPŽ su:

1. Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života;
2. Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa;
3. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, uz održivi razvoj i zaštitu bioraznolikosti.

Cilj 1. Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života

Ovaj cilj proizlazi kao rezultat analize stanja društvenih pokazatelja, te razvojnih problema i potreba proizašlih iz analize stanja. Rezultati su pokazali određene negativne trendove, ali i potencijale razvoja u određenim područjima. U okviru ovog cilja, to se odnosi prije svega na povećano iseljavanje stanovništva, visoku stopu nezaposlenosti, te neujednačenost postojećih ljudskih potencijala s potrebama tržišta rada. Negativni trendovi također se očituju i u ostalim segmentima koji se smatraju ključnim za kvalitetan život, poput nedovoljno kvalitetnog i dostupnog obrazovanja, izražene socijalne uključenosti, nedovoljno kvalitetne i dostupne usluge zdravstvene i socijalne skrbi, te potrebe za razvojem civilnog društva.

Relevantnost

U području demografskih obilježja BPŽ bilježi negativan trend broja stanovnika, što je rezultat pada nataliteta i negativnog migracijskog salda. Također javlja se trend starenja stanovništva što rezultira smanjenjem radno aktivnog stanovništva. Prisutna je i nejednakost naseljenosti BPŽ s velikom koncentracijom stanovništva u dva grada BPŽ i visoki postotak iseljavanja stanovništva. U području

tržišta rada ističu se problemi visoke stope nezaposlenosti posebice mladih i žena, odljev mozgova, nejednaka dostupnost radnih mjesta, niska razina prosječne plaće s obzirom na prosjek RH.

U području obrazovanja valja spomenuti nekoliko razvojnih problema. Na razini predškolskog odgoja i obrazovanja potrebno je daljnje usklađivanje s Državnim pedagoškim standardima poput povećanja broja odgajatelja prema broju djece u grupama. Nadalje, na razini osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja prisutni su nedovoljno uređeni prostorni kapaciteti određenih škola, zastarjela oprema i organizacijski problemi vezani uz izvođenje programa. Srednje škole su koncentrirane u gradovima, što djeci iz udaljenih krajeva predstavlja izazov u smislu svakodnevnog putovanja u školu na što su primorani, budući da u gradovima nema učeničkih domova. Potrebno je zadovoljiti potrebe tržišta rada i obrazovati radnu snagu u području deficitarnih zanimanja što bi u konačnici dovelo i do smanjenja nezaposlenosti, posebice mladih nakon školovanja. U proteklih pet godina došlo je i do velikog povećanja broja studenata u ustanovama visokog školstva na području BPŽ, uslijed čega dolazi do potrebe i za povećanjem kapaciteta smještaja za studente. Istaknuta je potreba za obrazovanjem odraslih, odnosno za programima cjeloživotnog obrazovanja s obzirom na visoki postotak osoba s nižom stručnom spremom, niski postotak visoko obrazovanih osoba i ponajviše zbog neusklađenosti potreba i ponude na tržištu rada.

Glavni razvojni izazovi u području zdravstva i socijalne skrbi su dotrajalost opreme i prostora zdravstvenih i socijalnih ustanova, nejednaka dostupnost primarne zdravstvene zaštite svim stanovnicima BPŽ, nedostatak kvalificirane radne snage u zdravstvu i području socijalne skrbi, nedovoljna upućenost građana u prevenciju bolesti (posebice onih visoke stope smrtnosti, poput kardiovaskularnih). Dodatno, izražena je potreba provođenja programa edukacije o problemima ovisnosti o opijatima i alkoholu, posebice mladih. Izazov se javlja i u potrebi povećanja transparentnosti sustava socijalne pomoći koju je potrebno osigurati onima kojima je to zbilja potrebno. Konačno, ističe se potreba jačanja kapaciteta za pružanje socijalnih usluga, osiguranje javnog prijevoza za učenike i djecu, razvitak i provedba programa koji potiču integraciju i otvorenost, rješavanje pitanja adekvatne brige i zbrinjavanja starijih i nemoćnih osoba, te provođenje programa pomoćnika u nastavi.

Razvojni problemi u području civilnog društva su nedovoljni stručni i financijski kapaciteti organizacija civilnog društva i nepostojanje strategije razvoja civilnog društva kao i sustavne politike koja podupire rad za opće dobro. Navedeni izazovi upućuju na potrebu podizanja svijesti stanovnika o mogućnostima i važnosti uloge organizacija civilnog društva u pružanju javnih usluga, te lokalne zajednice za jačanje kapaciteta civilnog društva.

Očekivani načini ostvarenja

Postizanje ovog cilja ostvarit će se kroz aktivnosti, projekte i programe koji se odnose na kvalitetan razvoj obrazovanja kao i sustavno rješavanje problema obrazovanja, prilagođavanje obrazovanja potrebama tržišta, smanjenje nezaposlenosti i povećanje radne mobilnosti. Također će se poboljšati sustav zdravstva i socijalne skrbi, poticati socijalna uključenost, te pružiti podrška organizacijama civilnog društva, kao i jačanju elemenata dobrog upravljanja.

Dosljednost

Ovaj strateški cilj u skladu je sa svim relevantnim strateškim dokumentima na nacionalnoj i županijskoj razini, te na razini Europske unije. Cilj doprinosi ciljevima Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.: visoka zaposlenost i mobilnost radne snage, socijalno uključivanje, obrazovanje i cjeloživotno učenje i dobro upravljanje, te ciljevima Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. i to tematskim ciljevima 9. Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svih oblika diskriminacije i 10. Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje. Također, cilj je u skladu sa Strategijom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti RH 2014. – 2020, Strategijom znanosti, obrazovanja i tehnologije

RH, zatim Nacionalnim strategijom razvoja zdravstva 2012. – 2020. i Strateškim planom Ministarstva socijalne politike mladih 2015. – 2017. te svim tematskim ciljevima strategije rasta Europske unije „Europa 2020“.

Cilj 2. Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa

Uslijed razvojnih problema i potreba koje ukazuju na negativne trendove konkurentnosti BPŽ kao i njene gospodarske stabilnosti, postavljeni je cilj usmjeren na jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva. Nerazvijeno gospodarstvo za sobom nosi niz negativnih posljedica poput smanjenja kvalitete života, smanjenja broja radnih mjesta, iseljavanja stanovništva u potrazi za poslom i loše investicijske klime. Rast gospodarstva uglavnom podrazumijeva i pojačani pritisak na upotrebu resursa. Stoga se korištenju resursa treba pristupiti politikom pametnog i održivog upravljanja.

Relevantnost

Prema podacima Regionalnog indeksa konkurentnosti Republike Hrvatske (2013.) u sveukupnom poretku BPŽ je na 16. mjestu od 21. županije. Prema rangu poslovnog okruženja i rangu poslovnog sektora BPŽ zauzima 14. mjesto, no prema ukupnom statističkom rangu ukupno zauzima zadnje, 21. mjesto (rang BDP-a po stanovniku). Za usporedbu, poslovno okruženje u županijama veće konkurentnosti definirano je uglavnom pozitivnim migracijskim saldom, razvijenim poduzetničkim zonama i većim udjelom visokoobrazovanih ljudi.

Prema razvojnoj fazi i kvaliteti faktora konkurentnosti, u BPŽ se kao pozitivni čimbenici razvoja temeljenog na resursima ističe fizička struktura, zdravlje i kultura, dok su negativni čimbenici osnovna infrastruktura i javni sektor, vladavina prava i geografska pozicija.

Indeks razvijenosti županije prikazuje mjerenje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a obuhvaća pet pokazatelja: stopu nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihod jedinica po stanovniku, opće kretanje stanovnika i stopu obrazovanosti. BPŽ spada u I. skupinu jedinica područne (regionalne) samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj polovini ispodprosječno rangiranih jedinica područne regionalne samouprave i prema tome spada u skupinu potpomognutih područja. Niska razina razvijenosti BPŽ utječe i na negativnu konkurentnost i smanjeni investicijski interes.

Ovim ciljem se usmjerava prema daljnjem razvoju poljoprivrede kao jednog od prioritetnih gospodarskih akceleratora BPŽ. Razvoj poljoprivrede potrebno je sagledati i kroz razvoj u suradnji s drugim sektorima poput turizma. Na taj način postiže se diversifikacija djelatnosti, povećanje turističke ponude i stvaranje identiteta BPŽ temeljem posebnosti proizvoda. Općenito poljoprivrednu djelatnost potrebno je povezati i sa sektorima obrazovanja i znanosti u svrhu poticanja širenja i povećanja znanja i inovacija, promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija, promicanje pametnog i održivog upravljanja, te tehnološku modernizaciju poljoprivredne proizvodnje. Kao problemi i potrebe sektora poljoprivrede ističe se povećanje kvalitete proizvoda, produljenje životnog vijeka proizvoda, jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima, povećanje ekološke i integrirane proizvodnje, ulaganje u nova znanja, istraživanje i razvoj u poljoprivredi, poticanje suradnje znanstvenih i istraživačkih institucija i privatnog sektora u poljoprivredi.

Realizacija ovog cilja treba doprinijeti i afirmaciji potencijala turizma i kulturne baštine kao pokretača razvoja gospodarstva i doprinosa stvaranju poticajnog okruženja tih dvaju sektora općenito. U području turizma glavni razvojni problemi i potrebe su nedovoljno razvijeni turistički proizvodi, neprepoznatljiv identitet BPŽ, nerazvijeni selektivni oblici turizma, nedovoljno obrazovani kadar za pametan i uključiv razvoj turizma, te mali broj smještajnih objekata. U području kulture valja također

istaknuti razvojne probleme i potrebe: nedovoljna valorizacija kulturne baštine za održivo korištenje, nedostatak financijskih kapaciteta i kadra za razvoj poduzetništva u kulturi, nedovoljna uključenost kulturne baštine u turističku ponudu, nepostojanje intersektorske suradnje obrazovnih, turističkih i kulturnih institucija.

Očekivani način ostvarenja

Ovaj cilj će se ostvariti rješavanjem razvojnih problema koji dovode do loše konkurentnosti gospodarstva. Povećanje ranga konkurentnosti postići će se ulaganjem u istraživanje i razvoj, razvoj i unaprjeđenje poduzetničke klime i infrastrukture, unaprjeđenje i primjenu novih tehnologija i inovacija, ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju i razvoj turizma.

Dosljednost

Ovaj strateški cilj u skladu je sa svim relevantnim strateškim dokumentima na nacionalnoj i županijskoj razini te na razini EU-a.

U skladu je s Operativnim programom Konkurentnost i kohezija i to s tematskim ciljem 1: Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija i ciljem 6: Očuvanje i zaštita okoliša i promocija učinkovitosti resursa; zatim u skladu je s Programom ruralnog razvoja Hrvatske 2014. – 2020., te sljedećim nacionalnim strategijama: Strategijom razvoja regionalnog razvoja RH 2016. – 2020., Strategijom razvoja turizma RH do 2020., Strategijom razvoja poduzetništva u RH 2013. – 2020. i Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Ovaj cilj direktno doprinosi ciljevima strategije Europa 2020. kao i Planu za resursno učinkovitu Europu kojim se potiče unaprjeđenje konkurentnosti i energetske sigurnosti.

Cilj 3. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, uz održivi razvoj i zaštitu bio raznolikosti

Ovaj cilj definiran je temeljem rezultata analize stanja u sektorima komunalne, energetske i prometne infrastrukture, kao i analize energetske učinkovitosti, te zaštite prirode i okoliša. Razvijena komunalna i prometna infrastruktura nezaobilazan je faktor gospodarskog, a time i općeg razvoja svih ostalih područja. Sukladno analizi stanja, pokazalo se da BPŽ ima povoljan položaj za iskorištavanje postojeće prometne mreže i njen daljnji razvoj. Komunalna infrastruktura još uvijek nije u potpunosti razvijena te su potrebna daljnja veća ulaganja. Kao uvjet za uspješan održivi razvoj također je potrebno ulaganje u znanja i infrastrukturu za upravljanje obnovljivim izvorima energije i zaštićenim područjima. Većina zaštićenih područja u BPŽ su ugrožena te je potrebno prilagoditi načine njihovim upravljanjem i općenito osigurati kvalitetnu zaštitu već zaštićenih, a i ostalih prirodnih područja.

Relevantnost

U području komunalne infrastrukture glavni razvojni problemi su nedovoljno razvijena kanalizacijska i vodovodna mreža te neorganizirano odlaganje otpada, što utječe i na zagađenje voda. Po opskrbljenosti vodovodnim sustavom BPŽ ne zaostaje za RH, ali nije u potpunosti razvijen sustav u svim područjima. Stanje odvodnih sustava nije na zadovoljavajućoj razini i potrebna su poboljšanja stanja odvodnih sustava koji trenutno ne zadovoljavaju potrebe svih građana BPŽ.

U BPŽ glavni uzrok onečišćenja voda je putem kanalizacijskih ispusta kroz koje se ispušta nepročišćena otpadna voda. Daljnja opasnost za zagađenje površinskih i podzemnih voda, kao i tla, čine neuređena i divlja odlagališta s kojih se otpadne tvari ispiru u vodotoke ili prodiru u podzemlje.

Cestovna infrastruktura često nema riješenu odvodnju s pročišćavanjem površinskih voda koje su pojačane kemijskim sredstvima koje prodiru ispod površine tla i ulaze u podzemne vode pa dolazi do zagađenja i poljoprivrednih površina.

Sustav gospodarenja otpadom na području BPŽ nije u potpunosti razvijen. Potrebna su znatna ulaganja za uspostavu cjelovitog sustava za gospodarenje otpadom. Na svim jedinicama lokalne samouprave s područja BPŽ, provodi se organizirano prikupljanje komunalnog, ali i pojedinih vrsta otpada (papir, staklo, plastika). Obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem otpada je 99%. Međutim, nekontrolirano se odbacuje otpad, pa iako općine i gradovi saniraju nastala divlja odlagališta, često je pojavljuju nova. Trenutno su u provedbi aktivnosti planiranih mjera za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom što uključuje i uspostavu Regionalnog centra za gospodarenje otpadom na lokaciji Šagulje, na području grada Nova Gradiška. No potrebno je ostvariti dugoročan koncept pametnog i održivog gospodarenje otpadom, kojim će se smanjiti negativan utjecaj na okoliš, klimu i ljudsko zdravlje, ali i unaprijediti kvalitetu života stanovništva.

Prometna infrastruktura uvjet je za funkcionalno korištenje prostora čime se olakšava i potiče mobilnost ljudi i roba, smanjivanje prometne izoliranosti, rast uvoza i izvoza odnosno robne razmjene te zapošljavanje. Treba osigurati moderniziranje cestovnog pristupa svim naseljima na području BPŽ sukladno trenutnom intenzitetu i očekivanom intenzitetu prometa. Prilikom razvijanja prometne mreže svakako treba uzeti u obzir utjecaj prometa na okoliš. Na primjer, prometne pravce treba graditi izbjegavajući šume i visokovrijedna poljoprivredna zemljišta, kao i provoditi sve mjere zaštite okoliša od negativnog utjecaja prometa. Promet je općenito ponajviše preusmjeren na cestovni promet, što je dugoročno okolišno i ekonomski manje isplativo od prijevoznih alternativa. Održivi razvoj infrastrukturnog sustava treba se razviti primjenom novih tehnologija i sustava kombiniranja s postojećim mrežama i postojećim koridorima i gospodarskim okolnostima.

Riječni promet je relativno zapostavljen, te bi trebalo poduprijeti i ubrzati plan gradnje riječnih luka srednjih veličina, Slavonski Brod i Slavonski Šamac, kao i manje luka u široj zoni Stare Gradiške i u zoni naselja Davor.

U području zaštite okoliša i bioraznolikosti kao i održivom upravljanju prostorom kao glavni problemi i potrebe javljaju se u području neadekvatnog upravljanja prirodnim resursima i prirodnim područjima prema načelima održivog upravljanja. Također postoji nedovoljna educiranost u područjima relevantnim za sistematsko i dugoročno upravljanje resursima, kao i nedovoljna uključenost javnosti u odgovorno upravljanje prirodnim resursima.

U svrhu zaštite okoliša potrebno je naglasiti kako je od izuzetne važnosti dugogodišnji izazov modernizacije rafinerije nafte Bosanski Brod kojom bi se smanjilo onečišćenje koje rafinerija predstavlja. Modernizacija je u tijeku, ali je proces vrlo spor te ga je potrebno ubrzati. Kvaliteta zraka na području Slavanskog Broda se mjeri od 2010. godine na dvije postaje državne mreže za praćenje kvalitete zraka: Slavonski Brod-1 i Slavonski Brod-2.

Na osnovi analize validiranih podataka mjerenja kvalitete zraka, slijedi da je zrak u Slavanskom Brodu tijekom 2016. godine: II kategorije – onečišćen zrak s obzirom na: sumporovodik- H_2S i lebdeće čestice- $PM_{2.5}$ i PM_{10} , dok je I kategorije – čist zrak s obzirom na: sumporov dioksid- SO_2 , dušikov dioksid- NO_2 , benzen- C_6H_6 , ozon- O_3 , te ugljikov monoksid- CO .

Može se zaključiti kako je u Slavanskom Brodu najveći problem narušavanje kvalitete života zbog povišenih koncentracija sumporovodika, te visoke koncentracije lebdećih čestica $PM_{2.5}$ i PM_{10} , ali i povišenim koncentracijama dušikovih oksida i benzena u hladnom dijelu godine. Treba istaknuti da u Slavanskom Brodu, kao i u drugim gradovima kontinentalne Hrvatske najveći problem predstavlja razdoblje jeseni i zime kada se zbog nepovoljnih meteoroloških uvjeta (slabo strujanje, stagnacija

zračne mase, visoka vlažnost zraka i niska temperatura), bilježi najviše prekoračenja propisanih vrijednosti.

Srednje godišnje vrijednosti koncentracija su u granicama prihvatljivosti, što je posljedica vrlo izraženih sezonskih razlika: visokih prekoračenja u zimskim mjesecima i znatno nižim vrijednostima u proljetnim i ljetnim mjesecima koje uspijevaju održati srednjak unutar propisanih granica, osim za ozon čije su koncentracije povišene u ljetnim mjesecima.

Ovakav negativan pokazatelj ima dalekosežne negativne posljedice, prije svega na kvalitetu života lokalnih stanovnika, a time i na sve gospodarske djelatnosti.

Očekivani načini ostvarenja

Kako bi se ostvario ovaj cilj, definirano je niz mjera kojima se usmjerava prema daljnjem razvoju komunalne, energetske i prometne infrastrukture, povećanju korištenja obnovljivih izvora energije i općenito povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima, poboljšanje upravljanja prirodnim i zaštićenim područjima, daljnju zaštitu okoliša i prirode kao i očuvanje biološke raznolikosti.

Dosljednost

Ovaj strateški cilj u skladu je sa svim relevantnim strateškim dokumentima na nacionalnoj i županijskoj razini te na razini EU.

Planirane aktivnosti na uspostavi cjelokupnog sustava gospodarenja otpadom su planirane Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. godine („Narodne novine“ br. 3/17), a i u skladu su sa Zakonom o održivim gospodarenjem otpadom („Narodne novine“ br. 94/13 i 73/17). Također su u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša (NN 80/2013) i Zakonom o zaštiti prirode (NN RH 80/2013), kao i pratećim dokumentom Strategijom i Akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08), Strategijom održivog razvitka RH, Planom zaštite okoliša RH, Programom zaštite okoliša i Izvješćem o stanju okoliša. Ovaj cilj također je usklađen sa Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2030. godine i Zakonom o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11 i 80/13).

Pokazatelji učinka

CILJ	POKAZATELJI UČINKA			POČETNA VRIJEDNOST		CILJANE VRIJEDNOSTI		UČESTALOST PRAĆENJA	IZVOR
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života	Migracijski saldo	Neto stopa migracija	Saldo ukupne migracija	- 2.751	2016.	-2.000	2020.	Godišnje	DZS
	Povećanje zaposlenosti	Broj	Ukupan broj zaposlenih osoba	29.190	2016.	38.000	2020.	Godišnje	HZMO
	Povećanje broja liječnika	Broj	Broj liječnika na 10.000 stanovnika	25	2016.	30	2020.	Godišnje	ZZJZ BPŽ
Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa	Povećanje prihoda poduzetnika	HRK	Povećanje ulaganja u gospodarsku infrastrukturu (slobodne i poduzetničke zone, poduzetnički inkubatori, razvojne agencije, poduzetnički centri)	8,4 mil	2016.	8,5 mil	2020.	Godišnje	BPŽ
	Povećanje prosječne neto plaće	HRK	Iznos prosječne neto plaće po zaposlenom	4.564	2016.	5500	2020.	Godišnje	DZS
	Povećanje turističkih dolazaka i noćenja	Broj	Dolasci stranih i domaćih turista u BPŽ	26.569	2016.	3.0000	2020.	Jednom godišnje	TZ BPŽ
	Povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava	Broj	Broj poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	7.389	2016.	8.500	2020.	Jednom godišnje	APPRRR
Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, uz održivi razvoj i zaštitu bio raznolikosti*	Ukupno kilometara razvrstane ceste	Km	Ukupna duljina novoizrađenih razvrstanih cesta	909	2015.	1.000	2020.	Na kraju provedbe strategije	MPPI
	Nova zaštićena područja	Broj	Povećan broj zaštićenih područja	7	2016.	8	2020.	Na kraju provedbe strategije	MZOE BPŽ
	Izrađeni planovi upravljanja za zaštićena područja	Broj	Pokrivena sva zaštićena područja s planovima upravljanja	0	2015.	3	2020.	Na kraju provedbe strategije	MZOE BPŽ

4.3. RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE

RD	CILJ	RD	PRIORITET	RD	MJERA
1.	Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života	1.1.	Zaustavljanje iseljavanja i aktivna demografska politika	1.1.1.	Ulaganje u mjere pronatalitetne politike
		1.2.	Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu	1.2.1.	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture
				1.2.2.	Ulaganje u unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u razvoj ljudskih potencijala i dodatnih sadržaja na svim razinama
				1.2.3.	Usklađivanje nastavnih programa s potrebama tržišta rada u strukovnim školama, visokom obrazovanju i ustanovama za obrazovanje odraslih, po načelima HKO-a
				1.2.4.	Razvoj i provedba individualiziranih programa osposobljavanja i usavršavanja
				1.2.5.	Ulaganje u mjere jednakog pristupa obrazovanju i sprečavanja ranog napuštanja škole
		1.3.	Povećanje zaposlenosti i poticanje društvene uključenosti	1.3.1.	Ulaganje u mjere samozapošljavanja i zapošljavanja
				1.3.2.	Ulaganje u mjere integracija osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada
				1.3.3.	Razvoj programa unaprjeđenja poduzetničkih vještina
				1.3.4.	Poticanje razvoja programa društvenog poduzetništva
		1.4.	Povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja usluga u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi	1.4.1.	Socijalno uključivanje i razvoj izvaninstitucionalnih socijalnih, kulturnih, društveno-korisnih te sportskih aktivnosti/usluga
				1.4.2.	Razvoj mreže pružatelja socijalnih usluga i jačanje njihovih kapaciteta
				1.4.3.	Razvoj i organizacija aktivnosti volontiranja za socijalno isključene skupine
				1.4.4.	Ulaganje u mjere zbrinjavanja starijih i nemoćnih i drugih skupina u nepovoljnom položaju
				1.4.5.	Ulaganje u razvoj i unaprjeđenje sadržaja za promociju aktivnog i zdravog života i starenja
				1.4.6.	Ulaganje u unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
		1.5.	Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima	1.5.1.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života
				1.5.2.	Razvoj i podržavanje partnerskih inicijativa između javnih/privatnih organizacija i organizacija civilnog društva
				1.5.3.	Promicanje volonterskog rada u zajednici, podrška aktivnostima

					zagovaranja za socijalno isključene skupine i pružanja socijalnih usluga
		1.6.	Jačanje dobrog upravljanja	1.6.1.	Jačanje obostrane komunikacije s građanima i njihovo uključivanje u procese donošenja odluka
				1.6.2.	Razvoj novih e-usluga
				1.6.3.	Jačanje kapaciteta službenika i dužnosnika za efikasno i participativno upravljanje razvojem
2.	Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa	2.1.	Razvoj i unapređenje poduzetničke klime i infrastrukture	2.1.1.	Unapređenje rada poduzetničkih zona i razvoj fizičke infrastrukture
				2.1.2.	Jačanje institucionalne podrške poduzetništvu
				2.1.3.	Aktivnosti privlačenja investicija i promocija BPŽ kao atraktivne lokacije za ulaganja
				2.1.4.	Razvoj Poduzetničkih potpornih institucija (PPI) s ciljem podrške poduzetnicima
				2.1.5.	Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine na području BPŽ od faze izrade prostornog plana do faze korištenja
		2.2.	Povećanje konkurentnosti poduzetnika i ulaganja u istraživanje i razvoj	2.2.1.	Direktne potpore poduzetništvu
				2.2.2.	Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj
				2.2.3.	Promocija i poticanje razvoja društveno odgovornog poslovanja
				2.2.4.	Jačanje povezanosti poduzetnika
		2.3.	Razvoj turizma i valorizacija kulturne i prirodne baštine	2.3.1.	Razvoj i promocija turističke infrastrukture, unapređenje usluga i kapaciteta turističko-informativnih centara te povezivanje djelatnika u sektoru turizma i komplementarnim sektorima
				2.3.2.	Razvoj selektivnih oblika turizma kroz održivo korištenje kulturne, prirodne i tradicijske baštine te lovni turizam
				2.3.3.	Podrška promociji i jačanju turističke destinacije
				2.3.4.	Brendiranje proizvoda i turističke ponude BPŽ te promocija BPŽ kao turističke destinacije
				2.3.5.	Valorizacija kulturne i turističke baštine
		2.4.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača	2.4.1.	Ulaganje u mjere povećanja proizvodne učinkovitosti te kvalitete
				2.4.2.	Ulaganja u mjere povećanja kvalitete i dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda te produljenje životnog vijeka proizvoda
				2.4.3.	Jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima
				2.4.4.	Stavljanje u funkciju poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji
				2.4.5.	Okupnjivanje poljoprivrednog zemljišta
				2.4.6.	Neproizvodna ulaganja u diversifikaciju djelatnosti i održivo korištenje resursa
				2.4.7.	Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže
3.	Razvoj komunalne i	3.1.	Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene	3.1.1.	Daljnje pokrivanje i obnova javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava uključujući oborinsku odvodnju

prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti	infrastrukture	3.1.2.	Razvoj i unaprjeđenje društvene infrastrukture
		3.1.3.	Razvoj komunalne infrastrukture za poboljšanje kvalitete života
		3.1.4.	Proširenje dostupnosti širokopojasnog interneta
		3.1.5.	Daljnji razvoj plinske mreže u nepokrivenim područjima
		3.1.6.	Razvoj toplovodne mreže
		3.1.7.	Unaprjeđenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
		3.1.8.	Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava
		3.1.9.	Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije
	3.2.	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u svim sektorima	
		3.2.1.	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim sektorima
		3.2.2.	Povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima
	3.3.	Zaštita okoliša i prirode te očuvanje biološke raznolikosti	
		3.3.1.	Zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja
		3.3.2.	Unaprjeđenje kvalitete zraka, tla i voda
		3.3.3.	Unaprjeđenje sustava zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija
		3.3.4.	Promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa

Naziv prioriteta 1.1.	Zaustavljanje iseljavanja i aktivna demografska politika
Cilj	Prioritetom se želi pridonijeti zaustavljanju iseljavanja stanovništva, posebice mladih obitelji, koje napuštaju područje BPŽ u potrazi za boljim uvjetima života. Kako bi se ispunio prioritet, potrebno je provesti aktivnu demografsku politiku koja je ponajviše usmjerena prema omogućavanju kvalitetnije skrbi o mladim obiteljima s djecom.
Opravdanje	Zaustavljanje iseljavanja veliki je problem brojnih područja RH pa tako i BPŽ, koji se negativno odražava u mnogim sektorima. Očituje se u velikoj nejednakosti mladog i starog stanovništva, stvara gospodarsku nesigurnost zbog smanjenja radno aktivnog stanovništva, stvara atmosferu nepoželjnosti kako za financijska ulaganja tako i za privlačenja radne snage iz drugih područja. Posljedice iseljavanja stanovništva su dugotrajne, a aktivne protumjere potrebno je provoditi konstantno i sustavno u svim područjima djelovanja. Poželjnost življenja u nekom području zavisi o nizu faktora koji uključuju i kvalitetu življenja, kulturnu ponudu, dostupnu infrastrukturu, institucionalnu podršku i stabilno gospodarstvo. Iz toga razloga će se ovom prioritetu indirektno pristupati i kroz mjere ostalih ciljeva i prioriteta.
Opis	Prioritet 1.1. ima jednu definiranu provedbenu mjeru kojom se direktno želi poboljšati uvjeti za poticanje pozitivnog prirodnog prirasta.

Mjera 1.1.1.			Ulaganje u mjere pronatalitetne politike			
Popis indikativnih aktivnosti			<ul style="list-style-type: none"> • Ulagati u progresivne dječje doplatke sukladno broju djece u jednoj obitelji • Jednokratni obiteljski dodaci u svrhu smanjenja jednokratnih troškova mladih obitelji s djecom • Poticati kvalitetnu i sveobuhvatnu zdravstvenu zaštitu majke i djeteta • Poticati fleksibilno radno vrijeme za majke s djecom do određene dobi kod poslodavaca, promovirajući dugoročne pozitivne rezultate takvim pristupom • Novčane olakšice za javni prijevoz obitelji s više djece • Subvencije za javne usluge			
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novorođene djece	Broj djece	Povećanje broja novorođene djece	1319	2020.	Na godišnjoj razini	DZS

Naziv prioriteta 1.2.	Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu
Cilj	Provedbom ovog prioriteta povećat će se ulaganja u unaprjeđenje sustava obrazovanja i odgoja. Poboljšat će se povezanost potreba tržišta rada s nastavnim programima strukovnih škola i općenito osigurati jednaka dostupnost obrazovnim programima i sprječavanje ranog napuštanja škole. Individualiziranim pristupom usavršavanja radnika jednako će pozitivno utjecati na porast zapošljivosti nezaposlenih osoba kao i mogućnost zapošljavanje kvalitetnog kadra za poslodavce.
Opravdanje	Analizom stanja obrazovanja BPŽ detektiran je niz problema u ovom sektoru. Kao preduvjet kvalitetne izobrazbe potrebno je osigurati minimum koji se odnosi na infrastrukturne resurse poput adaptiranih i renoviranih objekata, a mnoge se škole suočavaju s problemom ograničenosti prostora i premalim brojem ustanova s obzirom na potrebe. Daljnje potrebe se javljaju u nedostatku modernizacije obrazovnih programa i usklađivanju programa s tržišnim potrebama.
Opis	Ovaj razvojni prioritet doprinosi ostvarenju cilja „Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života“ putem ostvarivanja mjera koje sadrže programe, projekte i aktivnosti u području unaprjeđenja obrazovanja i njegove kvalitete, ulaganju u usavršavanje i strukovno obrazovanje te cjeloživotno učenje, infrastrukturna ulaganja u obnovu i opremljenost škola te usuglašavanje obrazovnih programa s potrebama tržišta. Također, ovim prioritetom poticati će jednaka obrazovna prava za sve kao i smanjenje broja osoba koje prerano odustanu od školovanja.

Mjera 1.2.1.		Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izgraditi Veleučilište u Slavonskom Brodu Izgraditi Sveučilišni kampus Osigurati smještaj za učenike srednjih škola u Slavonskom Brodu i Novoj Gradiški Osigurati smještaj za studente Osigurati IKT opremu za osnovne i srednje škole Osigurati Internetsku povezanost za osnovne i srednje škole Ulagati u unaprjeđenje opreme škola				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja doma za učenike srednjih škola u Novoj Gradiški i Slavonskom Brodu	Ulaganje u učeničke domove	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanje kroz ulaganje u infrastrukturu	2	2020.	Na kraju razdoblja	BPŽ
Povećanje kapaciteta Studentskog centra u Slavonskom Brodu	Vrijednost ulaganja u unaprjeđenje studentskog standarda	Osiguranje smještaja za studente koji upišu studentske programe na području BPŽ	170	2020.	Na kraju razdoblja	BPŽ
Mjera 1.2.2.		Ulaganje u unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u razvoj ljudskih potencijala i dodatnih sadržaja na svim razinama				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Provoditi programe edukacije i usavršavanja odgajatelja i nastavnika Uključivati odgajatelje i nastavnike u programe mobilnosti sa svrhom cjeloživotnog učenja i usavršavanja te profesionalnog razvoja Educirati odgajatelje i nastavnike o karakteristikama darovite djece i djece s teškoćama, razvijati osjetljivosti za uočavanje i identificiranje kao i razvijati tolerancije na osobnosti darovite djece i djece s teškoćama Provoditi programe rada s potencijalno darovitom djecom kroz primjereno poticanje razvoja osobnosti, specifičnih interesa i sposobnosti Osvremenjivati kurikulum za rani i predškolski i osnovnoškolski odgoj i obrazovanje te gimnazijsko i umjetničko obrazovanje Uspostaviti sustav za ranu identifikaciju, podršku i praćenje djece s teškoćama u razvoju Uključivati pomoćnika u nastavi u rad s djecom s teškoćama Uključivati veći broj Romske djece u programe predškolskog				

	<div>odgoja i obrazovanja radi bolje integracije i olakšavanja prelaska u daljnje faze školovanja</div> <ul style="list-style-type: none"> Adekvatno pratiti učestalost pohađanja nastave i napuštanje školovanja Romske djece i kreirati posebne programe za poticanje njihovog školovanja Kontinuirano i ciljano educirati obrazovne djelatnike za rad s Romskom djecom kao dio mjera sprječavanja njihove segregacije u ranoj dobi					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zapošljavanje asistenta u nastavi za djecu s poteškoćama i pružanje kvalitetnog školovanja iz vlastitog doma	Broj osoba	Razvoj ljudskih potencijala kroz dodatne sadržaje na svim razinama	25	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Uključenost u predškolsko obrazovanje / populacija 0-4 godine	Poboljšanje ranga u odnosu na 2013. prema drugim županijama (RIK) 27,4%	Uključivanje više djece u predškolsko obrazovanje zbog lakše integracije u školski sistem	50%	2020.	Na kraju razdoblja	BPŽ RIK
Mjera 1.2.3.		Usklađivanje nastavnih programa s potrebama tržišta rada u strukovnim školama, visokom obrazovanju i ustanovama za obrazovanje odraslih, po načelima HKO-a				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Razvijati i uspostaviti sustav za praćenje potreba tržišta rada i usuglašavati tih potreba s kvotama obrazovnih programa Poticati direktne suradnje obrazovnih ustanova s tvrtkama s ciljem zajedničkih dugoročnih planiranja razvoja ljudskih potencijala Modernizirati i usklađivati nastavne planove i programe visokog obrazovanja s potrebama i zahtjevima tržišta kako bi studenti stekli potrebna znanja te što brže došli do adekvatnih zaposlenja Modernizirati i usklađivati nastavne planove i programe srednjoškolskog obrazovanja s potrebama i zahtjevima tržišta kako bi učenici stekli potrebna znanja te što brže došli do adekvatnih zaposlenja Educirati nastavnike i profesore vezano uz metode i prednosti e-učenja i ostalih mogućnosti upotrebe novih tehnologija u procesu obrazovanja Poticati upisivanje programa deficitarnih zanimanja Promicati cjeloživotno učenje				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nastavnici uključeni u programe i/ili projekte usavršavanja	Broj nastavnika 2015. indeks 100	Veći broj uključenih nastavnika u programe usavršavanja s ciljem profesionalnog razvoja, unaprjeđenja kurikuluma i nastavnih programa prema HKO-u	150	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.2.4.		Razvoj i provedba individualiziranih programa osposobljavanja i usavršavanja				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Osnovati centar za pružanje programa osposobljavanja i usavršavanja • Obrazovati odrasle u području deficitarnih zanimanja • Stvarati pozitivno javno mišljenje o programima cjeloživotnog obrazovanja • Jačati sustav individualiziranog pristupa • Poticati razvoj socijalno-interpersonalnih vještina • Razvijati aktivnosti usmjerene na profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj korisnika programa osposobljavanja i usavršavanja za sva zanimanja	Broj osoba	Broj polaznika koji su završili programe osposobljavanja i usavršavanja	200	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.2.5.		Ulaganje u mjere jednakog pristupa obrazovanju i sprečavanja ranog napuštanja škole				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Pružati dodatnu potporu ranjivim skupinama za sprječavanje neuspjeha u školovanju i usmjeravanje u obrazovanje i obrazovne mogućnosti • Osigurati financijsku pomoć (stipendije) osobama koje zbog financijskih teškoća ne mogu nastaviti školovanje • Pristupiti sustavnom rješavanju problema malog postotka Roma koji završavaju osnovno i srednjoškolsko obrazovanje • Poticati i usmjeravati osobe koje su rano napustile školovanje u programe cjeloživotnog obrazovanja kao „druge prilike“				

	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati neposredan rad s osobama koje žele ili su napustile školovanje (savjetovanje, terapije, grupni rad i sl.) • Istraživati i utvrđivati čimbenike ranog napuštanja školovanja kao temelja planiranja rješavanja tog problema • Osigurati pristup obrazovnim institucijama osobama s invaliditetom (liftovi/pristup) • Opremati obrazovne institucije opremom za slijepe i slabovidne • Pružati subvencije prijevoza, prehrane i knjiga osobama slabijeg imovinskog stanja					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj održanih edukacija, radionica i projekata poticanja zapošljavanja ranjivih skupina	Broj programa	Broj programa koji uključuju edukaciju ili radionicu ili razvoj projekata	10	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Naziv prioriteta 1.3.	Povećanje zaposlenosti i poticanje društvene uključenosti
Cilj	Provedbom ovog prioriteta omogućit će se povećanje zaposlenosti dugotrajno nezaposlenih osoba, mladih, žena i ostalih osoba koje traže zaposlenje. Također će se usmjeravati osobe i institucije na primjenu mjera za samozapošljavanje i zapošljavanje. Cilj je i osigurati jednakopravni pristup zapošljavanju kao preduvjet društvene uključenosti i jednaki tretman svih osoba.
Opravdanje	Analiza stanja na tržištu rada ukazuje da je nezaposlenost jedan od glavnih problema BPŽ. Istaknuta je visoka stopa nezaposlenosti žena i mladih osoba bez iskustva, kao i marginaliziranih skupina od kojih se ističu Romi. Ostale posebno ranjive skupine su osobe s invaliditetom kojima je ograničena dostupnosti prilagođenim programima obrazovanja i osposobljavanja, a time i mogućnost zapošljavanja.
Opis	Ovaj razvojni prioritet doprinosi ostvarenju cilja Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života kroz ostvarivanje niza mjera koje sadrže aktivnosti i projekte sa svrhom ulaganja u kvalificiranje nezaposlenih osoba u deficitarnim zanimanjima i poticanje obrazovanja i osposobljavanja u skladu s potražnjom tržišta rada. Stvaranjem poticajnog okruženja za unaprjeđenje znanja i poticanje sektora zapošljavanja poticajnim mjerama, posebice za ranjive skupine, ovim prioritetom želi se postići stvaranje uvjeta koji pridonose postepenom i kvalitetnom rješavanju problema nezaposlenosti.
Mjera 1.3.1.	Ulaganje u mjere samozapošljavanja i zapošljavanja
Popis indikativnih	<ul style="list-style-type: none"> • Informirati nezaposlene osobe o mogućnostima korištenja mjera i

aktivnosti	<p>potpora za samozapošljavanje i zapošljavanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osigurati učinkovitost programa i aktivnosti za poticanje samozapošljavanja • Sustavno pratiti trendove na tržištu rada • Prilagođavati sustave obrazovanja prema potrebama tržišta rada • Pokrenuti sustav pravovremenog informiranja o mogućnostima zapošljavanja • Osigurati potpore/olakšice za otvaranje poduzeća i/ili novih radnih mjesta, posebno se odnosi na sustav poticanja deficitarnih zanimanja
-------------------	--

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj informativnih radionica u cilju informiranja o mogućnostima korištenja potpora	Broj radionica	Uključivanje u tržište rada kroz aktivne mjere samozapošljavanja	2 godišnje	2020	Na godišnjoj razini	BPŽ HZZ
Uključivanje nezaposlenih žena na tržište rada	Broj žena	Zapošljavanje žena za pomoć starijim i nemoćnim osobama	44	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HZZ

Mjera 1.3.2.

Ulaganje u mjere integracija osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada

Popis indikativnih aktivnosti

- Uključivati osobe u nepovoljnom položaju u aktivno kreiranje programa za osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikacije, namijenjenih toj skupini osoba u nepovoljnom položaju
- Kreirati programe koji će poboljšati znanja i vještine dugotrajno nezaposlenih osoba, te povećati njihove mogućnosti za zapošljavanje
- Poticati razvoj socijalne inovativnosti i društvenog poduzetništva, s naglaskom na projekte koji potiču zapošljavanje
- Zaštititi osobe u nepovoljnom položaju od radne diskriminacije i diskriminacije kroz zapošljavanje
- Educirati poslodavce o prednostima zapošljavanja osoba u nepovoljnom položaju (npr. osobe s invaliditetom) i rada s tim skupinama
- Poticati zapošljavanje za osobe s potrebama i marginalizirane skupine kroz sufinanciranje korisnika mjera
- Pružati potpore/olakšica,
- Pružati potpore projektima i programima Lokalnog partnerstva za zapošljavanje

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda	Ciljana vrijednost	Učestalost	Izvor
-------------------	--------------------	------------	-------

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe u nepovoljnom položaju koje su našle zaposlenje	Broj dugotrajno nezaposlenih osoba 2015. indeks 100	Uključivanje osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada; mladih, žena, osoba s invaliditetom i Roma	20	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HZZ
Mjera 1.3.3.		Razvoj programa unaprjeđenja poduzetničkih vještina				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Poticati programe za razvoj kreativnosti i inovativnosti, i poduzetničkih vještina • Omogućiti lakši pristup poduzetnicima i primjerima dobre prakse, kao i omogućiti praktično učenje o poduzetništvu • Pružati pomoć u pokretanju vlastitog posla • Promovirati poduzetništvo kroz promotivne aktivnosti u obrazovnim institucijama i sveučilištima • Unaprjeđivati učenje o poduzetništvu i društvenom poduzetništvu u školama i sveučilištima • Povezivati poduzetnike, obrazovne institucije i znanstveno-istraživačke institucije • Kreirati poduzetničke mreže kroz koje se pružaju potpore pri nacionalizaciji i internacionalizaciji poslovanja, pojačati vidljivost i mogućnosti korištenja financijskih sredstva • Subvencionirati troškove obrazovanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika u području poduzetništva				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Udio novoosnovanih poslovnih subjekata	Broj registriranih poslovnih subjekata	Rast broja poduzetnika	25	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HGK
Mjera 1.3.4.		Poticanje razvoja programa društvenog poduzetništva				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Razviti Program društvenog poduzetništva • Poticati i razvijati društveno poduzetništvo kroz sufinanciranje poticajnih usluga • Promovirati društveno poduzetništvo putem obrazovnih institucija • Mapirati društvene poduzetnike • Uspostaviti mrežu društvenih poduzetnika • Poticati održivost razvoja društvenog poduzetništva • Kreirati različite financijske instrumente/platforme za financiranje projekata i aktivnosti od društvene koristi				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj osoba educiranih i osposobljenih za upravljanje društvenim poduzetništvom	Broj osoba	Rast broja društvenih projekata i osnovanih društvenih poduzeća	82	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HGK

Naziv prioriteta 1.4.	Povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja usluga u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi
Cilj	Ovim prioritetom poboljšat će se dostupnost i kvaliteta zdravstvenih i socijalnih usluga. Posebna pažnja usmjerit će se socijalnom uključivanju kroz razvojne i organizacijske aktivnosti volontiranja i drugih oblika društveno korisnog rada. Poticati će zdrav život i borba protiv svih vrsta ovisnosti. Ulagat će se u unaprjeđenje i modernizaciju sustava zdravstvene zaštite. Provodit će se promocija zdravlja i socijalnog blagostanja, prevencije i rano otkrivanje bolesti sukladno nacionalnim programima za prevencije bolesti.
Opravdanje	Podaci ukazuju da su najčešći uzrok smrti u BPŽ bolesti cirkulacijskog sustava, a slijede zloćudne novotvorine i mentalni poremećaji. Sve navedene bolesti ovim prioritetom nastoje se adresirati kroz adekvatne programe i aktivnosti prevencije stanja koje dovode do bolesnih stanja. Podaci također upućuju na veliki problem ovisnosti o alkoholu i opijatima među mladim osobama, te se ovaj problem mora rješavati s posebnom pozornošću na svim razinama. Dok je broj zdravstvenih ustanova u BPŽ na zadovoljavajućoj razini, oprema u tim ustanovama je zastarjela. Veliki problem je i odljev stručnog zdravstvenog kadra, odnosno nedostatnost stručnog kadra u ustanovama i općenito zapošljivih osoba u području zdravstva. Socijalni sustav nije razvijen na razini koju zahtjeva trenutna situacija. Uključuje negativne trendove poput navedenih povećanja ovisnosti kod mladih osoba, porast siromaštva, porast broja beskućnika i općenito niska razina kvalitete života koja dovodi do ostalih obiteljskih problema koje treba rješavati na svim razinama.
Opis	Ovim prioritetom nastoji se poticati projekte i aktivnosti poboljšanja mreže socijalnog uključivanja i pružatelja socijalnih usluga kao i njihovih kapaciteta. Aktivno će se promovirati i ulagati u promociju zdravog i aktivnog života i programe ranog dijagnosticiranja bolesti. Ulagat će se i u učinkovitost, kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite i programe socijalne skrbi.
Mjera 1.4.1.	Socijalno uključivanje i razvoj izvaninstitucionalnih socijalnih, kulturnih, društveno-korisnih te sportskih aktivnosti/usluga
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Poticati razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za potrebite (starije osobe, osobe s invaliditetom) Poticati radne aktivnosti i terapije koje pružaju udruge, zadruge i

	<p>druge pravne osobe koje provode aktivnosti socijalnog uključivanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provoditi i poticati kreiranje kulturno-umjetničkih i sportskih programa i aktivnosti usmjerene prema rješavanju aktualnih društvenih pitanja • Promovirati volonterski i društveni koristan rad u skrbi za nemoćne osobe • Poticati rad sa obiteljima kroz rekreativno-stvaralačke aktivnosti i edukativne radionice o važnosti integracije svih skupina ljudi u društveni život
--	---

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osobe s intelektualnim teškoćama koje su uključene u aktivnosti poludnevnog boravka	Broj osoba	Broj osoba koje provode svakodnevni rad s osobama s intelektualnim teškoćama	129	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Pružanje usluga osobne asistencije	Broj osoba	Pružanje usluga osobne asistencije za osobe s intelektualnim teškoćama u njihovim domovima	39	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 1.4.2.

Razvoj mreže pružatelja socijalnih usluga i jačanje njihovih kapaciteta

Popis indikativnih aktivnosti

- Promicati pozitivne stavove o starijim, nemoćnim i ostalim skupinama u nepovoljnom položaju
- Poticati razvoj i primjenu digitalnih usluga za pomoć starijim i nemoćnim osobama koje ostaju živjeti u svojim domovima
- Osigurati dostupnost primjerene zdravstvene i socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe
- Ulagati u nastavne programe za negovatelje/ice starijih i nemoćnih osoba
- Uključivati lokalnu zajednicu u zajednički rad zbrinjavanja i brige oko starijih i nemoćnih osoba
- Osigurati svim skupinama jednaka prava na rad
- Osigurati svim skupinama jednaka prava na obrazovanje, dokvalifikacije i prekvalifikacije, stručno obrazovanje i preusmjeravanje i ostale oblike cjeloživotnog učenja i obrazovanja
- Poticati otvaranje radnih mjesta prilagođenih starijim i nemoćnim te drugim osobama u nepovoljnom položaju

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj educiranih osoba u pružanju	Postotak educiranog	Trajna edukacija djelatnika izvanbolničke	30%	2020.	Na godišnjoj	BPŽ

socijalne skrbi	osoblja	HMS u pružanju prve pomoći i reanimacije			razini	DZZ
Mjera 1.4.3.		Razvoj i organizacija aktivnosti volontiranja za socijalno isključene skupine				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Razvijati građansku senzibilnost o korisnosti volontiranja (posebice inkluzivnog) putem organiziranja edukacija o volontiranju za građane Organizirati edukacije za poduzetnike o inkluzivnom volontiranju i društveno korisnom poslovanju Podržavati volonterske centre i njihov daljnji razvoj Poticati volontiranje socijalno isključenih skupina kao poticaj društvenoj inkluziji tih skupina Osigurati mogućnost za inkluzivno volontiranje za sve skupine putem poticanja javnog i privatnog sektora na prihvaćanje volontera i omogućavanjem uvjeta za volonterski rad Pratiti i provoditi istraživanja o volonterskom radu na razini cijele zajednice				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj osoba uključenih volonterske programe za socijalno isključene skupine	Broj osoba	Stvaranje dobrobiti zajednice kroz osnaživanje njezinog socijalnog kapitala i stvaranja društvene kohezije na svim razinama	30	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.4.4.		Ulaganje u mjere zbrinjavanja starijih i nemoćnih i drugih skupina u nepovoljnom položaju				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Poticati izvaninstitucionalne oblike socijalne skrbi Provoditi aktivnosti podizanja kvalitete pružanja socijalnih usluga Sustavno planirati i osiguravati dovoljan broj stručnog kadra u socijalnoj skrbi Poticati obrazovanje u sektoru socijalne skrbi Ulagati u infrastrukturno poboljšanje i opremiti institucije socijalne skrbi Omogućiti umrežavanje pružatelja socijalnih usluga kao poticaj boljoj efikasnosti i kvaliteti usluge Izgraditi i opremiti domove Izgraditi i opremiti prostore za zajedničko stanovanje				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novoizrađenih	Broj objekata	Ulaganje u projekte pomoći starijim i	1	2020.	Na godišnjoj	BPŽ

objekata za starije i nemoćne osobe		nemoćnim osobama			razini	
Broj programa za pomoć osobama u nepovoljnom položaju	Broj programa	Provedba programa pomoći starijim i nemoćnim osobama	2	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.4.5.		Ulaganje u razvoj i unapređenje sadržaja za promociju aktivnog i zdravog života i starenja				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Promovirati zdrav život za starije i nemoćne osobe Poticati pravo na produljenje radnog vijeka sukladno željama i sposobnostima starijih osoba Promicati značaj starijih osoba kroz promoviranje direktnog rada s mlađim osobama u svrhu prenašanja znanja i iskustva Osigurati pristup starijim osobama obrazovnim programima i programima obuke za stjecanje novih vještina i znanja Promovirati rad u mirovini (volontiranje, rad s djecom, rad s životinjama, educiranje mladih i sl.) Osigurati jednaki pristup obrazovnim, kulturnim, sportskim i ostalim sredstvima i programima kroz olakšavanje pristupa (financijske podrške kroz cijene za osobe treće dobi, organiziranje prijevoza, osiguravanje adekvatnog pristupa za osobe koje se teže kreću i sl.)				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj edukacija, promocija, programa, akcija promoviranja zdravog života	Broj edukacija, promocija, programa i akcija	Promoviranje aktivnog i zdravog života i starenja	12	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.4.6.		Ulaganje u unapređenje sustava zdravstvene zaštite				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Implementirati i održavati sustav praćenja i upravljanja kvalitetom zdravstvene zaštite i usluga u zdravstvu Održavati unaprijediti kvalitetu zdravstvenih usluga na svim razinama Poboljšati usluge prilikom bolničkog liječenja pacijenata Ulagati u obrazovanje i specijalizaciju svih kadrova u zdravstvu Ulagati u modernizaciju i opremanje svih objekata u zdravstvu Ulagati u prilagodbu ustanova sukladno načelima energetske učinkovitosti Osigurati brže davanje zdravstvenih usluga pacijentima Kreirati široki i integrirani paket medicinskih usluga u svim zdravstvenim ustanovama sukladno specifičnim potrebama stanovnika BPŽ Postaviti i provoditi visoke standarde za rad i pristup pacijentima Informirati stanovništvo o mogućnostima i nužnosti pravovremene				

dijagnostike

• Opremiti specijalizirane ustanove i na primarnoj razini,

• Rekonstruirati objekte zdravstvene zaštite

• Poticati zapošljavanje liječnika opće i dentalne medicine u ruralnim područjima

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nabava bolničkih vozila i pripadajuće opreme	Broj vozila	Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite kroz nabavku IHSM vozila i pripadajuće opreme	12	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HZJZ
Ulaganje u unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite kroz izgradnju i opremanje	Broj objekata	Unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite kroz ulaganje u izgradnju i opremanje objekata za pružanje zdravstvenih usluga	23	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HZJZ

Naziv prioriteta 1.5.	Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima
Cilj	Ovim prioritetom povećat će se razina djelovanja civilnog društva na području BPŽ. Mjerama koje su predviđene ovim prioritetom pružit će se potpora programima i aktivnostima koje potiču održivost neprofitnog sektora, međusektorsku suradnju, suradnju javnog/privatnog sektora, građanske inicijative, volonterstvo i društveno koristan rad općenito.
Opravdanje	Organizacije civilnog društva kao pružatelji socijalnih usluga od izuzetne su važnosti za razvoj zdravog društva i stvaranju kohezije zajednice. Na području BPŽ djeluju mnogobrojne udruge i ostale civilne inicijative, no analiza stanja je ukazala na određene probleme s kojima se susreću, kao što je niska razina razumijevanja njihove uloge za društvenu dobrobit, nedostatni ili slabi kapaciteti organizacija, nedostatak partnerskih projekata s javnim i privatnim sektorom, nedovoljna zainteresiranost građana za pristupanje civilnim organizacijama i volontiranju.
Opis	Cilj ovog prioriteta je provedba tri mjere koje su usmjerene prema jačanju kapaciteta civilnog društva za pružanje usluga u lokalnoj zajednici od društvene važnosti, daljnji razvoj i poticanje projekata koji proizlaze iz partnerskih odnosa civilnog društva s javnim/privatnim sektorom te promicanje volonterstva posebice usmjerenih u rad s socijalno isključenim skupinama.
Mjera 1.5.1.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života

Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati građanstvo na aktivno sudjelovanje i odlučivanje u razvoju lokalne zajednice • Izgraditi i jačati kapacitete civilnog društva za sudjelovanje u razvoju i pružanje usluga u lokalnoj zajednici • Povećati javni utjecaj i javnu percepciju o važnosti organizacija civilnog društva • Promovirati rad lokalnih civilnih društva i provedenih programa, aktivnosti i inicijativa • Poticati davanje podrške zapošljavanju u neprofitnom sektoru, i sektorima socijalnih inovacija i društvenog poduzetništva • Poticati stvaranje centara i umrežavanje različitih civilnih organizacija i drugih lokalnih društvenih skupina
--------------------------------------	--

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj projekata civilnih organizacija	Broj projekata	Doprinos jačanju kapaciteta i prepoznatljivosti uloge civilnih organizacija u društvenom razvoju	8	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	Broj osoba	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva kroz zapošljavanje i educiranje osoba za rad u organizacijama civilnog društva	6	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 1.5.2. Razvoj i podržavanje partnerskih inicijativa između javnih/privatnih organizacija i organizacija civilnog društva

Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Razviti međusektorsku suradnju između civilnih društva i civilnih društva s javnim/privatnim organizacijama • Educirati javni i privatni sektor o mogućnostima i modelima suradnje s organizacijama civilnog društva • Osigurati poticaje za provođenje programa i aktivnosti međusektorske suradnje i civilnog društva • Organizirati i provoditi zajedničke inicijative za rješavanje problema u lokalnim zajednicama • Pružati usluge educiranja o mogućnostima financiranja projekata partnerskih inicijativa od društvenog značaja • Pružati informacije privatnom sektoru o mogućnostima doniranja i ulaganja u programe i aktivnosti civilnih organizacija
--------------------------------------	--

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj ostvarenih projekata	Broj projekata	Podržavanje partnerskih inicijativa	10	2020.	Na godišnjoj	BPŽ

javnih/privatnih organizacija i organizacija civilnog društva		između javnih/privatnih organizacija i organizacija civilnog društva			razini	
Mjera 1.5.3.		Promicanje volonterskog rada u zajednici, podrška aktivnostima zagovaranja za socijalno isključene skupine i pružanja socijalnih usluga				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi istraživanja o volonterstvu na području BPŽ (broj volontera, sati volontiranja, ustanove koje primaju volontere, broj potpisanih ugovora o volontiranju) • Pružati stručne i savjetodavne usluge volonterima i pripremu za rad sa socijalno isključenim skupinama • Podržavati javni i privatni sektor u prihvaćanju usluga volontiranja (olakšice, prezentiranje višestruke dobiti, priznanja za rad s volonterima) • Podržavati umrežavanje volontera (putem društvenih mreža ili kreiranjem vlastitog portala) • Ukazivati na probleme u BPŽ koji se odnose na socijalno isključene skupine i organizirati programe za rad volontera sa socijalno isključenim skupinama • Promicati i organizirati volonterski rad u školama i sveučilištima • Organizirati i educirati zaposlenike/poduzetnike o volonterstvu te usmjeriti ih na suradnju s neprofitnim organizacijama • Razvijati sustav nagrađivanja volontera (javne pohvale, nagrade, priznanja) • Razvijati i promovirati standarde kvalitete rada volontera • Poticati razvoj novih oblika volontiranja i pristupa u radu sa socijalno isključenim skupinama • Poticati i promovirati volonterski rad u pružanju socijalnih usluga				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj volonterskih aktivnosti i programa	Broj programa	Poticanje volonterskog rada i podrška volonterskim aktivnostima	18	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Naziv prioriteta 1.6.	Jačanje dobrog upravljanja
Cilj	Ovim prioritetom postići će se jačanje participativnog razvoja putem ostvarivanja dijaloga građana i lokalne samouprave u procesu donošenja odluka.
Opravdanje	Prema podacima analize transparentnosti javnih informacija Instituta za javne financije, BPŽ ima najvišu razinu transparentnosti. U cilju dobrog upravljanja načelo transparentnosti jedan je od temeljnih uvjeta. Unatoč

	pozitivnoj ocjeni transparentnosti financija za donošenje dobrih odluka uprave potrebno je osigurati transparentnost na svim razinama informacija. Ona je potrebna i kako bi se građani zainteresirali za aktivno sudjelovanje u postupcima donošenja odluka koje su njima u interesu, posebice na lokalnom nivou. Visoka razina dobrog upravljanja postići će se i uvođenjem i poboljšanjem sustava osiguranja pristupa javnim informacijama.					
Opis	Jedna od mjera ovog prioriteta usmjerena je na osposobljavanje i moderniziranje sustava koji će omogućiti bolju transparentnost i pravovremeno informiranje javnosti, kao i rasterećenje birokratizacije sustava. Ostale mjere usmjerene su prema osiguranju boljeg pristupa informacijama, otvaranje prostora za direktnu komunikaciju s građanima i njihovu aktivnu participaciju, te jačanje kapaciteta dužnosnika i službenika za provedbu efikasnog upravljanja razvojem.					
Mjera 1.6.1.	Jačanje obostrane komunikacije s građanima i njihovo uključivanje u procese donošenja odluka					
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Javno promicati dobro upravljanje Promovirati dobre prakse komunikacije javne uprave i građane te jačati svijest građana za bolje razumijevanje njihove uloge i mogućnosti uključivanja u procese odlučivanja					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uspostava neformalnih koalicija lokalne zajednice	Broj koalicija	Broj neformalnih koalicija lokalne zajednice	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Broj akata koji su stavljeni na raspolaganje, komentiranje i sl. građanima	Broj rasprava	Povećanje i jačanje participacije građana u donošenje odluka kroz uključivanje u rasprave na kojima su građanima akti stavljeni na raspolaganje i komentiranja	6	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.6.2.	Razvoj novih e-usluga					
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Osigurati bolji pristup informacijama o zakonima, planovima i odlukama Promovirati stručne pomoći i pojednostavljenje komunikacije putem digitalnih portala Nabaviti IT opremu koja omogućuje upravljanje procesima razvoja					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Razvijena e-usluga	e-usluga	Broj novih e-usluga	Osiguranje transparentnosti i protok informacija putem novih e-usluga	5	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 1.6.3.			Jačanje kapaciteta službenika i dužnosnika za efikasno i participativno upravljanje razvojem				
Popis indikativnih aktivnosti			<ul style="list-style-type: none"> • Educirati i razvijati kompetencije službenika i dužnosnika o načelima dobrog upravljanja, metodama participativnog upravljanja i provedbi programa lokalnog razvoja • Omogućiti daljnje obrazovanje djelatnika na teme upravljanja razvojem i planiranja				
Pokazatelji ishoda za mjeru:							
Pokazatelj ishoda				Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
Broj educiranih službenika i dužnosnika u području upravljanja razvojem i planiranja	Broj osoba	Jačanje kapaciteta javnog ljudskog sektora za upravljanje razvojem i efikasno planiranje	60	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ	

Naziv prioriteta 2.1.		Razvoj i unapređenje poduzetničke klime i infrastrukture				
Cilj		Cilj ovog prioriteta je stvaranje uvjeta za razvoj, unaprjeđenje i proširenje poduzetništva sa svrhom povećanja konkurentnosti i poticanja investicija u BPŽ. Potrebno je pružiti podršku poduzetnicima putem umrežavanja, aktiviranja neaktivnih područja u svrhu stvaranja vrijednosti, sustavnog provođenja dugoročnog, održivog i pametnog rasta kao i cjelokupnog razvoja gospodarstva.				
Opravdanje		Prema podacima, BPŽ bilježi porast prihoda i aktivnosti poduzetnika u proteklih par godina. Dok mali poduzetnici ostvaruju dobre rezultate, rezultati velikih poduzetnika su negativni. Očituju u smanjenju broja aktivnih obrta, velikim financijskim gubicima velikih poduzeća, niskim neto plaćama (što doprinosi nezainteresiranosti građana za rad u poduzetništvu), te relativno malim ulaganjima u istraživanje i razvoj, što ukazuje na nizak inovacijski kapacitet BPŽ i utječe na nisku razinu investicijskog interesa domaćeg i stranog kapitala.				
Opis		Ovaj prioritet ostvarit će se kroz provedbu pet komplementarnih mjera kojima će se poticati razvoj i unaprjeđenje poduzetničke klime putem unaprjeđenja rada poduzetničkih zona, jačanja institucionalne podrške poduzetništvu, provođenja aktivnosti za poticanje investicija i brendiranje BPŽ kao poželjne lokacije za investiranje, davanja podrške poduzetnicima i aktiviranje neiskorištene fizičke imovine BPŽ.				
Mjera 2.1.1.		Unapređenje rada poduzetničkih zona i razvoj fizičke infrastrukture				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Promovirati poduzetničke zone i promovirati poduzetničke zone potencijalnim ulagačima • Pružati poticaje poduzetnicima za rad u poduzetničkim zonama sukladno Zakonu o poticanju ulaganja NN 102/15 (porezne potpore za mikropoduzetnike, male, srednje i velike poduzetnike, potpore za opravdane troškove novih radnih mjesta i usavršavanja, potpore za razvojno-inovacijske, aktivnosti poslovne podrške) • Pojednostaviti procedure poduzetnicima koji žele ulagati i raditi u poduzetničkim zonama • Ulagati u izgradnju prateće fizičke infrastrukture poduzetničkih zona (održavanja, dvorane i prateća oprema za konferencije i sastanke) kao poticaj privlačenju novih poduzetnika u zone • Smanjiti troškove izgradnje infrastrukture primjenom modela zajedničkog ulaganja • Poticati umrežavanje poduzetnika unutar zona (zajedničkim projektima smanjuju troškove poslovanja, pojačavaju ponudu, predstavljaju dobar primjer) • Izgraditi i opremiti poduzetničke zone energetsom, prometnom, komunalnom i komunikacijskom infrastrukturom • U blizini postojećih zona poboljšati mogućnost prijevoza za radnike • Poticati integriranja poduzetničkih zona				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj dovršenih i opremljenih poduzetničkih zona	Broj poduzetničkih zona	Ulaganje u unaprjeđenje poduzetničkih zona i prateće fizičke infrastrukture	26	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 2.1.2.		Jačanje institucionalne podrške poduzetništvu				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Razvijati sustav institucionalnih potpora i olakšica poduzetnicima za otvaranje novih radnih mjesta Poticati bolju i efikasniju suradnju institucija i poduzetnika s ciljem boljeg razumijevanja potreba sektora i komuniciranja s državnim institucijama o konkretnim prijedlozima za poboljšanje rada poduzetnika u BPŽ Kreirati program privlačenja investitora i pružati potencijalnim investitorima analizu investicijskih mogućnosti Educirati poduzetnike o mogućnostima financiranja putem EU i drugih fondova, posebice MSP Pružati institucionalne potpore u traženju sufinanciranja projekata (partnerski dogovori, savjetovanje) Umrežavati poduzetnike putem zajedničkih portala s lokalnim, državnim i inozemnim institucijama Provoditi sustave informatizacije BPŽ Olakšavati pristupe financiranju/sufinanciranju Poticati JLS na involviranost u programima poticanja poduzetništva				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Programi pomoći poduzetnicima	Broj programa	Davanje podrške poduzetnicima kroz programe pomoći	6	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Edukacije za poduzetnike	Broj edukacija	Poticanje poduzetnika u traženju investiranja putem EU fondova	20	2020,	Na godišnjoj razini	CENTAR ZA RAZVOJ BPŽ
Mjera 2.1.3.		Aktivnosti privlačenja investicija i promocija BPŽ kao atraktivne lokacije za ulaganja				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Promovirati poduzetničke aktivnosti i rad poduzetničkih zona i pružanje ostalih popratnih informacija potencijalnim ulagačima Pratiti i ažurirati podatke o poduzetnicima i poduzetničkim aktivnostima Organizirati posjete za ulagače i potencijalne ulagače Provoditi aktivnosti promicanja BPŽ kao destinacije pogodne za investiranje Povezivati investitore s lokacijama i poduzetnicima Surađivati i ostvarivati partnerstva s relevantnim institucijama, ulagačima i poduzetnicima Povezivati sektore MSP i investitora Prezentirati BPŽ potencijalnim investitorima putem svih dostupnih kanala, domaćim i stranim				

		• Izraditi web-stranice za privlačenje investicija				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje iznosa ukupnih investicija	HRK investicija	Povećanje ukupnog broja iznosa investicija	180,0 mil HRK	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HKG
Povećanja broja investitora	Broj investitora	Povećanje broja investitora	200	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HKG
Mjera 2.1.4.		Razvoj Poduzetničkih potpornih institucija (PPI) s ciljem podrške poduzetnicima				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Pratiti i unaprediti rad CEKOM-a • Razviti poduzetnički centar za razvoj BPŽ i poticanje poduzetništva na lokalnoj i županijskom razini • Podržavati razvoj poslovnih inkubatora za pružanje pomoći poduzetnicima u ranoj fazi razvoja projekata • Podržavati razvoj poslovnih akceleratora za pružanje pomoći poduzetnicima u fazi razvoja i širenja poslovanja • Poticati ulaganje u razvoj poslovnih parkova s ciljem privlačenja domaćih i stranih investicija • Stvarati i razvijati mrežu PPI-a sa ciljem definiranja usluga i standarda koje pružaju • Podupirati i ulagati u razvoj vještina i znanja zaposlenika PPI • Promovirati edukacije i savjetovanja poduzetnika kroz PPI • Poticati cjeloživotno poduzetničko obrazovanje (CPO)				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj uspostavljenih Poduzetničkih potpornih institucija	Broj institucija	Poticanje razvoja PPI-a s ciljem davanja podrške poduzetnicima	4	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Broj akcija, promocija, edukacija poticanja poduzetništva	Broj aktivnosti	Provedene aktivnosti sa svrhom poticanja poduzetničkih znanja i vještina	15	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ JLS
Mjera 2.1.5.		Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine na području BPŽ od faze izrade prostornog plana do faze korištenja				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Uspostaviti registar fizičke imovine s riješenim vlasničkim, katastarskim, gruntovnim dokumentima i usklađivati s bilancom stanja poslovnih				

	<div>knjiga</div> <ul style="list-style-type: none"> • Povezivati i uspostaviti partnerske odnose između javnih institucija u okviru upravljanja i održavanja nekretnina • Suradivati s državnim institucijama u cilju aktiviranja fizičke imovine u državnom vlasništvu • Prenamijeniti postojeće imovine u prostore društveno korisne namjene					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj aktivirane fizičke imovine	Broj imovine	Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Naziv prioriteta 2.2.	Povećanje konkurentnosti poduzetnika i ulaganja u istraživanje i razvoj
Cilj	Ovim prioritetom želi se pridonijeti povećanju konkurentnosti poduzetnika te povećati ulaganja u istraživanje i razvoj kako bi se osiguralo sustavno i intenzivno korištenje i primjena rezultata u obliku novih tehnologija i inovacija. Cilj je stvoriti bolju suradnju poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora, potaknuti veća ulaganja u aktivnosti istraživanja i razvoja, potaknuti primjenu novih tehnologija, kreativnosti i inovacija na svim razinama poduzetništva i stvoriti uvjete za bolju povezanost i umrežavanje poduzetnika sa ciljem direktne razmjene novih znanja i dobre prakse.
Opravdanje	Prema podacima razine konkurentnosti (Regionalni indeks konkurentnosti, 2013.), BPŽ se nalazi na predzadnjem mjestu u odnosu na ostale županije, dok se prema rangiranju poslovnog sektora nalazi na 14 mjestu. Razlog tome djelomično je u niskom BDP-u i visokoj nezaposlenosti, ali i u niskoj razini stručnih, tehnoloških i znanstvenih djelatnosti u sveukupnom razvoju i planiranju poticanja gospodarstva. Jačanje međusektorske suradnje, istraživanja i razvoja i primjena novih tehnologija i inovacija ključni su čimbenici stvaranja konkurentnog gospodarstva i povećanja konkurentnosti. Stoga se ovim prioritetom nastoji potaknuti korištenje svih resursa i potencijala razvoja.
Opis	Ovaj prioritet predstavlja četiri komplementarne mjere sa ciljem ulaganja i davanja direktnih potpora poduzetnicima, poticanja ulaganja u istraživanje i razvoj, promociju kao i poticanje razvoja društveno odgovornog poslovanja, društvenog poduzetništva i socijalnih inovacija, ali i općenito jačanje povezanosti poduzetnika.
Mjera 2.2.1.	Direktne potpore poduzetništvu
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi županijski program poticaja i olakšica za razvoj gospodarstva • Podržavati osnivanje start-up i spin-off poduzeća koja temelje poslovanje na inovativnim idejama i poslovnom planiranju • Izraditi strategije/analize/programa privlačenja ulaganja

	<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi dogovore i stalne komunikacije s državnim službama o konkretnim postupcima koji bi utjecali na pojednostavljenje administrativne procedure za poduzetnike (za novoosnovana poduzeća, za investicije, provedbu zaštite vlasništva i dr.) • Kreirati i promovirati sustave potpora i olakšica za poduzeća koja kreiraju nova radna mjesta i zapošljavaju nove djelatnike • Usklađivati prostorne planove (državne, lokalne i županijske)
--	--

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj poduzetnika koji su primili potporu	Broj	Ukupan broj poduzetnika koji su primili potpore za poticanje poduzetništva	19	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 2.2.2.

Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj

Popis indikativnih aktivnosti

- Ulagati u kapacitete znanstveno-istraživačkih institucija
- Poticati suradnju poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora
- Promovirati istraživanje i razvoj te usmjeravati razvojno istraživačke aktivnosti prema potrebama gospodarstva
- Provoditi programe povezivanja istraživačkog, tehnološkog, obrazovnog i poduzetničkog sektora i promovirati zajedničku suradnju
- Ulagati u interdisciplinarnе obrazovne programe koji povezuju znanost, tehnologiju i gospodarstvo
- Uspostaviti programe/portale za davanje informacija o mogućnostima financiranja i davanja potpora inovativnim idejama
- Kreirati baze podataka o uspješnim inovativnim projektima/programima
- Ulagati u modernizaciju proizvodne opreme i implementaciju modernih poslovnih procesa
- Kreirati modele brže implementacije projekata s obzirom na zahtjeve birokratske procese, u suradnji s poduzetnicima
- Pružati potpore i davanja savjetodavnih usluga za aktivnosti zaštite intelektualnog vlasništva, pomoć pri proceduralnim aktivnostima
- Provoditi i promovirati programe razmjene znanja (poduzetnika, javnih dužnosnika, znanstvenika, studenata, učenika) u inozemnim poduzećima/institucijama radi usvajanja novih znanja i razvoj specifičnih vještina upravljanja i istraživanja
- Kreirati programe premošćivanja vremenskih čekanja zbog birokratskih procesa kroz omogućavanje rješavanja procesa na jednom mjestu

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj projekata poduzetnika i znanstveno-istraživačkih	Broj projekata	Provedeni projekti i projekti u provedbi kao rezultat međusektorske suradnje poduzetnika i	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

institucija (ZIO)		ZIO				
Mjera 2.2.3.		Promocija i poticanje razvoja društveno odgovornog poslovanja				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi analizu postojećeg stanja društveno odgovornog poslovanja (DOP) u poduzećima BPŽ • Poticati i usmjeravati poduzeća u razvoj DOP • Provoditi radionice i edukacije o načinu promjene DOP u poduzeću • Promovirati višestruke društvene koristi za poduzeće i zajednicu kroz DOP • Poticati ulaganja u zaštitu i očuvanje okoliša i korištenje obnovljivih izvora energije • Poticati umrežavanja poslovnog sektora i lokalne zajednice kroz zajedničke aktivnosti (kultura, sport, ekologija) • Promovirati poduzetničke aktivnosti koje potiču rast zapošljavanja				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj programa educiranja od DOP-u	Broj edukacija	Provedene edukativne radionice o DOP-u	5	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HGK
Mjera 2.2.4.		Jačanje povezanosti poduzetnika				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Poticati umrežavanje poduzetnika s udrugama, zadrugama, klasterima (poticaji, olakšice) • Poticati razvoj mentorstva kao oblika jačanja poduzetničke povezanosti i razmjene znanja • Poticati programe suradnje između privatnog i obrazovnog sektora • Promovirati i ulagati u strateško povezivanje i umrežavanje različitih poduzeća; promoviranje prednosti suradnje za ostvarenje bolje konkurentske pozicije i prednosti na tržištu kao i privlačenje većeg broja investicija • Jačati gospodarstvo kroz kompiliranja različitih znanja, umijeća i resursa (ljudski, tehnički) poduzeća • Provoditi edukacije i informiranje poduzeća o mogućim kratkoročnim (određeni projekt/zadatak: npr. razvoj novog proizvoda) i dugoročnim (strateški savezi, partnerstva, virtualna poduzeća, stvaranje klastera) oblicima suradnje • Poticati klastere na ulaganja u istraživanje i razvoj • Povećati izvoz kroz poticanje proizvodnje kvalitetnih i inovativnih proizvoda kojima se postiže prepoznatljivost i konkurentnost na inozemnom tržištu, a rezultat su strateške suradnje poduzeća				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj poduzeća uključenih	Broj poslovnih	Jačanje povezanosti poduzetnika kroz	150	2020.	Na godišnjoj	BPŽ

formalno u (neke oblike) klastera	subjekata	poticanje umreženja poduzetnika u klastera			razini	HGK
---	-----------	--	--	--	--------	-----

Naziv prioriteta 2.3.	Razvoj turizma i valorizacija kulturne i prirodne baštine
Cilj	Realizacijom ovog prioriteta nastoji se razviti industrija turizma temeljem pametnog i strateškog planiranja, kao i održivim korištenjem resursa. Svjetski i domaći trendovi pokazuju kako je interes za ruralnim, ekološkim i kulturnim turizmom u porastu, što otvara mogućnosti za pozicioniranje BPŽ kao poželjne turističke destinacije kroz promociju bogatstva prirodne i kulturne baštine. Cilj je promovirati selektivne oblike turizma kroz potporu malim poljoprivrednim gospodarstvima kao direktnim pružateljima usluga čime je moguće zaustaviti ili smanjiti depopulaciju ruralnih krajeva i visoke razine nezaposlenosti. Ovim prioritetom želi se promovirati valorizacija i poduzimanje mjera zaštite kulturne i prirodne baštine.
Opravdanje	U BPŽ ukupne investicije u turističku industriju čine vrlo mali postotak unatoč pozitivnim pokazateljima laganog rasta sektora pružanja usluga smještaja i hrane. Interes za destinacijom postignut je zahvaljujući prirodnom bogatstvu, bogatom kulturno-povijesnom sadržaju te odličnom geo-prometnom položaju. Analiza stanja pokazala je da na području BPŽ postoje mnogi potencijali razvoja turističkog proizvoda temeljem prirodnih i kulturnih vrijednosti područja. Pritom je potrebno provesti valorizaciju tih područja i razvijati turizam kao i ostale oblike industrije s obzirom na značaj i zaštitu tih područja jer je analizom stanja utvrđen problem zaštite ugroženih područja.
Opis	Ovaj prioritet ostvarit će se kroz pet mjera koje uključuju: razvoj i promociju turističke ponude, razvoj selektivnih oblika turizma, podržavanje i promociju BPŽ kao turističke destinacije, brendiranje destinacije kao i proizvoda i usluga, te valorizaciju kulturne i prirodne baštine.
Mjera 2.3.1.	Razvoj i promocija turističke infrastrukture, unapređenje usluga i kapaciteta turističko-informativnih centara te povezivanje djelatnika u sektoru turizma i komplementarnim sektorima
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Poticati održivo upravljanje turističko-ugostiteljskih objekata i unaprjeđenje usluga • Provoditi programe povezivanja turističke industrije i ostalih sektora (poljoprivreda, zaštita prirode, tehnologija) • Provoditi edukaciju i pružanje pravovaljanih informacija o mogućnostima financiranja projekata u turizmu • Ulagati u povećanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda • Ulagati u modernizaciju i izgradnju turističke infrastrukture • Povećati kapacitete turističko-informativnih centara • Provoditi programe i aktivnosti koje povezuju turističke djelatnike s djelatnicima ostalih sektora (obrazovanje, poljoprivreda, kultura) • Ulagati u građenje i/ili opremanje turističkog informativnog centra
Pokazatelji ishoda za mjeru:	

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganje u obnovu i razvoj turističke infrastrukture	Broj obnovljenih objekata	Ulaganje u obnovu turističkih i kulturnih objekata u svrhu povećanja turističke razvijenosti i promocije destinacije	11	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ
Mjera 2.3.2.		Razvoj selektivnih oblika turizma kroz održivo korištenje kulturne, prirodne i tradicijske baštine te lovni turizam				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izraditi i provesti programe razvoja selektivnih oblika turizma temeljem analize potencijala i mogućnosti Educirati pružatelje usluga u turizmu o mogućnostima razvoja određenih oblika turizma Educirati pružatelje usluga i potencijalnih pružatelja usluga o održivom korištenju prirodnih i kulturnih resursa, kao i o primjeni provođenja zaštite kao potencijala za inovativan turistički proizvod Ulagati i promovirati ulaganja razvoj autohtonih turističkih proizvoda temeljem specifičnosti kulturne, prirodne i tradicijske baštine BPŽ Provoditi informiranje javnosti o mogućnostima razvoja poduzetništva u turizmu i/ili suradnje s poduzetnicima u turizmu				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Razvijeni selektivni oblici turizma	Broj projekata	Ulaganja u razvijanje oblika turizma sa najvećim potencijalom stvaranja prepoznatljivosti i konkurentnosti destinacije	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ
Mjera 2.3.3.		Podrška promociji i jačanju turističke destinacije				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Poticati suradnju javnog sektora i destinacijskog menadžmenta organizacije Povezivati rad turističkih zajednica, poduzetnika u turizmu, lokalnog stanovništva i lokalnih predstavnika s ciljem ostvarenja uspješne suradnje i rada na zajedničkom predstavljanju destinacije kroz sve kanale marketinške promidžbe Promovirati turizam u okviru postojećih programa i aktivnosti javnih institucija Ulagati u edukaciju o primjeni inovacija u turizmu i promociji turističke destinacije Ulagati u definiranje, postavljanje i provedbu kvalitativnih metoda mjerenja turističkih proizvoda i usluga Promovirati korištenje EU financijskih instrumenata namijenjenih turizmu sa ciljem promocije i jačanju destinacije				

	<ul style="list-style-type: none"> Promovirati kreiranje klastera u sektoru turizma Efikasno upravljati destinacijom temeljem ostvarenja privatnih i javnih partnerstva					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj novih proizvoda kojima se promovira i jača turistička destinacija	Broj proizvoda	Promocija i jačanje turističke destinacije kroz kreiranje novih turističkih proizvoda	16	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ
Iznos potpora za promociju i jačanje turističke destinacije	HRK	Davanje potpora za razvoj turističke destinacije	108.000	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ
Mjera 2.3.4.		Brendiranje proizvoda i turističke ponude BPŽ te promocija BPŽ kao turističke destinacije				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Ulagati u brendiranje BPŽ kao turističke destinacije/lokaliteta Ulagati, promovirati i brendirati turistički sadržaj, suvenire, usluge i sl. Osigurati participaciju građana u kreiranju brenda destinacije kao temelja održivosti lokaliteta Identificirati pravi model upravljanja destinacijom				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganje u oglašavanje, promociju i brendiranje BPŽ	HRK	Provedeno brendiranje i oglašavanje BPŽ kao turističke destinacije	455.269,2	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ
Broj zaštićenih autohtonih proizvoda	Broj	Proizvedeni autohtoni proizvodi BPŽ	5	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 2.3.5.		Valorizacija kulturne i turističke baštine				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Primijeniti model valorizacije koja objedinjava zadovoljstvo društva i ciljnih tržišta Provoditi analize doprinosa učinkovite valorizacije kulturne baštine u funkciji turizma Ulagati u cjelovitu provedbu valorizacije kulturne baštine: obnova i revitalizacija baštine i postavljanje baštine u prethodno definiranu namjenu Razvijati i uključivati kulturne baštine u robno-novčane tokove Provoditi valorizaciju kulturne baštine u okviru marketinškog				

	<p>pristupa kao stvaranja mogućnosti za unaprjeđenje proizvoda i usluga u turizmu</p> <ul style="list-style-type: none"> Promovirati važnosti i nužnosti očuvanja kulturne i prirodne baštine i promocija dobrog upravljanja baštinom Izgraditi objekte za očuvanje, promicanje, razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja i planirati njihovu izgradnju na dijelu zaštićenog područja koje je već djelomično antropogenizirano te gdje su vrste naviknute na povećano prisustvo ljudi. Pritom koristiti već postojeće pristupne puteve kako ne bi došlo do bespotrebnog zauzimanja dijela staništa i uznemiravanja vrsta Rekonstruirati i restaurirati graditeljsku baštinu u skladu s izvornom arhitekturom, odgovarajućom kvalitetom materijala i uz stručno vodstvo konzervatora kako bi se spriječio nepovratni gubitak vrijednosti kulturnog naslijeđa
--	---

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Provedena valorizacija kulturnih dobra	Broj objekata	Provedba valorizacije objekata kulturne i turističke baštine	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ TZ BPŽ

Naziv prioriteta 2.4.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača
Cilj	Ovim prioritetom povećat će se daljnji razvoj poljoprivrede kao jednog od prioriteta gospodarskih akceleratora BPŽ. Sektor poljoprivrede povezat će se sa sektorima obrazovanja i znanosti u svrhu stvaranja novih znanja i poticanja inovativnih ideja i proizvodnje. Promicat će se pametno i održivo upravljanje u sektoru poljoprivrede i modernizacija proizvodne opreme i prateće infrastrukture. Ulagat će se u kvalitetu proizvoda i promociju kvalitete proizvoda u zemlji i inozemstvu.
Opravdanje	Kao vodeće potrebe u sektoru poljoprivrede iz provedene analize stanja proizlaze: povećanje kvalitete proizvoda, produljenje životnog vijeka proizvoda, jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima, povećanje ekološke i integrirane proizvodnje, ulaganje u nova znanja, istraživanje i razvoj u poljoprivredi, te poticanje suradnje znanstvenih i istraživačkih institucija i privatnog sektora u poljoprivredi.
Opis	Ovaj prioritet ima sedam pratećih mjera koje su usmjerene na ulaganje u povećanje proizvodne učinkovitosti i povećanje kvalitete, ulaganja u kvalitetu, dodane vrijednosti proizvoda i produljenje vijeka trajanja proizvoda, jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima, stavljanje u funkciju poljoprivrednih zemljišta, okrupnjivanje poljoprivrednih zemljišta, neproizvodna ulaganja u diversifikaciju djelatnosti, održivo korištenje resursa i razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže.

Mjera 2.4.1.	Ulaganje u mjere povećanja proizvodne učinkovitosti te kvalitete
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Osigurati potpore malim poljoprivrednim gospodarstvima • Restrukturirati sektor poljoprivrede • Modernizirati strojeve, alate i proizvodne procese • Poticati specijalizaciju u sektoru poljoprivrede • Povećati i poticati ulaganja u sektore voćarstva, povrćarstvo i stočarstvo te drvne industrije • Davati informacije i educirati poljoprivrednike o mogućnostima financiranja skladišta za proizvode (silosi, hladnjače, podna skladišta) • Subvencionirati troškove skladištenja proizvoda • Razvoj poljoprivrede planirati uz primjenu načela dobre poljoprivredne prakse kako ne bi došlo do smanjenja bonitetne vrijednosti tla, posebice vezano uz količinu umjetnih gnojiva i pesticida • Poticati korištenja agrotehničkih mjera od strane vlasnika i korisnika poljoprivrednih zemljišta • Razvoj poljoprivrednih kultura prilagoditi predviđenim klimatskim promjenama

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Iznos novčanih potpora za razvoj poljoprivrede	HRK	Davanje novčanih potpora za ulaganje u poljoprivrednu djelatnost	200,0 mil HRK	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Povećanje proizvodne učinkovitosti i kvalitete proizvoda	Broj projekata	Ulaganje u povećanje proizvodne učinkovitosti, kvalitete proizvodnje i proizvoda	140	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 2.4.2.	Ulaganja u mjere povećanja kvalitete i dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda te produljenje životnog vijeka proizvoda
--------------	--

Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Usklađivati kvalitetu sa zahtjevima tržišta EU u sektoru poljoprivredne proizvodnje • Podržavati promociju i zaštitu (autohtonih) poljoprivrednih proizvoda • Poticati i promovirati ekološku poljoprivrednu proizvodnju • Formirati specijalizirane programe edukacije korisnika za ekološku poljoprivredu
--------------------------------------	--

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Ulaganje u povećanje kvalitete proizvoda u ulaganje u kvalitetu uzgoja rasplodnih nazimaca	Broj stoke	Povećanje kvalitete i dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda	50	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ APPRR
Mjera 2.4.3.		Jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Uvesti e-usluge i provesti informatizaciju javnih usluga u sektoru poljoprivrede • Izraditi open-source bazu podataka svih poljoprivrednika • Olakšati pristupe financiranju • Promovirati poljoprivredne proizvodnje i usluga • Poticati uvođenja novih tehnologija u poljoprivrednu proizvodnju • Osiguravati stručne savjete za poljoprivrednike • Pratiti i organizirati stručna usavršavanja za rad u području poljoprivrednog sektora • Poticati zapošljavanja u poljoprivrednom sektoru				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj održanih radionica, prezentacija i edukacija za poljoprivrednike	Broj poljoprivrednika	Edukacije o korištenju sredstva iz aktualnih javnih natječaja iz Programa ruralnog razvoja RH 2014 . 2020.	500	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Broj poljoprivrednih potpornih institucija	Broj institucija	Potporne institucije za davanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima	4	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Broj akcija, promocija i edukacija za poljoprivrednike	Broj poljoprivrednika	Edukacije o aktualnostima u poljoprivredi	1000	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ JLS
Mjera 2.4.4.		Stavljanje u funkciju poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> • Dodijeliti prava korištenja (u obliku koncesije ili zakupa) poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu BPŽ radi obavljanja poljoprivrednih djelatnosti • Zaštititi poljoprivredna zemljišta od štetnog korištenja (infekcije, destrukcije, kontaminacije) • Davati poticaje za stavljanje u funkciju poljoprivrednih zemljišta • Izraditi programe gospodarskog korištenja zemljišta • Na razminiranim površinama prije započinjanja poljoprivredne djelatnosti izvršiti istraživanje kakvoće tla kako bi se spriječila kontaminacija				

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina zemljišta stavljena u poljoprivrednu funkciju	ha	Ukupna površina zemljišta nad kojim je dodijeljeno pravo korištenja radi obavljanja poljoprivredne djelatnosti	66.366	2020.	Na godišnjoj razini	Agencija za poljoprivredno zemljište Ministarstvo poljoprivrede

Mjera 2.4.5.	Okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta					
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Provoditi izmjere poljoprivrednih zemljišta i usklađivanje zemljišno knjižnog i katastarskog stanja • Poticati udruživanja poljoprivrednih proizvođača • Davati poticaje za provedbu komasacije (grupiranja zemljišta radi racionalnije uporabe) • Grupirati poljoprivredna zemljišta u veće i/ili pravilnije površine i izgradnja prateće infrastrukture • Educirati i informirati poljoprivredne proizvođače o pojmu i svrsi okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta • Pružati potpore male vrijednosti za okrupnjavanje poljoprivrednog zemljišta 					

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina okrupnjenog zemljišta	ha	Provedba mjera poticanja okrupnjavanja zemljišta i udruživanja poljoprivrednih proizvođača	49.055	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ APPRR

Mjera 2.4.6.	Neproizvodna ulaganja u diverzifikaciju djelatnosti i održivo korištenje resursa					
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Ulagati u nepoljoprivredne djelatnosti u ruralnim područjima • Poticati neproizvodna ulaganja vezana uz zaštitu okoliša • Davati stručnu pomoć i savjete u realizaciji financijske podrške za neproizvodna ulaganja • Obnoviti staništa i krajolike važne za očuvanje bioraznolikosti • Izgraditi i obnoviti zelene infrastrukture • Zaštititi stoku od velikih zvjeri • Poticati razvoj diverzificiranih djelatnosti na poljoprivrednim gospodarstvima 					

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda	Ciljana vrijednost	Učestalost	Izvor
-------------------	--------------------	------------	-------

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Iznos potpora za neproizvodna ulaganja	HRK	Davanje potpore za neproizvodna ulaganja i ulaganja u održivo korištenje resursa	360.000,00	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ LAG
Mjera 2.4.7.		Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izraditi Županijski plan navodnjavanja kao osnovu prostornog planiranja za izgradnju sustava navodnjavanja Izgraditi sustave navodnjavanja zemljišta Sanirati postojeće sustave navodnjavanja Izraditi sheme kanalizacijskih mreža prema tehničkom i ekonomskom rješenju sistema odvodnje i uvažavanju geografskih specifičnosti područja Za sve hidromelioracijske, infrastrukturne i druge zahvate u riječnim koritima, na vodotocima i kanalima, treba izraditi interdisciplinarne studije utjecaja na okoliš				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađenost sustava navodnjavanja	Broj površine navodnjavanja u ha	Razvoj sustava navodnjavanja uz primjenu suvremenih tehnologija za poboljšanje racionalnog korištenja vode	0.65ha	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ RH

Naziv prioriteta 3.1.	Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture		
Cilj	Cilj ovog prioriteta je uspostava bolje kvalitete javne infrastrukture radi poboljšanja kvalitete života. Osigurat će se ulaganje u prometnu infrastrukturu kao uvjet za daljnji razvoj svih oblika gospodarske djelatnosti, te će se osigurati modernizacija cestovnih pristupa naseljima. U području komunalne infrastrukture riješiti će se glavni razvojni problemi nedovoljno razvijene kanalizacijske i vodovodne mreže, neorganizirano prikupljanje i odlaganje otpada i onečišćenje voda putem komunalnih ispusta. Potrebno je također uskladiti mjere vezane za promet sa Strategijom prometnog razvoja u smislu razvoja unutarnje plovidbe i razvoja Luke Slavonski Brod.		
Opravdanje	Na području BPŽ potrebna su daljnja ulaganja i poboljšanja javne infrastrukture. Analiza stanja pokazala je da komunalna infrastruktura nije u potpunosti razvijena i da su potrebna daljnja ulaganja. Ostali glavni izazovi za razvoj su: nedovoljno razvijena kanalizacijska i vodovodna mreža, neorganizirano odlaganje otpada, zagađenje voda te nerazvijen vodovodni i odvodni sustav.		
Opis	Ostvarenje ovog prioriteta ostvarit će se provedbom devet mjera: daljnjim širenjem javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava te obnovom postojećeg sustava, razvojem kanalske mreže, razvojem infrastrukture za poboljšanje kvalitete života, proširenjem dostupnosti širokopoasnog interneta, daljnjim razvojem plinske mreže u nepokrivenim područjima, razvojem toplovodne mreže, unapređenjem cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, daljnjim razvojem prometne infrastrukture i intemodalnim prometnim sustavom te razvojem strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije.		
Mjera 3.1.1.	Daljnje pokrivanje i obnova javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava uključujući oborinsku odvodnju		
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Obnoviti dotrajale vodovodne sustave • Analizirati rješenja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u seoskim sredinama • Donijeti plan gospodarenja vodom kojim bi se riješio problem nerazvijenosti komunalne infrastrukture • Unaprijediti sustav javne vodoopskrbe • Nadograditi javne sustave odvodnje • Obnoviti i nadograditi kanalizacijske mreže • Izgraditi/nadograditi postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda • Provoditi istraživanja i analize kvalitete vode • Izgraditi oborinske odvodnje uz prometnu infrastrukturu • Osigurati da sustavi odvodnje otpadnih voda uključuju pročišćavanje otpadnih voda prikladnog stupnja s rješenjem za zbrinjavanje otpadnog mulja • Sustave javne odvodnje obavezno planirati s pročišćavanjem otpadnih voda • Zamjenjivati lokalne vodovode i ostale sustave opskrbe sustavom javne vodoopskrbe kako bi se osigurala zdravstvena ispravnost vode za piće		
Pokazatelji ishoda za mjeru:			
Pokazatelj ishoda		Ciljana vrijednost	Učestalost
			Izvor

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Kilometri mreže odvodnje otpadnih voda	Km	Novo izgrađen i saniran sustav odvodnje otpadnih voda	102	2020.	godišnje	BPŽ
Kilometri mreže javne vodoopskrbe	Km	Novo izgrađena i sanirana vodovodna mreža	13,16	2020.	godišnje	BPŽ
Uspostavljen uređaj za gospodarenje otpadnim vodama	Kol	Nabava i ugradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda	1	2020.	godišnje	BPŽ

Mjera 3.1.2.

Razvoj i unaprjeđenje društvene infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- Rekonstruirati i dograditi društvene domove različitih namjena
- Ulagati u obnovu i modernizaciju sportskih dvorana, parkova i opreme
- Ulagati u građenje i/ili opremanje planinarskog doma i skloništa
- Ulagati u građenje i/ili opremanje objekta za slatkovodni sportski ribolov
- Ulagati u građenje i/ili opremanje rekreacijske zone na rijekama i jezerima
- Ulagati u građenje i/ili opremanje građevina za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu
- Rekonstruirati i opremiti prostore za izvođenje programa predškole u osnovnoj školi
- Rekonstruirati i opremiti prostore za igraonicu pri knjižnici, zdravstvenoj, socijalnoj, kulturnoj i sportskoj ustanovi, udruzi te drugoj pravnoj osobi u kojima se provode kraći programi odgojno-obrazovnog rada s djecom rane i predškolske dobi
- Urediti parkove i sportske parkove
- Urediti i izgraditi biciklističke i pješačke staze
- Prilikom planiranja gradnje/opremanja novih objekata za slatkovodni sportski ribolov i za potrebe rekreacijske zone na jezerima i rijekama, potrebno je koristiti već postojeće puteve kako bi se spriječilo nepotrebno zauzimanje staništa

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Duljina rekonstruirane i sanirane pješačke i biciklističke staze	Km	Broj kilometara rekonstruiranih i saniranih pješačkih i biciklističkih staza	11	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Unaprjeđenje javne infrastrukture	Broj objekata	Broj projekata kojim su poboljšani, rekonstruirani ili prenamijenjeni javni	76	2020.	godišnje	BPŽ

		objekti				
Mjera 3.1.3.		Razvoj komunalne infrastrukture za poboljšanje kvalitete života				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izgraditi, obnoviti i modernizirati javnu rasvjetu Izgraditi i obnoviti šetnice Rekonstruirati, obnoviti i modernizirati biciklističke staze i trake Urediti okoliš Ulagati u sitno komunalno opremanje Izgraditi i održavati sve površine javne namjene (javne zelene površine, pješačke staze i zone, otvoreni odvodni kanali) Ulagati u građenje i/ili opremanje gospodarske i komunalne infrastrukture (grobља, tržnice, javne prometne površine) Prilikom planiranja energetske infrastrukture, primijeniti odgovarajuća tehnička rješenja kojima se umanjuje rizik elektrokucije i kolizije sa dalekovodom, sukladno smjernicama Bonnske konvencije, kako bi se smanjila mogućnost elektrokucije ptica				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uređenje javnih površina komunalne infrastrukture	m2	Izgradnja, opremanje i uređenje komunalne infrastrukture	701	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Uređenje objekata komunalne infrastrukture	Broj objekata	Izgradnja, opremanje i uređenje komunalne infrastrukture	26	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 3.1.4.		Proširenje dostupnosti širokopojasnog interneta				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izraditi plan razvoja širokopojasne infrastrukture Izraditi potrebne projektne i tehničke dokumentacije Poticati suradnju urbanih i ruralnih središta za razvoj širokopojasne mreže Osigurati razvoj širokopojasnog pristupa internetu s ciljem revitalizacija ruralnih područja. Ruralnom stanovništvu treba osigurati suvremeni infrastrukturni standard				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganje u povećanje dostupnosti širokopojasnog interneta	Km mreže	Ulaganje u razvoj digitalnog informacijskog društva	10	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ HAKOM
Mjera 3.1.5.		Daljnji razvoj plinske mreže u nepokrivenim područjima				

Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Izgraditi plinsko kogeneracijsko postrojenje termoelektrane-toplane na prirodni plin Slavonski Brod Izgraditi nove i produljiti postojeće plinske mreže u ruralnim krajevima i novim naseljima Izgraditi magistralne plinovode i obnoviti distribucijsku mrežu Ulagati u visoku efikasnost plinske tehnike – izgradnja distribuiranih energetske sustava Ulagati u razvoj skladišnih kapaciteta plina Poticanje razvoja plinifikacije u svrhu smanjenja emisija u zrak iz kućnih ložišta
--------------------------------------	---

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Razvoj plinovodne mreže	Km	Razvijanje/izgradnja plinske mreže na cijelom području BPŽ	10	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Pokrivenost stanovništva plinskom mrežom	%	Priključenost kućanstava na mrežu	80	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 3.1.6.

Razvoj toplovodne mreže

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnoviti postojeće toplovodne mreže
- Povećati korisnike/priključke na toplovodnu mrežu
- Osigurati dostupnost toplovodnoj mreži
- Osigurati preduvjete za obnovu i razvoj/nadogradnju postojeće toplovodne mreže

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje broj priključaka po jedinici stanovanja	Postotak %	Mogućnost priključenja	90%	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 3.1.7.

Unapređenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgraditi regionalni centar za gospodarenje otpadom
- Razviti sustav odvojenog prikupljanja otpada
- Educirati i informirati javnost o održivom gospodarenju otpadom
- Izgraditi reciklažna dvorišta i transferne stanice
- Sanirati i zatvoriti divlja odlagališta otpada
- Izvršiti sanaciju onečišćenih lokacija
- Potrebno je uzeti u obzir povećanje količina otpada plasiranjem novih turističkih proizvoda te predvidjeti dodatne kapacitete za prihvrat istog na adekvatan način

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom (izgradnja reciklažnih dvorišta, nabava kanti i oprema za odvojeno prikupljanje otpada)	Broj opremljenih lokacija	Ulaganje u izgradnju, uspostavu i unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom	10	2020.	Na kraju razdoblja	BPŽ
Sanacija odlagališta otpada	Broj saniranih odlagališta	Sanacije neuređenih odlagališta otpada	2	2020.	Na kraju razdoblja	BPŽ

Mjera 3.1.8. Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava**Popis indikativnih aktivnosti**

- Izgraditi i modernizirati državne ceste i pripadajuće cestovne objekte
- Izgraditi i modernizirati županijske i lokalne ceste i pripadajuće cestovne objekte
- Izgraditi i rekonstruirati nerazvrstane ceste
- Izgraditi kolnike i izraditi projektnu dokumentaciju za gradnju kolnika
- Ulagati u asfaltiranje neasfaltiranih dijelova cesta
- Izgraditi i rekonstruirati sve oblike prometne infrastrukture
- Sanirati ceste
- Povećati sigurnost u prometu
- Osigurati kvalitetniju povezanost urbanih i ruralnih središta
- Ulagati i poboljšati javni prijevoz
- Izgraditi i rekonstruirati biciklističke staze
- Projektirati, izgraditi i rekonstruirati primarne i sekundarne šumske prometne infrastrukture
- Promicati ekološki prihvatljivih koncepata mobilnosti koji će pridonijeti smanjivanju štetnih emisija
- Uređenje i rekonstrukciju prometnica i sustava odvodnje planirati otpornima na buduće ekstremne vremenske događaje

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Duljina izgradnje ceste	Km	Broj kilometara novoizgrađenih cesta	16,5	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 3.1.9. Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije

Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izraditi svu potrebnu nedostajuću dokumentaciju za provedbu planskih projekata • Pripremiti prostornoplansku i studijsku dokumentaciju • Provoditi i koordinirati izradu potrebne dokumentacije za provedbu strateških projekata • Izraditi i usvajati planske dokumente • Usklađivati prostornoplanske dokumentaciju • Pripremati natječajnu dokumentaciju					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrada strateške i planske dokumentacije	Broj dokumenata	Broj razvoja strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije	7	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Naziv prioriteta 3.2.	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u svim sektorima
Cilj	Cilj ovog razvojnog prioriteta je povećati korištenje obnovljivih izvora energije (OIE), te povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima. Ovim prioritetom doprinosi se usmjeravanju razvoja BPŽ prema načelima održivog razvoja, korištenju prirodnih resursa i učinkovitom gospodarenju.
Opravdanje	Podaci proizašli iz analize stanja pokazuju kako BPŽ ima visoki potencijal za korištenje određenih oblika obnovljivih izvora energije no još uvijek ne koristi maksimum tog potencijala. Potrebno je sustavno upravljanje i realizacija projekata poticanja korištenja OIE, smanjenje energetske potrošnje i učinkovitog korištenja energije općenito. S time u cilju potrebno je promovirati i poticati održivi razvoj u području energetike i educirati javnost o mogućnostima korištenja OIE i smanjenju energetske potrošnje.
Opis	Prioritet će se ostvariti kroz provedbu programa i aktivnosti dviju mjera: povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima.
Mjera 3.2.1.	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim sektorima
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Provoditi mjere poticanja i subvencija za projekte korištenja obnovljivih izvora energije Ulagati u termičku obradu otpada za proizvodnju električne i toplinske energije Ulagati u izgradnju zelenih industrijskih parkova Ulagati u obrazovanje stručnog kadra za rad s OIE Promovirati obnovljive izvore energije i informirati javnost o važnosti njegove upotrebe Provoditi edukacije o mogućnostima financiranja OIE projekata Poticati korištenje i proizvodnju alternativnih oblika energije

	<ul style="list-style-type: none"> Istraživati mogućnosti korištenja geotermalne energije Osnovati Centar izvrsnosti za obnovljive izvore energije Poticati korištenje suvremenih tehničko-tehnoloških rješenja u gradnji i opremanju (npr. smanjenje toplinskih gubitaka, energetske učinkoviti sustavi grijanja/hlađenja, korištenje obnovljivih izvora energije) Razmotriti mogućnosti korištenja drvene (i poljoprivredne) biomase u energetske svrhe
--	---

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganje u izgradnju objekata za proizvodnju energije iz OIE	Broj objekata	Ulaganje u izgradnju sustava proizvodnje energije iz obnovljivih izvora	2	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Ulaganje u projekte javnog korištenja obnovljivih izvora energije	Broj projekata	Ulaganje u sustave korištenja energije iz obnovljivih izvora	1	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Mjera 3.2.2.

Povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima

Popis indikativnih aktivnosti

- Osnovati regionalnu energetske agenciju za promoviranje i poticanje regionalnog održivog razvoja u području energetike i zaštite okoliša
- Poticati jačanje kapaciteta proizvodnje električne energije u skladu s potrebama i temeljem načela održivog razvoja
- Ulagati u projekte izrade energetske pregleda i modernizaciju javne rasvjete
- Provesti energetske obnovu javnih zgrada
- Razviti pametne mreže i implementaciju naprednih tehnologija za upravljanje i potrošnju energije
- Poticati obrazovanje mladih u sektorima energetike
- Uvoditi inteligentne sustave u sektor energetike
- Proširiti i nadograditi postojeći sustav energetske mreža

Pokazatelji ishoda za mjeru:

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Energetska obnova javnih objekata	Broj objekata	Povećana energetska učinkovitost u javnim objektima	8	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

Naziv prioriteta 3.3.	Zaštita okoliša i prirode te očuvanje biološke raznolikosti					
Cilj	Cilj ovog prioriteta je očuvanje i zaštita prirode i okoliša, kao i očuvanje biološke raznolikosti na svim razinama uključujući ekosustave i genetske resurse i vrste. Ovim prioritetom nastoji se ostvariti temeljni cilj poticanja održivog razvoja BPŽ što doprinosi stabilnosti ekosustava i očuvanju prirodnog bogatstva za današnje i sve buduće naraštaje.					
Opravdanje	Analiza stanja pokazala je kako se mnoga zaštićena područja u BPŽ svrstavaju u ugrožena područja, te kako su potrebne dodatne mjere kako bi se navedena područja dodatno zaštitila. Veliki rizici vezani su i uz zaštitu osjetljivih ekosustava od onečišćenja, posebice kao rezultata divljih odlagališta otpada i onečišćenog zraka. Potrebno je odrediti dugoročne planove i smjernice očuvanja prirode, ekosustava i bioraznolikosti kao i način njihovog provođenja u skladu sa smjernicama održivog razvoja.					
Opis	Za ostvarenje ovog prioriteta definirane su četiri mjere: zaštita, očuvanje i održavanje zaštićenih područja, unapređenje kvalitete zraka, tla i voda, unapređenje sustava zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija, te promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa.					
Mjera 3.3.1.	Zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja					
Popis indikativnih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Očuvati ugrožene vrste i stanišne tipove • Ulagati u uspostavu zelene infrastrukture • Obnavljati degradirane ekosustave • Provesti aktivnosti za sprječavanje širenja stranih invazivnih vrsta u svrhu smanjenja pritisa na ekološki osjetljiva područja • Osigurati održivost populacija autohtonih vrsta • Ulagati u projekte očuvanja i upravljanja ekološkom mrežom Natura 2000 • Ulagati u razvoj djelatnosti koje i financijski podupiru zaštitu biljnih i životinjskih vrsta • Izraditi planove upravljanja zaštićenim područjima • Nabaviti vozila i opremu za upravljanje zaštićenim područjima • U planove upravljanja zaštićenim područjima uključiti i izradu akcijskih planova s mjerama učinka provedbe					
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja objekata za očuvanje, promicanje, razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja	Broj objekata	Ulaganje u zaštitu, očuvanje, održavanje. Promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja	3	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Izrada planova i programa za očuvanje, promicanje,	Broj	Ulaganje u zaštitu, očuvanje,	3	2020.	Na godišnjoj	BPŽ

razvoj I održivo korištenje zaštićenih područja	planova/programa	održavanje. Promicanje, daljnji razvoj I održivo korištenje zaštićenih područja			razini	
Mjera 3.3.2.		Unapređenje kvalitete zraka, tla i voda				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Izraditi studije i planove za unaprjeđenje kvalitete zraka, tla i vode Ulagati i poticati pošumljavanja i održavanja šuma kao preduvjeta za očuvanje kvalitete tla Prostornim planovima planirati zaštitu postojećih zelenih površina te planiranje novih Planirana studija zaštite voda treba sadržavati mjere koje će se provoditi u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju Zaštitu voda prioritzirati na izvorštima i vodama koje se koriste za namjene za koje je potrebno osigurati minimalno II. kategoriju vode Ulagati u prevenciju požara te sanaciju opožarenih površina Nove izvore onečišćenja zraka smještati uzimajući u obzir lokacije stambenih, turističkih i zaštićenih zona Pri planiranju šumskih prometnica potrebno je prilagoditi se prirodnom okolišu te uvažavati turističke, rekreativne i protupožarne potrebe Eksploataciju mineralnih sirovina treba obavljati sukladno zakonskim odredbama Za napuštene kopove koji nisu adekvatno sanirani te predstavljaju opasnost za stanovništvo, posjetitelje i životinje predvidjeti načine i izvore sredstava za njihovo saniranje				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
I kategorija kvaliteta zraka	Koncentracija lebdećih čestica PM ₁₀ i PM _{2,5} , te H ₂ S	Unaprjeđenje kvalitete zraka kao preduvjet stvaranja uvjeta za kvalitetan život	Ispod propisane granične vrijednosti (GV)	2020.	Kontinuirano	BPŽ Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP)
Mjera 3.3.3.		Unapređenje sustava zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Ulagati u projekte akumulacije i retencije – poplave, bujica, klizišta Provoditi edukativne aktivnosti o mogućnostima zaštite od elementarnih nepogoda i poduzimanju aktivnosti u izvanrednim situacijama Izraditi studijske dokumentacije u svrhu sprječavanja daljnjih klizišta Organizirati kvalitetni i organizirani sustav civilne zaštite za buduće situacije klimatskih nepogoda Izraditi projektnu dokumentaciju i provesti ulaganja u građenje ili opremanje vatrogasnih domova i spremišta Ulagati u građenje i/ili opremanje vatrogasnog doma i spremišta Pri novoj izgradnji, posebno linearne infrastrukture obavezno planirati				

		sustave oborinske odvodnje				
		<ul style="list-style-type: none"> Akumulacije planirati dalje od zaštićenih područja i poplavnih staništa kako ne bi došlo do promjena stanišnih uvjeta na istima				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja, dogradnja i opremanje objekata zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija	Broj objekata	Ulaganje u unaprjeđenje sustava zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija	2	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Mjera 3.3.4.		Promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa				
Popis indikativnih aktivnosti		<ul style="list-style-type: none"> Educirati javnost o štetnim posljedicama ne sanitarnog odlaganja otpada Stavljati napuštene industrijske i vojne objekte (brownfield područja) u funkciju gospodarskog i društvenog razvoja (revitalizacija i prenamjena napuštenih objekata) Provesti edukacije tijela na regionalnoj i lokalnoj razini o provedbi instrumenata zaštite okoliša Uspostavljati umrežene sustave informiranja javnosti o upravljanju okolišem Provoditi edukacije predškolskog i školskog uzrasta djece o zaštiti okoliša, važnosti ekosustava i bioraznolikosti te održivom korištenju resursa Održavati radionice i seminare na temu okoliša i održivog razvoja s raznim ciljnim skupinama Educirati javnost i promovirati mogućnosti korištenja zamjenskih energenata				
Pokazatelji ishoda za mjeru:						
Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Projekti promocije i educiranja o zaštiti okoliša i održivog korištenja resursa	Broj aktivnosti	Provedene aktivnosti sa svrhom poticanja znanja i svijesti o važnosti i očuvanja okoliša, te usvajanja prihvatljivih navika	Po potrebi	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ
Broj radionica / seminara na temu zaštite okoliša i održivog razvoja	Broj aktivnosti	Provedene aktivnosti sa svrhom poticanja znanja i svijesti o važnosti i očuvanja okoliša, te usvajanja	Po potrebi	2020.	Na godišnjoj razini	BPŽ

		prihvatljivih navika				
--	--	----------------------	--	--	--	--

V. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU

5.1. Prostorna politika Brodsko-posavske županije

Sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj utvrđen je novim Zakonom o prostornom uređenju ("Narodne novine", broj 153/13 i 65/17). Temeljni državni dokument za usmjerenje razvoja u prostoru je Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske. (NN 106/2017) koja sadrži: polazišta prostornog razvoja na temelju prirodnih, gospodarskih, društvenih, kulturnih te okolišnih uvjeta, osnovu i organizaciju prostornog razvoja sa smjernicama i prioritetima za postizanje ciljeva prostornog razvoja u funkciji zaštite prostora, očuvanja i unaprjeđenja okoliša, razvoj prostornih sustava sa smjernicama za prostorni razvoj na regionalnoj i lokalnoj razini, osobito za razvoj naselja, infrastrukture i zaštitu krajobrazu i kulturnih dobara i mjere zaštite okoliša određene u skladu sa Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske. Zakonom o prostornom uređenju, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. godine, utvrđena obveza izrade i donošenja nove "GIS generacije" prostornih planova, koji će se izrađivati u skladu s posebnim propisima. Prostorni planovi donose se na državnoj, područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini. Prostorni planovi državne razine su: Državni plan prostornog razvoja, prostorni planovi područja posebnih obilježja i urbanistički plan uređenja državnog značaja. U tijeku je izrada Državnog plana prostornog razvoja čije donošenje je planirano do kraja 2019. godine. Do donošenja ovog prostornog plana na snazi je: Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99) – Izmjene i dopune Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 84/13). Prostorni planovi područne (regionalne razine) definirani ovim Zakonom su: Prostorni plan županije, Prostorni plan Grada Zagreba i urbanistički plan uređenja izdvojenog građevinskog područja izvan naselja za gospodarsku i/ili javnu namjenu županijskog značaja (u daljnjem tekstu: urbanistički plan uređenja županijskog značaja). Prostorni planovi lokalne razine su prostorni plan uređenja grada, odnosno općine, generalni urbanistički plan i urbanistički plan uređenja (lokalnog značaja). Prostorni planovi nove generacije: (Prostorni plan Brodsko-posavske županije, urbanistički planovi uređenja županijskog značaja može se donijeti po usvajanju Državnog plana prostornog razvoja, a do tada mogu se izrađivati izmjene i dopune važećeg Prostornog plana Brodsko-posavske županije (Sl. vj. BPŽ 04/01, 06/05, 11/08, 14/08-pročišćeni tekst, 05/10 i 09/12). Navedeni Plan prvi je prostorni plan te razine od početka formiranja BPŽ kojim se određuje svrha, organizacija korištenja i namjena prostora, definiraju kriteriji i smjernice za uređenje te zaštitu prostora područja BPŽ. Odluka o donošenju Prostornog plana Brodsko-posavske županije objavljena je u Službenom vijesniku Brodsko-posavske županije 04/01 od 18.04.2001. godine. Prve izmjene i dopune rađene su u segmentu izmjene energetske sustava: trase koridora transporta nafte i plina i objavljene su u Sl. vj. Brodsko-posavske županije 6/05 od 11.04.2005. godine. Druge izmjene i dopune obuhvaćaju izmjene infrastrukture: prometne, željezničke, zračne i riječne, elektroenergetike, transporta nafte i plina, vodnogospodarstva, segmenta gospodarenja otpadom, iskorištavanja mineralnih sirovina i segmenta zaštite: kulture, prirode s ugradnjom ekološke mreže, a objavljene su u Sl. vj. Brodsko-posavske županije 11/08 od 16.07.2008. godine, a iza ovih izmjena i dopuna izrađen je pročišćeni tekst i objavljen u Sl. vj. Brodsko-posavske županije 14/08. Treće izmjene i dopune izrađene su u segmentu pošte i telekomunikacija za potrebe mobilne telefonije po uputi Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva objavljene u Sl. vj. Brodsko-posavske županije 05/10 od 07.04.2010. godine. Četvrte izmjene i dopune rađene su u svrhu izmjene i dopune prometne infrastrukture: omogućavanje izgradnje cestovnog koridora na dionici Požega-Staro Petrovo Selo-A3, segmentu transporta nafte i

plina, usklađenja vezanog za zaštitu poljoprivrednog i šumskog zemljišta, zaštita prirodne vrijednosti, vodoopskrba i vodoodvodnja sa zonama sanitarne zaštite, obveze izrade prostornih planova nižeg reda i usklađivanje sa zakonskim i podzakonskim aktima, a objavljene su u Sl. vj. Brodsko-posavske županije 09/12 od 13.07.2012. godine. U navedenom planskom periodu započet će izrada novog Prostornog plana Brodsko-posavske županije kojim bi se odredila i potreba izrade urbanističkih planova uređenja županijskog značaja. Do izrade nove generacije prostornih planova moguće je izrađivati izmjene i dopune postojećih prostornih planova, kao i izrada urbanističkih planova uređenja lokalnog značaja. Ostali prostorni planovi posebne namjene unutar kojih se nalazi dio Brodsko-posavske županije su: Prostorni plan posebnih obilježja Parka prirode Lonjsko polje (NN 37/10) i Prostorni plan posebnih obilježja višenamjenskog kanala Dunav-Sava (NN 121/11) čija je izrada u nadležnosti. Postoji potreba izrade urbanističkih planova uređenja (Strmac, Petnja...) kao i potreba izrade novog Prostornog plana Brodsko-posavske županije (eventualna izmjena i dopuna), a sve definirano u mjeri 3.1.9. Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije, a vezano za cilj: 3.1. Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture.

Od ostalih dokumenata koji se bave teritorijalnim razvojem na razini BPŽ valja istaknuti Plan gospodarenja otpadom BPŽ za razdoblje 2008. – 2015. godine i Akcijski plan energetske učinkovitosti 2017. – 2019. godine. Dokumenti koji se odnose na teritorijalni razvoj na lokalnoj razini, usklađeni su sa Županijskim razvojnim dokumentima, iako vremenski proces izrade nije usklađen. Na lokalnoj razini teritorijalni razvoj dijelom je planiranja jedinica lokalnih samouprava i lokalnih akcijskih grupa.

Prilikom izrade ovog dokumenta vodilo se računa da se sva planirana ulaganja usklade s Prostornim Planom BPŽ kao i prostornim planovima i ostalim relevantnim dokumentima koji se odnose na teritorijalni razvoj jedinica lokalne samouprave. Planirane aktivnosti BPŽ usmjerene prema teritorijalnom i urbanom razvoju provodit će se mjerama svih triju ciljeva ŽRS i to kako slijedi: unutar cilja *Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života* mjerom 1.2.1. *Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture*; unutar cilja *Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa* mjerama 2.1.1. *Unaprjeđenje rada poduzetničkih zona i razvoj fizičke infrastrukture*, 2.1.5. *Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine na području BPŽ od faze izrade prostornog plana do faze korištenja*, 2.3.1. *Razvoj i promocija turističke infrastrukture, unaprjeđenje usluga i kapaciteta turističko-informativnih centara te povezivanje djelatnika u sektoru turizma i komplementarnim sektorima*, 2.4.4. *Stavljanje u funkciju poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji*, 2.4.5. *Okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta te* 2.4.7. *Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže*. Također, politika BPŽ prema teritorijalnom i urbanom razvoju ogleda se i mjerama 3.1.1. *Daljnje pokrivanje javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava, uključujući oborinsku odvodnju*, 3.1.3. *Razvoj komunalne infrastrukture za poboljšanje kvalitete života*, 3.1.6. *Razvoj toplovodne mreže*, 3.1.9. *Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije te* 3.3.1. *Zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja* unutar cilja *Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti*.

Nositelji provedbe ovih mjera su Upravni odjeli BPŽ, detaljnije o nositeljima pojedinih prioriteta i pripadajućih mjera u poglavlju 6.2.

5.2. Politika županije prema gradovima

URBANA PODRUČJA

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU je u rujnu 2015. godine donijelo Smjernice za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje, s ciljem da se izrade strategije koje će obuhvatiti integrirane mjere za suočavanje s ekonomskim, okolišnim, klimatskim, demografskim i socijalnim izazovima. Smjernice slijede odredbe Zakona o regionalnom razvoju kojom se kategoriziraju urbana područja prema kategorijama: urbana aglomeracija (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), veća urbana područja i manja urbana područja. Na području BPŽ nalaze se dva grada:

Slavonski Brod i Nova Gradiška. Slavonski Brod ima 59.141 stanovnika i prema tom broju pripada skupini većih urbanih središta, dok Nova Gradiška ima 14.229 stanovnika i pripada u manja urbana područja. Temeljni strateški dokument kojim se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za urbana područja je strategija razvoja urbanog područja. Sukladno, Grad Nova Gradiška izradio je Strategiju razvoja Grada do 2020. godine koja predstavlja planski dokument politike lokalnog razvoja u kojem su sadržani strateški ciljevi, prioriteti i mjere za postizanje održivog društveno-gospodarskog razvoja. Izrađena je uvažavajući smjernice Europske unije i u skladu je s ostalim planskim dokumentima više razine. Grad Slavonski Brod i 9 općina koje su u zoni 1 Urbanog područja Slavonski Brod, surađuju na izradi i provedbi Strategije razvoja Urbanog područja Slavonski Brod do 2020. godine. SRŽ ima za cilj utvrditi ciljeve i prioritete razvoja Urbanog područja. Bitno je spomenuti i kako je Europska Unija razvija novi mehanizam za razdoblje 2014. – 2020. godine pod nazivom Integrirana teritorijalna ulaganja (ITU Mehanizam), čiji je glavni cilj ojačati ulogu gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. Prema navedenome, najvećim urbanim centrima RH na raspolaganju je 345,5 milijuna HRK koji će se dodjeljivati putem Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda i Europskog socijalnog fonda. ITU mehanizam u Slavonskom Brodu, kao i ostalim urbanim središtima RH, temeljit će se na već spomenutoj Strategiji razvoja urbanog područja Slavonski Brod do 2020. godine. Ovim mehanizmom omogućit će se ostvarenje projekata od važnosti za Slavonski Brod i okolne općine poput: razvoj poduzetništva, pomoć u zapošljavanju mladih, izgradnja infrastrukture, povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva ili očuvanja i promoviranja kulturne baštine.

Slavonski Brod i Nova Gradiška ističu se i po koncentraciji stanovništva. Zajedno broje ukupno 39,8% stanovništva BPŽ, te čine osnovnu demografsku i razvojnu mrežu, a time predstavljaju i područja od ključnog interesa za razvoj BPŽ. Značaj ovih gradova ogleda se i u činjenici kako je najveći broj gospodarskih sadržaja koncentriran upravo u njima te je potrebno posebnu pažnju usmjeriti na njihov razvoj jer oni čine okosnicu razvoja BPŽ. Uz Slavonski Brod i Novu Gradišku, još su 4 naselja (Okučani, Staro Petrovo Selo, Oriovac i Vrpolje) okosnica demografske i razvojne mreže BPŽ, koja s gradovima, predstavlja prostor za koji se predviđa daljnje širenje. Međutim, s obzirom na želju za ublažavanjem trenutne razvojne neravnoteže između urbanog i ruralnog područja BPŽ, potrebno je fokusirati se i na preostala 24 naselja iznad 1.000 stanovnika te 39 naselja između 500 i 1.000 stanovnika kako bi se osigurao prostor za razvoj i širenje gradova i naselja, te kako bi se sadržaji potrebni za kvalitetan život stanovnika BPŽ proširili i izvan granica samih gradova. Naime, jedan od ključnih razloga gušće naseljenosti urbanih područja jest postojanje kvalitetnije ponude usluga u sektoru obrazovanja, zdravstva, gospodarske aktivnosti te dodatnih usluga koje doprinose kvaliteti života stanovništva, što je potrebno proširiti i na navedena ruralna područja kako bi se osigurao ravnomjerni razvoj i povezivanje urbanih i ruralnih područja, a u čemu ulogu imaju gradovi BPŽ. Grad treba zadržati stanovništvo određenog područja svojom veličinom, tj. gospodarskom i društvenom infrastrukturom. Stoga, gradovi koji su okruženi depopulacijskim prostorima moraju imati središnju ulogu u demografskom i gospodarskom oporavku, te tako postati nositelji općeg razvoja svog gravitacijsko-funkcionalnog okruženja.

U BPŽ istaknuta je centralizacija donošenja odluka u gradovima što bi trebalo biti predmetom promjene prilikom razvojnog planiranja. U tom smislu, razvojno planiranje obuhvaća mjere i projekte koje se odnose na gospodarske i socijalne probleme, a potrebno ih je u jednakoj mjeri provoditi cijelim teritorijem BPŽ.

5.3. Politika županije prema područjima s razvojnim posebnostima

PODRUČJA POSEBNE DRŽAVNE SKRBI/SLABO RAZVIJENA PODRUČJA/POTPOMOGNUTA PODRUČJA

Potrebno je identificirati područja koja zahtijevaju poseban pristup razvoju kao što su slabije razvijena područja te područja s razvojnim posebnostima sukladno definicijama ZRR-a na području BPŽ, kako

bi se provodila sustavna briga o tim područjima. BPŽ kao jedinica područne (regionalne) samouprave spada u drugu polovinu ispodprosječno rangiranih jedinica područne (regionalne) samouprave.

Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, 01. siječnja 2018. godine, jedinice lokalne samouprave se unutar same BPŽ dodatno razvrstavaju u pet različitih skupina s obzirom na indeks razvijenosti:

- I. jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave: Gornji Bogićevci, Okučani, Stara Gradiška, Staro Petrovo Selo i Vrbje.
- II. jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave: Bebrina, Cernik, Davor, Dragalić, Gundinci, Nova Kapela, Rešetari, Sikirevci, Slavonski Šamac i Velika Kopanica.
- III. jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave: Brodski Stupnik, Donji Andrijević, Garčin, Gornja Vrba, Oprisavci, Oriovac, Podcrkavlje, Sibinj i Vrpolje.
- IV. skupina jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave: Bukovlje, Klakar i Nova Gradiška.
- VI. skupina jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave: Slavonski Brod.

Sljedeća područja: Stara gradiška, Dragalić, Okučani, Gornji Bogićevci, Vrbje, Gundinci, Slavonski Šamac, Velika Kopanica, Cernik, Sikirevci, Oprisavci, Oriovac i Klakar su ruralna područja koja obiluju prirodnim resursima, imaju potencijal za razvoj eko/organske proizvodnje, drvne industrije i turizma. Prema razvoju potencijala postoje neka ograničenja u razvoju navedenih područja poput:

- Depopulacija i starenje stanovništva. Zbog nedostatka posla mladi emigriraju u druge županije RH ili inozemstvo. U 2015. godini podaci govore o negativnom prirodno prirastu od – 811, vitalni indeks 61,8, stopa nataliteta je 8,3% a mortaliteta 13,4%
- Nepovoljna obrazovna struktura
- Visoka stopa nezaposlenosti
- Nejednaka dostupnost zdravstvenoj skrbi
- Pad gospodarske aktivnosti – drugačije formulirati i navesti brojeve
- Potrebna modernizacija željezničke i lučke infrastrukture.
- Nerazvijena kanalizacijska mreža i vodovodni sustav jednako u cijeloj županiji

Prilikom izrade ovog dokumenta sva planirana ulaganja usklađena su s mjerama i prioritetima iz područja posebne državne skrbi, slaborazvijenih i potpomognutih područja. Ističemo sljedeće prioritete i mjere iz navedenih područja:

- Prioritet 1.1. Zaustavljanje iseljavanja i aktivna demografska politika; Mjera 1.1.1. Ulaganje u mjere pronatalitetne politike
- Prioritet 1.3. Povećanje zaposlenosti i poticanje društvene uključenosti; Mjera 1.3.1. Poticanje razvoja programa društvenog poduzetništva
- Prioritet 1.5. Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima; Mjera 1.5.1. Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života
- Prioritet 2.1. Razvoj i unaprjeđenje poduzetničke klime i infrastrukture; Mjera 2.1.3. Aktivnosti privlačenja investicija i promocija BPŽ kao atraktivne lokacije za ulaganja, Mjera 2.1.5.

Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine na području BPŽ od faze izrade prostornog plana do faze korištenja

- Prioritet 2.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača; Mjera 2.4.4. Stavljanje u funkciju poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji; Mjera 2.4.5. Okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta
- Prioritet 3.1. Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture; Mjera 3.1.1. Daljnje pokrivanje i obnova javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava uključujući oborinsku odvodnju; Mjera 3.1.2. Razvoj i unapređenje društvene infrastrukture; Mjera 3.1.3. Razvoj komunalne infrastrukture za poboljšanje kvalitete života; Mjera 3.1.5. Daljnji razvoj plinske mreže u nepokrivenim područjima; Mjera 3.1.6. Razvoj toplovodne mreže; Mjera 3.1.7. Unapređenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom; Mjera 3.1.8. Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava; Mjera 3.1.9. Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije
- Prioritet 3.1.; Mjera 3.3.2. Unapređenje kvalitete zraka, tla i voda; Mjera 3.3.4. Promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa

Provedba navedenih mjera uključuje sve predstavnike relevantnih sudionika: resorna ministarstva, BPŽ, jedinice lokalne samouprave, Hrvatsku gospodarsku komoru, Hrvatsku obrtničku komoru, turističke zajednice, poduzetničke potporne institucije, Veleučilište u Slavonskom Brodu, lučku upravu Slavonski Brod, Hrvatske ceste d.o.o., Hrvatske autoceste d.o.o., lokalne akcijske grupe, razvojne agencije, neprofitne organizacije, stanovništvo i druge.

RURALNA I POGRANIČNA PODRUČJA

Osim gradova cijelo područje BPŽ pripada ruralnom području. Uz pomoć niza mjera i aktivnosti u cilju je utjecati na razvoj ruralnog područja poticanjem korištenja sredstva EU, pokretanja poduzetničkih inicijativa, razvoja društvenih oblika poduzetništva, pomoći u razvoju turizma prema posebnostima ruralnog područja, osnivanja klastera, razvojem prometne, društvene i komunalne infrastrukture, zaštitom okoliša i prirode te učinkovitim korištenjem resursa.

Područje BPŽ prema teritorijalnoj podjeli se dijele na urbana i ruralna područja. Od ukupnog broja stanovništva čak se 54% smatra ruralnim stanovništvom. Osim gradova Slavonski Brod i Nova Gradiška, Slavonski Šamac se definira kao urbano područje, dok je ostali dio BPŽ ruralni tip zajednice. Iz tog razloga posebna se pažnja prilikom definiranja strateških smjernica usmjerila upravo na kreiranje mjera i pratećih aktivnosti kojima se potiče razvoj ruralnog, ali i pograničnog područja.

Pogranična područja u posebnom su fokusu razvoja prema Strategiji regionalnog razvoja RH do 2020. godine kojom se utvrđuju odgovarajuće mjere za ravnomjeran i održiv razvoj pograničnih područja. Kao temeljni razvojni problem pograničnih područja ističu se prometna izoliranost, zatim gospodarska nerazvijenost i općenito loši društveno-gospodarski pokazatelji. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine kao Prioritet 1.3. *Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima*, unutar Strateškog cilja 1: *Povećanje kvalitete življenja poticajem održivog teritorijalnog razvoja* izdvaja i aktivnosti usmjerene na stvaranje poželjnih uvjeta za život u pograničnim područjima, kao područjima s razvojnim posebnostima. Sa susjedno Bosnom i Hercegovinom Brodsko-posavska dijeli 176 km granice, te je u interesu obaju zemalja zajednička promocija održivog gospodarskog i društvenog razvoja pograničnog područja, rad na zaštiti okoliša, promocija i zaštita prirodnog i kulturnog naslijeđa, zajednička borba protiv organiziranog kriminala.

VI. PROVEDBA

6.1 Financijski okvir za provedbu strategije

Ovo poglavlje daje uvid u razradu planiranih sredstva za cjelokupno razdoblje provedbe ŽRŠ do 2020. godine. Planirana sredstva izračunata su prema planiranim projektima, programima i aktivnostima (u nastavku teksta: APP) u razdoblju provedbe strategije.

Cilj financijskog okvira je povezivanje definiranih mjera s financiranjem njihove provedbe i izvorima njihovog financiranja. Financijski okvir pritom predstavlja indikativan pregled planiranih sredstva za provedbu ŽRŠ. Ovim financijskim okvirom omogućava se jasnije upravljanje razvojem BPŽ jer se njime utvrđuju potrebe područja važnih za strateški razvoj u odnosu na omogućena i dostupna financijska sredstva za njihovo financiranje. Dodatan značaj financijskog okvira analitička podloga za praćenje provedbe ŽRŠ kroz financijske instrumente.

Detaljna razrada planiranih sredstva sadrži Akcijski plan (Dodatak strategiji). U procesu izrade Akcijskog plana te planiranja sredstva sadržanih u ovom financijskom okviru, BPŽ je surađivao s jedinicama lokalne samouprave BPŽ, razvojnim agencijama i državnom upravom. Navedena suradnja rezultirala je uvidom u planirane APP za provedbeno razdoblje, definiranim indikatorima za pojedine mjere odnosno rezultate APP-a i definiranim izvorima financiranja za APP-ove.

U nastavku slijedi pregled planiranih financijskih sredstva alociranih po ciljevima, prioritetima i mjerama, te izvorima financiranja.

Tablica 1. Financijski okvir ŽRS do 2020. godine

CILJ / PRIORITET / MJERA	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera do 2020. godine						
	Državni proračun	Županijski proračun	Lokalni proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
1. Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života	146.767.831	77.165.560	2.283.280	1.076.060.427	0	618.003	1.302.895.101
1.1. Zaustavljanje iseljavanja i aktivna demografska politika							
1.1.1. Ulaganje u mjere pronatalitetne politike	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu	100.048.000	76.568.000	1.850.000	807.575.000	0	0	986.041.000
1.2.1. Unapređenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture	79.275.000	75.800.000	1.850.000	647.575.000	0	0	804.500.000
1.2.2. Ulaganje u unapređenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u razvoj ljudskih potencijala i dodatnih sadržaja na svim razinama	20.773.000	768.000	0	160.000.000	0	0	181.541.000
1.2.3. Usklađivanje nastavnih programa s potrebama tržišta rada u strukovnim školama, visokom obrazovanju i ustanovama za obrazovanje odraslih, po načelima HKO-a	-	-	-	-	-	-	-
1.2.4. Razvoj i provedba individualiziranih programa osposobljavanja i usavršavanja	-	-	-	-	-	-	-
1.2.5. Ulaganje u mjere jednakog pristupa obrazovanju i sprečavanja ranog napuštanja škole	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Povećanje zaposlenosti i poticanje društvene uključenosti	2.086.594	0	0	2.543.658	0	95.940	4.726.192
1.3.1. Ulaganje u mjere samozapošljavanja i zapošljavanja	2.086.594	0	0	2.000.000	0	0	4.086.594

1.3.2.	Ulaganje u mjere integracija osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada	-	-	-	-	-	-	-
1.3.3.	Razvoj programa unapređenja poduzetničkih vještina	-	-	-	-	-	-	-
1.3.4.	Poticanje razvoja programa društvenog poduzetništva	0	0	0	543.658	0	95.940	639.598
1.4.	Povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja usluga u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi	44.633.237	495.000	108.000	261.898.350	0	55.000	307.189.587
1.4.1.	Socijalno uključivanje i razvoj izvaninstitucionalnih socijalnih, kulturnih, društveno-korisnih, te sportskih aktivnosti/usluga	541.610	0	108.000	3.069.130	0	0	3.718.740
1.4.2.	Razvoj mreže pružatelja socijalnih usluga i jačanje njihovih kapaciteta		-	-	-	-	-	-
1.4.3.	Razvoj i organizacija aktivnosti volontiranja za socijalno isključene skupine	-	-	-	-	-	-	-
1.4.4.	Ulaganje u mjere zbrinjavanja starijih i nemoćnih i drugih skupina u nepovoljnom položaju	6.936.127	0	0	39.304.720	0	0	46.240.847
1.4.5.	Ulaganje u razvoj i unapređenje sadržaja za promociju aktivnog i zdravog života i starenja	-	-	-	-	-	-	-
1.4.6.	Ulaganje u unapređenje sustava zdravstvene zaštite	37.155.500	495.000	0	219.524.500	0	55.000	257.230.000
1.5.	Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima	0	102.560	67.280	2.581.419	0	467.063	3.218.322
1.5.1.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života	0	102.560	67.280	2.581.419	0	467.063	3.218.322

1.5.2.	Razvoj i podržavanje partnerskih inicijativa između javnih/privatnih organizacija i organizacija civilnog društva	-	-	-	-	-	-	-
1.5.3.	Promicanje volonterskog rada u zajednici, podrška aktivnostima zagovaranja za socijalno isključene skupine i pružanja socijalnih usluga	-	-	-	-	-	-	-
1.6.	Jačanje dobrog upravljanja	0	0	258.000	1.462.000	0	0	1.720.000
1.6.1.	Jačanje obostrane komunikacije s građanima i njihovo uključivanje u procese donošenja odluka	0	0	51.000	289.000	0	0	340.000
1.6.2.	Razvoj novih e-usluga	0	0	112.500	637.500	0	0	750.000
1.6.3.	Jačanje kapaciteta službenika i dužnosnika za efikasno i participativno upravljanje razvojem	0	0	94.500	535.500	0	0	630.000
2.	Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa	12.996.724	109.031.512	18.903.933	590.883.147	13.914.880	13.079.265	758.809.461
2.1.	Razvoj i unapređenje poduzetničke klime i infrastrukture	8.000.000	28.305.150	6.119.966	193.758.993	0	0	236.184.109
2.1.1.	Unapređenje rada poduzetničkih zona i razvoj fizičke infrastrukture	28.305.150	1.977.466	171.601.493	0	0	201.884.109	28.305.150
2.1.2.	Jačanje institucionalne podrške poduzetništvu	0	0	42.500	257.500	0	0	300.000
2.1.3.	Aktivnosti privlačenja investicija i promocija BPŽ kao atraktivne lokacije za ulaganja	-	-	-	-	-	-	-
2.1.4.	Razvoj Poduzetničkih potpornih institucija (PPI) s ciljem podrške poduzetnicima	8.000.000	0	4.100.000	21.900.000	0	0	34.000.000
2.1.5.	Aktiviranje neiskorištene fizičke imovine na području BPŽ od faze izrade prostornog plana do faze korištenja	-	-	-	-	-	-	-
2.2.	Povećanje konkurentnosti poduzetnika i ulaganja u istraživanje i razvoj	0	38.000.000	292.000	81.857.289	12.234.880	6.989.265	139.373.434
2.2.1.	Direktne potpore poduzetništvu	0	38.000.000	292.000	0	0	0	38.292.000

2.2.2.	Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj				81.857.288,99	12.234.879,82	6.989.265,12	101.081.434
2.2.3.	Promocija i poticanje razvoja društveno odgovornog poslovanja	-	-	-	-	-	-	-
2.2.4.	Jačanje povezanosti poduzetnika	-	-	-	-	-	-	-
2.3.	Razvoj turizma i valorizacija kulturne i prirodne baštine	80.000	13.152.500	3.446.789	83.009.200	1.680.000	6.000.000	107.368.489
2.3.1.	Razvoj i promocija turističke infrastrukture, unapređenje usluga i kapaciteta turističko-informativnih centara te povezivanje djelatnika u sektoru turizma i komplementarnim sektorima	75.000	12.772.500	1.926.520	80.901.200	1.530.000	6.000.000	103.205.220
2.3.2.	Razvoj selektivnih oblika turizma kroz održivo korištenje kulturne, prirodne i tradicijske baštine te lovni turizam	5.000	0	1.122.000	2.108.000	150.000	0	3.385.000
2.3.3.	Podrška promociji i jačanju turističke destinacije	0	113.000	105.000	0	0	0	218.000
2.3.4.	Brendiranje proizvoda i turističke ponude BPŽ te promocija BPŽ kao turističke destinacije	0	207.000	276.269	0	0	0	483.269
2.3.5.	Valorizacija kulturne i turističke baštine	0	60.000	17.000	0	0	0	77.000
2.4.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača	4.916.724	29.573.862	9.045.178	232.257.665	0	90.000	275.883.429
2.4.1.	Ulaganje u mjere povećanja proizvodne učinkovitosti te kvalitete	165.000	1.100.000	1.125.000	12.325.000	0	0	14.715.000
2.4.2.	Ulaganja u mjere povećanja kvalitete i dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda te produljenje životnog vijeka proizvoda	0	200.000	0	0	0	0	200.000
2.4.3.	Jačanje institucionalne podrške poljoprivrednim gospodarstvima	0	1.053.000	417.000	90.000	0	90.000	1.650.000
2.4.4.	Stavljanje u funkciju poljoprivrednog zemljišta koje nije u funkciji	0	100.000	0	0	0	0	100.000

2.4.5.	Okrupnjivanje poljoprivrednog zemljišta	0	100.000	0	0	0	0	100.000
2.4.6.	Neproizvodna ulaganja u diversifikaciju djelatnosti i održivo korištenje resursa	0	480.000	0	0	0	0	480.000
2.4.7.	Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže	4.751.724	26.540.862	7.503.178	219.842.665	0	0	258.638.429
3. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti		77.692.477	40.011.730	92.277.839	1.026.835.517	1.013.130.000	104.177.250	2.354.119.812
3.1. Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture		64.954.520	39.445.000	88.132.839	1.011.213.767	1.010.750.000	104.177.250	2.318.668.375
3.1.1.	Daljnje pokrivanje i obnova javnog vodoopskrbnog i odvodnog sustava uključujući oborinsku odvodnju	34.437.802	3.450.000	17.490.256	316.675.613	0	0	372.053.671
3.1.2.	Razvoj i unaprjeđenje društvene infrastrukture	4.987.653	600.000	50.862.381	315.859.387	0	3.000.000	375.309.421
3.1.3.	Razvoj komunalne infrastrukture za poboljšanje kvalitete života	4.689.339	250.000	8.428.047	41.330.942	0	0	54.698.328
3.1.4.	Proširenje dostupnosti širokopojasnog interneta	3.250.000	13.750.000	0	0	0	0	17.000.000
3.1.5.	Daljnji razvoj plinske mreže u nepokrivenim područjima	300.000	1.700.000	0	0	0	0	2.000.000
3.1.6.	Razvoj toplovodne mreže	1.087.500	6.162.500	0	0	0	0	7.250.000
3.1.7.	Unapređenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom	1.250.000	13.007.500	2.556.675	126.724.725	1.000.000.000	0	1.143.538.900
3.1.8.	Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava	14.433.226	350.000	8.551.280	210.448.300	10.750.000	101.177.250	345.710.056
3.1.9.	Razvoj strateške, prostorno-planske, projektne i studijske dokumentacije	519.000	175.000	244.200	174.800	0	0	1.113.000
3.2. Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u svim sektorima		11.612.957	566.730	3.795.000	2.136.750	0	0	18.111.437
3.2.1.	Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim sektorima	551.070	566.730	0	981.750	0	0	2.099.550

3.2.2.	Povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima	11.061.887	0	3.795.000	1.155.000	0	0	16.011.887
3.3.	Zaštita okoliša i prirode te očuvanje biološke raznolikosti	1.125.000	0	350.000	13.485.000	2.380.000	0	17.340.000
3.3.1.	Zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja	750.000	0	0	9.560.000	2.380.000	0	12.690.000
3.3.2.	Unapređenje kvalitete zraka, tla i voda	-	-	-	-	-	-	-
3.3.3.	Unapređenje sustava zaštite od elementarnih nepogoda i izvanrednih situacija	375.000	0	350.000	3.925.000	0	0	4.650.000
3.3.4.	Promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa	-	-	-	-	-	-	-
UKUPNO		237.457.032	226.208.802	113.465.052	2.693.779.091	1.027.044.880	117.874.518	4.415.824.374

6.2. Provedbeni mehanizmi

Strateško planiranje i razvoj BPŽ u nadležnosti je upravnih tijela jedinice lokalne samouprave, 2 grada i 26 općina. Uz navedena tijela i druge institucije će biti angažirane u provedbi ove Strategije od kojih se ističu Centar za razvoj BPŽ, Natura Slavonica – Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode BPŽ, Županijska uprava za ceste, Zavod za prostorno uređenje BPŽ, Turistička zajednica BPŽ, Regionalni centar za biotehnološka istraživanja i razvoj BPŽ i drugi.

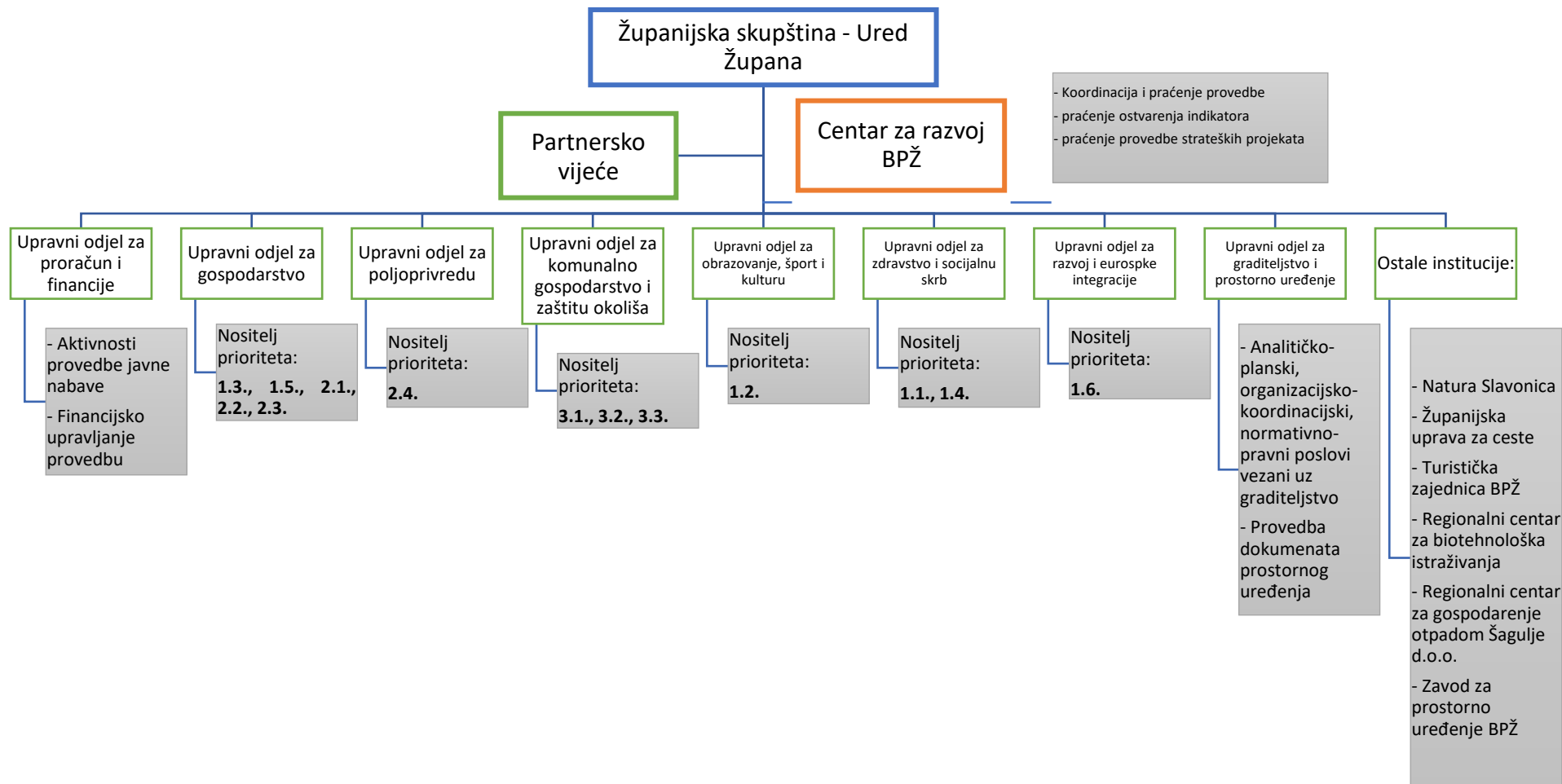
Centar za razvoj BPŽ bit će zadužen za koordinaciju i praćenje provedbe ŽRŠ, te za praćenje ostvarenja indikatora i provedbe strateških projekata. Za praćenje provedbe bit će zaduženi i članovi Partnerskog vijeća, te upravni odjeli:

- Ured župana
- Stručna služba Županijske skupštine i župana
- Upravni odjel za gospodarstvo
- Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje
- Upravni odjel za poljoprivredu
- Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
- Upravni odjel za proračun i financije
- Upravni odjel za obrazovanje, šport i kulturu
- Upravni odjel za razvoj i europske integracije
- Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i zaštitu okoliša
- Ured za unutarnju reviziju
- Ured za odnose s javnošću

Uspješnost provedbe ove ŽRŠ ovisi o svim navedenim dionicima, ali i o uspješnom interdisciplinarnom i interaktivnom radu sa svim ostalim akterima u razvoju i promociji razvoja BPŽ. To se prije svega odnosi na privatan, javni i civilni sektor u BPŽ i na uspješnost suradnje s institucijama na nacionalnoj razini.

Institucionalan okvir prema tome čine sva navedena tijela od kojih su najrelevantniji akteri prikazani u Shemi 1.

Shema 1. Institucionalni okvir

6.3. Popis strateških projekata Brodsko-posavske županije

U nastavku slijedi popis izabranih 10 strateških projekata BPŽ koji su podijeljeni prema strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama. Navedeni strateški projekti planiraju se provesti u razdoblju provedbe Strategije, te će se za svaki projekt godišnje izrađivati izvještaj o statusu provedbe. Projekti su izabrani prema statusu pripremljenosti i statusu važnosti za razvoj pojedinih sektora, a time i za razvoj BPŽ ukupno.

Strateški cilj 1.	Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
Prioritet 1.2.	Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu
Mjera 1.2.1.	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture
Naziv projekta	Sveučilište u Slavonskom Brodu
Nositelj projekta i partneri	Grad Slavonski Brod
Cilj projekta	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u infrastrukturu, odnosno izgradnju sveučilišnog kampusa i svih ostalih sastavnica Sveučilišta u Slavonskom Brodu
Indikativni popis aktivnosti	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture
Ciljano područje	Grad Slavonski Brod
Tip projekta⁷	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta⁸	„2“
Indikativni proračun projekta	380.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 1.	Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
Prioritet 1.2.	Povećanje dostupnosti, ulaganja u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu
Mjera 1.2.1.	Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u postojeću i izgradnju nove obrazovne infrastrukture
Naziv projekta	Učenički dom u Slavonskom Brodu i učenički dom u Novoj Gradiški
Nositelj projekta i partneri	Brodsko-posavska županija Grad Nova Gradiška i Grad Slavonski Brod
Cilj projekta	Osigurati smještaj za učenike srednjih škola s područja Brodsko-posavske županije i učenika koji pohađaju u srednju školu na području županije, a

⁷ Sukladno Smjernicama za izradu ŽRS, praćenje i vrednovanje njihove provedbe u ovom dijelu projekti se dijele prema tipu na infrastrukturne i „soft“ projekte

⁸ Sukladno Smjernicama za izradu ŽRS projekti se dijele na - projekte neposredne realizacije „1“, projekte realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju „2“ i projekte realizacije u dugoročnom planskom razdoblju „3“

	dolaze iz drugih županija
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja 2 učenička doma Unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja
Ciljano područje	Grad Nova Gradiška i Grad Slavonski Brod
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	36.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, Županijski proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 1.	Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
Prioritet 1.2	Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu
Mjera 1.2.2.	Ulaganje u unaprjeđenje kvalitete sustava odgoja i obrazovanja kroz ulaganje u razvoj ljudskih potencijala i dodatnih sadržaja na svim razinama
Naziv projekta	Institucionalno i infrastrukturno jačanje sustava obrazovanja u BPŽ
Nositelj projekta i partneri	Veleučilište u Slavonskom Brodu
Cilj projekta	Povisiti obrazovne standarde te osigurati preduvjete za istraživački rad i pružanje usluga gospodarstvu i zajednici razvojem vlastite infrastrukture
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja i opremanje Veleučilišta, Opremanje studentskih domova Jačanje internih kapaciteta, Jačanje komunikacije s javnošću
Ciljano područje	Grad Slavonski Brod
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	180.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, Pomoći Europske Unije
Strateški cilj 1.	Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
Prioritet 1.4.	Povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja usluga u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi
Mjera 1.4.6.	Ulaganje u unaprjeđenje sustava zdravstvene zaštite
Naziv projekta	Institucionalno i infrastrukturno jačanje sustava zdravstvene zaštite na području Brodsko-posavske županije
Nositelj projekta i partneri	Brodsko-posavska županija

	Zavod za hitnu medicinu BPŽ
Cilj projekta	Smanjenje troškova i bolja učinkovitost rada, održivost bolničkog zdravstvenog sustava
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Opremanje i uređenje Bolnice Slavonski Brod • Opremanje i uređenje Bolnice Nova Gradiška • Ustroj, izgradnja i opremanje simulacijsko-edukacijskog centra za prirodne katastrofe i izvanbolničku HMP
Ciljano područje	Brodsko-posavska županija
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	11.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, Pomoći Europske Unije
Strateški cilj 2.	Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa
Prioritet 2.2.	Povećanje konkurentnosti poduzetnika i ulaganja u istraživanje i razvoj
Mjera 2.2.1.	Direktne potpore poduzetništvu
Naziv projekta	INCUBOTIC - Izgradnja i opremanje Poduzetničkog inkubatora za IKT i robotiku
Nositelj projekta i partneri	Brodsko-posavska županija
Cilj projekta	Cilj je stvoriti međunarodno prepoznatu vrhunsku poslovnu i ulagačku destinaciju i Inkubator koji pruža ciljane, visokospecijalizirane usluge poduzećima, istraživačkim i obrazovnim institucijama u području razvoja i primjene novih tehnologija, znanja i inovacija u ciljanim industrijskim sektorima. Navedeno će omogućiti jačanje kapaciteta poduzeća za razvoj inovativnih proizvoda i usluga, potaknut će unapređenje konkurentnosti poslovnog sektora, te stvaranje i privlačenje inovativnih i tehnološki orijentiranih poduzeća u tehnološki intenzivne sektore, s posebnim naglaskom na učinkovito upravljanje okolišem i resursima.
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba građevinskih radova, nabava opreme i usluga; • Razvoj visokokvalitetnih usluga poslovne podrške
Ciljano područje	Grad Slavonski Brod
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	38.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 2.	Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa

Prioritet 2.2.	Povećanje konkurentnosti poduzetnika i ulaganja u istraživanje i razvoj
Mjera 2.2.2.	Poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj
Naziv projekta	Centar kompetencija za napredno inženjerstvo Nova Gradiška
Nositelj projekta i partneri	CEKOM NI NG d.o.o.
Cilj projekta	Povećati konkurentnost poslovnog sektora kroz ulaganja u istraživanje i razvoj, te povećanje ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj.
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba vlastitih, ugovornih i kolaborativnih industrijskih i eksperimentalnih istraživanja (kolaborativna istraživanja – projekti partnera prijavljeni u okviru ovog projekta – koji traje 3 godine od početka rada Cekom-a), • Transfer tehnologije i komercijalizaciju inovacija kroz pilot proizvodne linije i inovacijsku podršku poduzetnicima, • Pružanje usluga u ispitivanju kvalitete i davanju certifikata, • Pružanje savjetodavnih usluga vezanih uz upravljanje intelektualnim vlasništvom, izradu projekata za istraživanje, razvoj i inovacije, internacionalizacija razvojno istraživačkih aktivnosti, izradu i provedbu plana izvoza novih proizvoda ili usluga, • Organiziranje edukacija, stručnih treninga, tematskih konferencija, posredničkih B2B događanja, investicijskih foruma i ostalih događanja u cilju jačanja istraživačkih kapaciteta poslovnog sektora, • Pružanje usluga najma prostora i/ili opreme, • Pružanje usluge pred-inkubacije i inkubacije, • Internacionalizaciju CEKOM-a putem uključivanja u EU tehnološke platforme
Ciljano područje	Grad Nova Gradiška
Tip projekta	Soft
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	101.081.433,93 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 2.	Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa
Prioritet 2.4.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača
Mjera 2.4.7.	Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže
Naziv projekta	Izgradnja sustava navodnjavanja za cjelokupno područje BPŽ
Nositelj projekta i partneri	Brodsko-posavska županija
Cilj projekta	Povećanje kvalitete korištenja područja u poljoprivredne svrhe, poticanje konkurentnosti poljoprivrede i zadržavanje stanovništva u ruralnom području.
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema dokumentacije i prijava projekta • Provedba projekta – izgradnja sustava navodnjavanja • Izgradnja i održavanje hidromelioracijskih objekata

Ciljano područje	Brodsko-posavska županija, Orubica
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	47.517.242,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 3.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti
Prioritet 3.1.	Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture
Mjera 3.1.7.	Unapređenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
Naziv projekta	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Šagulje (RCGO Šagulje)
Nositelj projekta i partneri	Regionalni centar za gospodarenje otpadom Šagulje d.o.o.
Cilj projekta	Izgradnja regionalnog centra za gospodarenje otpadom u svrhu održivog gospodarenja otpadom u području cijele Brodsko-posavske županije. Izgradnja postrojenja za obradu miješanog komunalnog otpada za područje Brodsko-posavske, Požeško-slavonske i dijela Sisačko-moslavačke županije.
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Izrada projektno-tehnološke dokumentacije, • Izgradnja RCGO-Šagulje, • Odvojeno prikupljanje otpada uz uspostavu učinkovitog sustava za gospodarenje otpadom, • Smanjenje količine otpada koji se odlaže.
Ciljano područje	Mjesto Šagulje
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	130.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Županijski proračun, pomoći Europske Unije, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost
Strateški cilj 3.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti
Prioritet 3.1.	Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture
Mjera 3.1.8.	Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava
Naziv projekta	Istočna vezna cesta + produžena Svačićeva u Sl. Brodu + Južna obilaznica – faza II
Nositelj projekta i partneri	Hrvatske ceste
Cilj projekta	Razvoj prometne infrastrukture
Indikativni popis aktivnosti	Spoj sjeverne vezne ceste izgradnjom Svačićeve ulice s istočnom veznom cestom i izgradnja istočne vezne ceste-spoj do Luke Brod, poslovnih zona Bjeliš. Nastavak izgradnje južne obilaznice grada Nova Gradiška.

Ciljano područje	Grad Slavonski Brod, Grad Nova Gradiška, Općina Dionica Rešetari – poslovna zona Nova Gradiška završena
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	141.215.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći Europske Unije
Strateški cilj 3.	Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti
Prioritet 3.1.	Razvoj komunalne, energetske, prometne i društvene infrastrukture
Mjera 3.1.8.	Daljnji razvoj prometne infrastrukture i intermodalnog prometnog sustava
Naziv projekta	Nadogradnja infrastrukture i razvoj terminala i pratećih objekata u Luci Slavonski Brod
Nositelj projekta i partneri	Javna ustanova Lučka uprava Slavonski Brod
Cilj projekta	Nadogradnjom infrastrukture i razvojem lučkih usluga povećat će se propusnost luke, proširiti gospodarske aktivnosti regije i povećati kapaciteti luke. Ulaganje će doprinijeti postignućima transeuropske prometne mreže, a izgrađena infrastruktura će omogućiti poboljšani pretovar roba u cestovnom, željezničkom i riječnom prometu. Samim time povećat će se i ukupni kapaciteti koridora Rajna-Dunav kojem luka Slavonski Brod pripada, te će se potaknuti razvoj unutarnje riječne plovidbe, a kao rezultat toga izravni troškovi prijevoza prema krajnjim korisnicima i eksterni troškovi (zagađenje zraka, buka, nesreće i sl.) kao dobit za društvo u cjelini će biti niži. Planiranim projektom će se osigurati nova radna mjesta i smanjiti nezaposlenost, te poboljšati poduzetnička aktivnost u Luci, Brodsko-posavskoj županiji i šire.
Indikativni popis aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Nadogradnja osnovne lučke infrastrukture, • Pružanje novih usluga i povećanje kapaciteta, • Stvaranje poveznice s drugim oblicima prijevoza dobara i povećanje intermodalnosti.
Ciljano područje	Grad Slavonski Brod
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	131.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći Europske Unije

VII. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje, vrednovanje i izvještavanje politike regionalnog razvoja i njezinih učinaka propisani su Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14), te Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja ŽRS. Zakon u čl. 47 navodi kako Ministarstvo prati provedbu politike regionalnog razvoja i njezinih učinaka na razvoj svih dijelova Republike Hrvatske, a nadležna tijela državne uprave prate provedbu za svoja upravna područja i njihov učinak na razvoj svih dijelova Republike Hrvatske. Izvještavanje je obuhvaćeno čl. 49 Zakona te navodi: (1) Središnja tijela državne uprave i druga javnopravna tijela, kao i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske podnose Ministarstvu izvješće o učincima provedbe programa iz njihove nadležnosti s učincima na regionalni razvoj do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu; (2) Ministarstvo će izvješće iz stavka 1. ovog članka u dijelu koji se odnosi na određenu županiju istoj dostaviti do 31. svibnja tekuće godine; (3) Županija podnosi Ministarstvu godišnje izvješće o rezultatima provedbe županijske razvojne strategije najkasnije do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu; (4) Veliki grad koji je nositelj izrade strategije razvoja za urbano područje podnosi Ministarstvu godišnje izvješće o rezultatima provedbe strategije razvoja urbanog područja najkasnije do 31. srpnja tekuće godine za prethodnu godinu; (5) Ministarstvo podnosi Vladi izvješće o rezultatima provedbe politike regionalnog razvoja najkasnije do 1. studenoga tekuće godine za prethodnu godinu; (6) Vlada Republike Hrvatske podnosi Hrvatskom saboru godišnje izvješće o rezultatima provedbe razvojne politike najkasnije do 1. prosinca tekuće godine za prethodnu godinu.

Zakonska obveza provedbe ŽRS osigurava uspješnu provedbu ŽRŠ koja će omogućiti ostvarenje planiranih učinaka njihovim sustavnim praćenjem i vrednovanjem. Sukladno obvezi, praćenje provedbe ŽRŠ vršit će se na godišnjoj razini, a za njeno će praćenje biti odgovoran Centar za razvoj BPŽ.

Dodatak Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija propisuje obvezu BPŽ da prati sljedeće osnovne skupine pokazatelja:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava, ostvarenje prema utvrđenom financijskom okviru,
- sudjelovanje i doprinos partnerstva,
- učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe,
- vidljivost ŽRS-a u javnosti BPŽ i jedinica lokalne samouprave s područja BPŽ

Kako bi se omogućilo sustavno i kvalitetno praćenje pokazatelja učinaka i pokazatelja ishoda, ciljevi ŽRŠ sastavljeni su od prioriteta, dok prioriteti sadrže mjere koje će biti provedene u svrhu ispunjenja zadanih prioriteta. Ciljevi, prioriteti i mjere mjerljivi su prethodno definiranim početnim i ciljanim vrijednostima, te rokovima za postizanje navedenih ciljnih vrijednosti. Pokazatelji za praćenje provedbe na razini ciljeva, prioriteta i mjera navedeni su u ŽRS u poglavlju Strateški okvir.

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske u čl. 48 propisuje i obvezu vrednovanja planskih dokumenata politike regionalnog razvoja tijekom izrade, provedbe te nakon provedbe, a u svrhu poboljšanja kvalitete ŽRS, kao i kvalitete cjelokupnog procesa programiranja. Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija osigurava da svaka ŽRS bude ocijenjena na jednak način i to temeljem sljedećih osnovnih kriterija: (1) opravdanosti (utvrđivanje opravdanosti ŽRS); (2) relevantnosti (važnost i snaga informacija te njihova potpunost); (3) konzistentnosti (dosljednost ciljeva); te (4) koherentnosti (unutarnja: ocjena postojanja sinergije između ciljeva ŽRS-a, te vanjska: ocjena usklađenosti izrađene strategije s drugim razvojnim programima).

VIII. PARTNERSKO VIJEĆE

Partnersko vijeće BPŽ (daljnje u tekstu: PV BPŽ) osnovano je 22. prosinca 2015. godine Odlukom o osnivanju i imenovanju članova i zamjenika članova Partnerskog vijeća BPŽ (u daljnjem tekstu: Odluka). Imenovanje je provedeno sukladno članku 27. Zakona o regionalnom razvoju (NN 147/14), članku 5. Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/2015) i članku 56. Statuta BPŽ (Službeni vjesnik BPŽ 15/13). Navedenom Odlukom imenovano je 35 članova partnerskog vijeća i 35 zamjenika članova partnerskog vijeća koji se imenuju za vrijeme razdoblja trajanja Županijske razvojne strategije (daljnje u tekstu: ŽRS). Sve članove i njihove zamjenike imenovao je Župan. Ispred partnerskog vijeća djeluju predsjednik i zamjenik predsjednika partnerskog vijeća koje biraju članovi sukladno Poslovniku o radu kojeg partnersko vijeće donosi na konstituirajućoj sjednici.

Rad Partnerskog vijeća odnosi se na sudjelovanje u donošenju Županijske razvojne strategije, utvrđivanje prioriteta razvoja u području BPŽ, predlaganje strateških projekata važnih za razvoj općina i gradova na području BPŽ i provedbu i praćenje strateških projekata.

PV BPŽ posebno pridonosi prepoznavanju zajedničkih razvojnih prioriteta različitih dionika; prepoznavanju i predlaganju strateških projekata, te praćenju njihovih učinaka na razvoj; stvaranju kapaciteta i mogućnosti za poticanje i ubrzavanje društveno-gospodarskog razvoja; te uspostavi integriranog razvoja uvažavanjem problema i potreba različitih kategorija dionika regionalnog razvoja. Partnersko vijeće u svojem radu rukovodi se sljedećim načelima: usuglašavanja, transparentnosti, ravnomjerne predstavljenosti i jednake zastupljenosti svih partnera.

Župan BPŽ saziva sjednice Partnerskog vijeća. Članovi PV BPŽ službene pozive za prisustvovanje sjednici primaju putem elektroničke pošte zajedno sa svim materijalima i rasporedom rada sjednice.

Prva sjednica održana je 16. lipnja 2016. godine. Prisustvovalo je 27 članova i zamjenika članova. Na sjednici je usvojen Poslovnik o radu PV BPŽ i izglasan je predsjednik Partnerskog vijeća. Svi prisutni članovi i zamjenici članova bili su upoznati s procesom izrade ŽRS, institucionalnim okvirom i metodologijom rada. U nastavku sjednice članovi PV BPŽ podijeljeni su u tri tematske radne skupine koje zastupaju tri glavne djelatnosti:

- Društvene djelatnosti i društvo (20 članova)
- Gospodarstvo (20 članova)
- Komunalna infrastruktura i okoliš (15 članova).

Članovi PV BPŽ su odlučili kojoj radnoj skupini žele pripadati, neki od članova sudjelovali su u radu i više radnih skupina. Na zadnjem dijelu sjednice članovi su bili podijeljeni u radne skupine koje su radile na izradi SWOT analize za područje svoje nadležnosti u odnosu na snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje koje proizlaze iz teritorijalno i gospodarskog i društvenog konteksta Brodsko-posavske županije.

Druga sjednica održana je 18. siječnja 2017. godine. Prisustvovala su 22 člana i zamjenika članova PV BPŽ. Predstavljena je izrađena SWOT analiza sukladno komentarima i smjernicama članova. SWOT analiza rađena je metodom participacije putem online konzultacija s članovima PV BPŽ koji su dali svoja mišljenja i prijedloge dopuna. Također, predstavljen je i prijedlog strateškog okvira – ciljevi, prioriteti i mjere te je prijedlog stavljen na raspravu. Prijedlog strateškog okvira je rezultat analize stanja i dobivenih komentara od strane PV BPŽ direktno na prethodnoj sjednici i putem elektroničke

pošte. Svi komentari i predložene izmjene kao rezultat druge sjednice su uvažene i sukladno napravljene dopune i izmjene predloženog strateškog okvira. Predstavljena je i analiza stanja koja je dana na komentiranje, dopune i prijedloge.

Treća sjednica održana je 3. listopada 2017. godine. Na trećoj sjednici prisustvovalo je 28 članova i zamjenika članova PV BPŽ. Na sjednici je predstavljeno trenutno stanje i sadržaj Županijske razvojne strategije. Zatim se u suradnji konzultanata i članova PV definirala vizija ŽRS, nakon čega se pristupilo radu definiranja pokazatelja učinka i njihovih vrijednosti na razini ciljeva cjelokupne strategije. U prvom dijelu sjednice predstavljeni su prijedlozi strateških projekata, te je provedeno izglasavanje 10 strateških projekata koji su pritom i usvojeni. Potom su se sudionici sjednice podijelili u tri skupine prema tri cilja i zastupništvu glavnih djelatnosti. Svaka skupina radila je na zasebnom cilju Akcijskog plana i to na definiranju projekata i potrebnih informacija o vrijednostima projekata i izvorima financiranja. Sjednica je zaključena s predstavljanjem završnih koraka u izradi Županijske razvojne strategije.

Četvrta sjednica održana je 6. prosinca 2017. godine. Prisustvovalo je 29 članova Partnerskog vijeća i zamjenika članova PV BPŽ. Na sjednici je potvrđena lista prvenstva projekata te je potvrđena i rezervna lista projekata. Projekti na listama zadovoljavaju bodovni prag, kriterije ciljane skupine korisnika i grupe podnositelja, te se nalaze u dostupnom financijskom okviru.

Peta sjednica održana je 14. lipnja 2018. godine. Na njoj je prisustvovalo 30 članova i zamjenika članova Partnerskog vijeća BPŽ. Na sjednici je prezentiran i usvojen nacrt Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije do 2020. godine.

IX. HORIZONTALNA NAČELA

Horizontalna načela, uz zakonski okvir i propise, uvjet poštivanja jednakosti te primjenjivanja zahtjeva ravnopravnosti spolova, jednakih mogućnosti, pristupačnosti za osobe s invaliditetom te promicanje održivog razvoja. Prilikom izrade ŽRS, naglasak je stavljen na dva horizontalna načela – nediskriminaciju i održivi razvoj.

9.1. Načelo nediskriminacije

Za potrebe izrade ŽRS, načelo nediskriminacije uključivat će zahtjeve vezane uz ravnopravnost spolova, jednake mogućnosti za sve skupine, pristupačnost za osobe s invaliditetom, te prioritete i s njima povezane mjere, koje odgovaraju načelu nediskriminacije.

Načelo nediskriminacije i promicanja jednakih mogućnosti osigurava svim skupinama u društvu jednak pristup sadržajima potrebnim za kvalitetan život bez obzira na rasnu ili etničku pripadnost pojedinca, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovno stanje, članstvo u sindikatu, obrazovanje, društveni položaj, bračni ili obiteljski status, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, genetsko naslijeđe, rodni identitet, izražavanje ili spolnu orijentaciju, što je usklađeno sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12). Upravo je načelo nediskriminacije ono koje osigurava jednake mogućnosti za sve društvene skupine, te osigurava njihovu vidljivost i zastupljenost, kako bi se društvo moglo razvijati pravedno što predstavlja jedan od prioriteta Brodsko-posavske županije. Želja za ujednačenim mogućnostima već je prezentirana u ŽRS, a u nastavku slijedi popis mjera Strategije koje izravno promiču načelo nediskriminacije:

- CILJ 1: Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
  - Prioritet 1.2. Povećanje dostupnosti, ulaganje u infrastrukturu i povezivanje s tržištem rada u odgojno-obrazovnom sustavu
    - Mjera 1.2.5. Ulaganje u mjere jednakog pristupa obrazovanju i sprečavanja ranog napuštanja škole
  - Prioritet 1.3. Povećanje zaposlenosti i poticanje društvene uključenosti
    - Mjera 1.3.2. Ulaganje u mjere integracija osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada
  - Prioritet 1.4. Povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja usluga u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi
    - Mjera 1.4.3. Razvoj i organizacija aktivnosti volontiranja za socijalno isključene skupine
    - Mjera 1.4.4. Ulaganje u mjere zbrinjavanja starijih i nemoćnih i drugih skupina u nepovoljnom položaju
  - Prioritet 1.5. Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima
    - Mjera 1.5.1. Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života
    - Mjera 1.5.3. Promicanje volonterskog rada u zajednici, podrška aktivnostima zagovaranja za socijalno isključene skupine i pružanja socijalnih usluga.

Osim spomenutih mjera, izrađen je i popis ključnih projekata koje BPŽ nastoji provesti u razdoblju provedbe ŽRS. Projekt koji izravno promiče načelo nediskriminacije jest projekt poboljšanja pristupa primarnoj zdravstvenoj zaštiti s naglaskom na udaljena i deprivirana područja kojim će se svim stanovnicima BPŽ omogućiti jednaki tretman i pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

9.2. Načelo održivog razvoja

Održivi razvoj bitna je odrednica cjelokupnog razvoja BPŽ čiji je naglasak na održivom korištenju resursa sa što manjim štetnim utjecajem na okoliš kako bi se i budućim naraštajima omogućilo korištenje prirodnih resursa za kvalitetan život.

Strategija izdvaja niz mjera koje izravno promiču načelo održivog razvoja:

- CILJ 1: Razvoj ljudskih potencijala i unaprjeđenje kvalitete života
  - Prioritet 1.5. Suradnja s organizacijama civilnog društva i podrška njihovim aktivnostima
    - Mjera 1.5.1. Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva za sudjelovanje i pružanje usluga u lokalnoj zajednici za društveno-ekonomski rast i demokratski razvoj, ekološku osviještenost, društveno koristan rad i participaciju građana u svrhu doprinosa kvaliteti života
- CILJ 2: Jačanje i povećanje konkurentnosti gospodarstva i učinkovitosti resursa
  - Prioritet 2.4. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda te povećanje konkurentnosti primarnih proizvođača i prerađivača
    - Mjera 2.4.1. Ulaganje u mjere povećanja proizvodne učinkovitosti te kvalitete
    - Mjera 2.4.6. Neproizvodna ulaganja u diverzifikaciju djelatnosti i održivo korištenje resursa
    - Mjera 2.4.7. Razvoj sustava navodnjavanja i detaljne kanalske mreže
- CILJ 3: Razvoj komunalne i prometne infrastrukture, poštujući načela održivog razvoja i zaštitu bioraznolikosti
  - Prioritet 3.1. Razvoj komunalne, energetske i prometne infrastrukture
    - Mjera 3.1.7. Unapređenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom
  - Prioritet 3.2. Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u svim sektorima
    - Mjera 3.2.1. Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim sektorima
    - Mjera 3.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima
  - Prioritet 3.3. Zaštita okoliša i prirode te očuvanje biološke raznolikosti
    - Mjera 3.3.1. Zaštita, očuvanje, održavanje, promicanje, daljnji razvoj i održivo korištenje zaštićenih područja
    - Mjera 3.3.4. Promocija i edukacija u području zaštite okoliša i održivog korištenja resursa.

Spomenuti popis ključnih projekata koje BPŽ nastoji provesti u razdoblju provedbe Strategije će doprinijeti načelu održivog razvoja. Projekti koje potrebno izdvojiti povezani su prvenstveno uz energetske obnovu zgrada javne namjere (obrazovne ustanove, bolnice, domovi za starije i nemoćne), izgradnju centra za gospodarenje otpadom, ali i izradu studije utjecaja ekoloških čimbenika na zdravlje ljudi. Navedeni projekti usklađeni su s načelom održivog razvoja jer nastoji održivim korištenjem resursa, sa što manjim štetnim utjecajem na okoliš, budućim naraštajima omogućiti korištenje prirodnih resursa za kvalitetan život.

X. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU – SAŽETAK

Osnovna svrha prethodnog vrednovanja je osigurati visoku kvalitetu strategije, te nalaženje optimalnog načina korištenja raspoloživih resursa za dostizanje razvojnih ciljeva. Principi i metodologija prethodnog vrednovanja županijskih razvojnih strategija propisani su Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe te Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja (MRRFEU, rujan 2015.)

Prilikom prethodnog vrednovanja, pored odredbi Smjernica, uvrštene su i komponente koje proizlaze iz metodologije opisane u sljedećim dokumentima:

- *European Commission, DG REGIO (2014): The Programming Period 2014-2020, MONITORING AND EVALUATION OF EUROPEAN COHESION POLICY - Guidance document on ex-ante evaluation*
- *European Commission (2013): The Guide to Evaluation of Socio-Economic Development*

Tvrtka Ecorys Hrvatska d.o.o. angažirana je od strane Brodsko-posavske županije da izvrši prethodno vrednovanje Strategije razvoja Brodsko-posavske županije do 2020. (dalje u tekstu: ŽRS) Ugovor je potpisan 13. travnja 2016. godine (Klasa: 023-01/16-01/157, Urbroj: 2178/1-11-1-16-19), u početnoj (analitičkoj) fazi izrade strategije, kako tim za izradu ŽRS kroz prethodno vrednovanje dobio dodatne smjernice i sugestije tijekom cijele izrade ŽRS, s ciljem postizanja optimalnog sadržaja dokumenta. Stručni tim za provođenje prethodnog vrednovanja ŽRS sudjelovao je na svim sastancima Parterskog vijeća BPŽ, pravovremeno dobivao sve relevantne dodatne materijale, kako mogao davati konstruktivne komentare i smjernice radnom timu za izradu ŽRS.

Izvješće o prethodnom vrednovanju obuhvaća osvrt na:

1. **Usklađenost sadržaja i metodologije ŽRS sa Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe;**
2. **Kvaliteta analize stanja, relevantnost i opravdanost** – koliko su ciljevi, prioriteti i mjere u ŽRS opravdane i relevantne u odnosu na stvarne razvojne probleme i potrebe prikazane objektivnim pokazateljima te da li ŽRS nudi optimalan način rješavanja razvojnih problema;
3. **konzistentnost i unutarnja koherentnost** – provjera jasnoće, logičkog slijeda, usklađenosti i pronalaženja potencijalne sinergije ciljeva, priorитета i mjera;
4. **djelotvornost (učinkovitost)** – kolika je vjerojatnost da će se postavljeni strateški ciljevi ostvariti putem planiranih mjera i raspoloživih resursa te provedbenih kapaciteta;
5. **vanjska koherentnost** – da li je ŽRS usklađena s ostalim relevantnim programima na regionalnoj i nacionalnoj razini te s programima EU; postoje li pozitivni učinci u širem kontekstu društveno-gospodarsko-okolišnih potreba i priorитета šire regije i države.
6. **Kvaliteta partnerskih konzultacija** – da li je ŽRS izrađena na načelima partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora odnosno da li su u proces izrade ŽRS bili uključeni svi relevantni dionici; da li osiguran konsenzus, jednakost i transparentnost u radu svih partnera.

Prethodno vrednovanje ustanovilo je da je dokument Strategija razvoja Brodsko-posavske županije do 2020. godine metodološki i strateški kvalitetno odrađen.

Ciljevi, prioriteti i mjere logično su postavljeni u odnosu na osnovnu analizu, a dodatni pokazatelji sakupljeni nekim budućim analizama (posebice se to odnosi na nacionalne institucije), te poboljšanja tijekom budućeg vrednovanja i revizije strategije pridonijet će još boljoj povezanosti s analizom stanja te SWOT analizom.

Kroz kratkoročne Akcijske planove za provedbu ŽRS napraviti će se jasniji fokus u prioritizaciji investicija, te očekivanim rezultatima, u smislu početnih i ciljanih vrijednosti pokazatelja uspješnosti provedbe.

Strateški ciljevi i prioriteti zadovoljili kriteriji vanjske koherentnosti. Jasno je vidljivo da će se provedbom ŽRS BPŽ doprinijeti ispunjenju ciljeva i prioriteta razvoja županije kao i na nacionalnoj razini, te na razini EU.

Tijekom izrade ŽRS poštovalo se načelo partnerstva te su partnerske konzultacije osigurane kroz rad interdisciplinarne radne skupine kao i individualne konzultacije sa svim ključnim dionicima (unutar županijskih organizacijskih jedinica te ostalim partnerima).

Zaključno se može utvrditi da je ŽRS kvalitetan razvojni dokument izrađen na participativnim načelima koji će zasigurno poslužiti kao dobra osnova za daljnji razvoj Brodsko-posavske županije.

Osvrt i preporuke dane ovim Izvješćem trebaju se promatrati kao smjernice za unaprjeđenje ŽRS prilikom njene revizije i izrade akcijskih planova.

XI. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ – SAŽETAK

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18). 18. siječnja 2018. g. donesena je Odluka o započinjanju postupka strateške procjene utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije 2016. - 2020. godine (Klasa: 351-02/17-01/39, Ur. broj: 2178/1-11-01-18-3). Temeljem Rješenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode (Klasa: UP/I-612-07/17-71/30; Ur. broj: 517-07-2-2-17-4; od 20. ožujka 2017. g.), za Razvojnu strategiju može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, te nije potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu. Odluka o sadržaju strateške studije Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije donesena je u 4. travnja 2018. godine. (Klasa: 315-02/17-01/39; Ur. broj: 2178/1-12-18-7). Sadržaj strateške studije prati obvezan sadržaj propisan Prilogom I. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) te uključuje mišljenja javnopravnih tijela o istome.

Cilj strateške procjene utjecaja Županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije do 2020. na okoliš je utvrditi i predložiti rješenja za vjerojatne učinke koje navedena Razvojna strategija može imati na okoliš, a s općim ciljem zaštite okoliša i prirode. Strateškoj se studiji iznose informacije o prijedlogu Razvojne strategije, te se utvrđuju, opisuju i procjenjuju njezini vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i prirodu. Na ovaj način osigurava se rana i učinkovita mogućnost da javnost i zainteresirana javnost dobije uvid i iznese mišljenja o Razvojnoj strategiji i Studiji. Nadalje, Studijom se predlažu mjere kojima bi se isti utjecaji mogli pravovremeno spriječiti i/ili ublažiti. Studija opisuje način na koji će se značajni utjecaji Strategije pratiti, te čini popratni i pripadajući dokument uz konačni prijedlog Razvojne strategije.

Uzimajući u obzir propisani sadržaj, studija je izrađena prema metodologiji koja se temelji na:

1. Analizi postojećeg stanja okoliša temeljem koje su identificirani trendovi i uzroci trendova za svaku sastavnicu te ključni problemi okoliša i sektorski pritisci
2. Određivanju ciljeva zaštite okoliša i indikatora za procjenu utjecaja provedbe Razvojne strategije na spomenute ciljeve, s obzirom na identificirane probleme, te ciljeve određene međunarodnim i nacionalnim dokumentima zaštite okoliša
3. Identificiranju ciljeva, prioriteta, mjera koje provedba Razvojne strategije predviđa, a koji bi mogli imati utjecaje na okoliš
4. Testiranju ciljeva, prioriteta, mjera i aktivnosti predloženih Razvojnou strategijom s ciljevima zaštite okoliša
5. Predlaganju mjera za ublažavanje značajnih negativnih utjecaja, te mjera za poboljšanje stanja okoliša
6. Predlaganju programa praćenja stanja okoliša.

Detaljnost procjene usmjerena je na stratešku razinu, imajući na umu da je prije provedbe pojedinačnih zahvata, potrebno provesti odgovarajući postupak zaštite okoliša sukladno Uredbi o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN 61/14 i 03/17), Prilogu I Popis zahvata za koje je obvezna procjena utjecaja zahvata na okoliš, Prilogu II - Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja na okoliš, a za koje je nadležno Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, te sukladno Prilogu III – Popis zahvata za koje se provodi ocjena o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš, a za koje je nadležno upravno tijelo u županiji.

Sukladno članku 27. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18) za navedene zahvate u okviru postupka ocjene o potrebi procjene obavlja se i Prethodna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Javnosti je u sklopu strateške procjene omogućeno sudjelovanje u postupku određivanja sadržaja strateške studije, kao i javne rasprave koja je održana od 4.7.2018. do 3.8.2018.